

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ
КАТИН

ПЕЧАЛБАРСКИ
КОПНЕЖ

ММ
СРОДЈЕ
1993

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО
МАТИЦА МАКЕДОНСКА
СКОПЈЕ

: ВТОРО ИЗДАНИЕ :

МАКЕДОНЦИТЕ ВО СВЕТОТ

Издава МАТИЦА МАКЕДОНСКА

Директор и
главен уредник Раде СИЛЈАН

Рецезенти проф. д-р Томе Саздов
Фиданка Танаскова

Уредници Христо ГЕОРГИЕВСКИ
Антонио ПАВЛОВСКИ

Ликовно-
графички уредник Нико П. ТОЗИ

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ – КАТИН

ПЕЧАЛБАРСКИ
КОПНЕЖ

СКОПЈЕ, 1993

*СО ПОЧИТ И ЉУБОВ
НА САНДРА И ЈОСИФ*

ПРЕДГОВОР

5

Книгата „Печалбарски копнеж“ од публицистот Славе Николовски- Катин, на своите страници опфаќа вкупно 44 новинарски и публицистички текстови за нашите сонародници - македонски иселеници во Канада и во Соединетите Американски Држави. Всушност, преку овие свои написи авторот раскажува за своите бројни средби со Македонците во тие две огромни прекуокеански земји. Тие чести средби се резултат на неговите патувања и престои по разни поводи и во подолг временски период, но поголемиот број од овие текстови ги одразуваат авторовите најсвежи, неодамнешни контакти, средби и разделби со македонските иселеници присутни во македонските православни цркви, друштва и другвидасоцијации во најразлични региони на американските и канадските простори.

Во овие четириесетина патеписи, репортажи, портрети и друг вид текстови, дефилираат најразлични човекови судбини, преку лицата со кои авторот се скреќавал, разговарал и емотивно ги доживувал тие, на прв поглед вообичаени, но всушност необични средби со бројни сонародници - Македонци во Канада и САД. Тоа се, пред сè, припадници на различни генерации на македонските иселеници во овие две земји, но забележливи се и некои заеднички одлики како своевидни мотиви во овие кажувања, меѓу кои носталгијата по родниот крај, кон Татковината е најевидентната таква мотивска одредница на овие текстови. Понекаде, носталгичното чувство по родниот кат и семејниот дом, под репортерското перо на авторот, Славе Катин, прераснува во изразито патриотско, па пред читателот ќе се појават вистински родољупци, кои - речиси безисклучок - се надеваат дека врските со првата Татковина, со нивната Македонија, ќе бидат уште поинтензивни во иднина отколку што биле досега. Не се ретки ниту желбите и настојувањата на авторовите собеседници да се помогне сега, во овој судбоносен историски момент, на разни начини и со различни добри

творни постапки, но со заедничка и единствена благородна цел - Македонија да заживее, конечно, самостоен, независен и суверен државен живот и постоење како матица на сите свои чеда, без оглед на кои меридијани тие и да живеат.

Сите овие застапени текстови, земени заедно, можат да се третираат и како една богата, автентична и значајна современа хроника на македонското иселеничко живеење во дијаспората, во случајов во Канада и САД. По неодамнешната појава на книгата „Во Австралија како дома“ воиздание истотака на „Матица Македонска“, авторот Славе Николовски - Катин, со овој свој нов ракопис, всуност, ги заокружува своите репортерски записи и кажувања за бројните македонски иселеници, првобитно макотрпни печалбари, а денес и видни граѓани во земјите каде што живеат и работат волопријатни околности, носоненамалена желба и копнеж почесто да се најдат во прегратките на својата прва Татковина и дедовска земја - Македонија.

Треба уште да се предочи дека четириесетината текстови се групирани во три поглавја, а секое од нив има свој наслов и поднаслов, со кои овој прилично обемен текстуален корпус е попрегледно оформлен и поживо предаден како кажување. Впечаток е дека авторот живо, сликовито и уверливо раскажува за своите доживувања од средбите со личностите за кои пишува, а забележливо е успешен и во конструирањето на дијалозите во текстот.

Оценувајќи ја публикацијата „Печалбарски копнеж“ на Славе Николовски - Катин како дефицитарен во својот репортерско-журналистички и публицистички жанр кај нас, сметам деканеговото обелоденување претставувадрагоцен прилог и придонес кон пополнувањето на недостигот од вакви и сродни содржини.

проф. д-р Томе САЗДОВ

I ДЕЛ

**МЕЃУ НАШИТЕ ВО КАНАДА И
САД**

НОСТАЛГИЧЕН ЛЕТ

Минато е времето кога патниците од Скопје и Охрид летаа во покус период до Торонто и други одредишта ширум светот каде што живеат наши луѓе. Поради воените состојби и затворањето на таканаречените воздушни коридори на Балканот, нашето патување траеше подолго од обично. Од Скопје полетавме наутро кога аеродромот Петровец негде-где беше покриен со ретка магла која се губеше во просторот, бидејќи од исток се назираше летното сонце што носеше нов ден, нови убавини и живот на овој дел од македонската земја. Авионот DC-9 како птица се вивна во височините кон југ и за миг се најдовме во воздушниот простор над Велес. Градот се гледаше како на дланка и од височините човек чувствува како ридовите над Вардар да се претвориле во рамнина, а Вардар тиквичко ги сече лаките кон Солун, од каде што земјата се поврзува со бродови и со мориња. Но, воздушните патишта поради војната се долги и по многу нешта единствени, интересни и претставуваат предизвик и авантура за патникот. Такво беше и нашето патување со протагонист Александар Цандовски, секретар на поглаварот на МПЦ г. г. Гаврил, со кого службено заминавме во Канада и САД.

Уште кога железната птица се приближуваше кон саканата височина и кога благо сврти кон исток, стјуардесата и на македонски јазик не информира дека патувањето од Скопје до Љубљана ќе трае два часа (а порано траеше 1 час), дека ќе се лета над Бугарија, Романија, Унгарија и Австроја. Беше прекрасно да се види од птичја перспектива како ги надлетуваме Софија, Темишвар, езерото Балатон, Грац и други живописни места на тие простори пред да се стаса во Љубљана.

Во Брник како странци

Во главниот град на Словенија ги завршивме потребните гранични процедури, со целосен третман на странци. А оваа земја беше една од првите пријателски држави што ја призна независноста и сувереноста на Република Македонија. Таму, на аеродромот

Брник останавме еден час, а потоа со авцион од канадско производство „DASH-7“ тргнавме за Минхен. Уште со влегувањето во пропелерот, ни беа понудени весниците „Дело“ - Љубљанско и „The Wall Street Journal“ што се печати во Швајцарија. Време убаво, господово, без облаци, чисто како солза, со сите нишани на летен ден. Но, над Алпите летото како да заборавило да дојде: се гледаше снег на голем дел од високите планински гребени. А под Алпите во далечините се оцртуваше убава рамнина, чиниш како господ да се распослал на тие простори. На тој релативно кус простор се нагледавме безброј земјоделски површини кои од височините личат на геометрички фигури.

Стасавме на интернационалниот аеродром во Минхен чија пристанишна зграда наликува на непрегледен простор изграден во испресечена елипса, каде што има место за стотици авиона од различен вид и категорија. Веројатно ние слетавме на некоја од споредните писти, затоа беа потребни десетина минути до одредиштето на излезот Г-15. Доаѓајќи до излезот, од десната страна на насоката на возењето, во непосредна близина на аеродромот видовме еден видиковец, кон кој како мрави се движеа групи туристи, кои од тој повисок простор на тие рамни површини го гледаа пространиот аеродром и градот.

Од Минхен за Амстердам тргнавме со авцион на холандската компанија KLM, „боинг 737-300“ за 128 патници кој достигнува максимална брзина од 910 км на час што растојанието меѓу овие две европски авиопристаништа иметрополиго помина за час и половина. Патувањето беше интересно и ни остави посебен впечаток, пред сè составот на патниците, меѓу кои беше една група музичари и пејачи кои патуваа за Холандија и не забавуваа со убави полки, потоа љубезноста на посадата, особено симпатичните исекогаш наслеани стјуардеси и прекрасната глетка што ни се нудеше кога авционот се движеше ниско над таа крајморска убава земја во која цвеќето - лале е симбол. Долго време авционот леташе долж брегот на каналот, покрај кој е изграден бедем што ја штити земјата од морските бранови, а над бедемот се протега асфалтен пат. Пред да слетаме на интернационалниот аеродром во Амстердам видовме голем број бродови, заливи, фјордови, а потоа десетина минути уживавме од убавите архитектури, а летавме и долж автопатот кој го дели градот на два дела. Не забележавме кога авционот ја допре земјата и за кратко време се најдовме кај пристанишната зграда.

Впечатлива прекуокеански лет

Во Амстердам останавме до вечерта кога го чекавме прекуокеанскиот лет за Монтреал. Во пристанишната зграда којашто е опремена со најсовремени инструменти лесно е човек да се снајде. Сите информации може да се добијат на таблите и на мониторите на кои се задомаќинил английскиот јазик. Во цел тој извонреден систем на информирање човек се чувствува како во друг свет. Сè функционираше како часовник, за што треба да им се честита, а ние од Балканот треба да учиме и да купуваме многу работи од тој вреден, трудољубив холандски народ. Авторот на овие редови се секава на гостувањето во Амстердам пред многу години, кога со група од Македонија ја посети Холандија. Меѓутоа, се забележува дека тоа време е минато и дека сега таа европска земја отишla многу напред.

Точно во 19.45 минути, по одреденото време за летање, со „боингт 474-400“ на KLM Royal Dutch Airways или „Цамбо сетот“, како што го викаат во кој се сместија 420 патници, се затворија вратите и големата птица се упати кон најдолгата писта. Патниците беа поделени главно во три делови на големиот stomak на овој цин, а беа активирани над петнаесетина монитори на кои беа дадени бројни податоци за авонот и за летот, меѓу кои, дека растојанието до Монтреал е 5511 км, дека стасува во 22,40 минути по канадско време, потоа брзината со која се движи леталото, височината, температурата, маршрутата на движењето и местоположбата на авионот и друго. Ние со факонот Цандовски бевме на страна до прозорецот, а до нас седеше еден млад Италијанецкој во разговорот се интересираше за нашето патување. Притоа, му објасниме за нашата посета и за поврзаноста на Македонија и Италија, како и за посетите на црковните делегации на Рим и за средбите со папата Павле во Ватикан, за што тој како верен католик изрази големо задоволство. За нас беше открытие дека Италијанецот е запознат со (не) признавањето на Македонија, за која тој изрази големи симпатии и ни посака брзо признавање на Македонија од пошироки размери, а намлично многусреќа во нашата мисија во Канада и САД.

На канадско тло

Во Монтреал стасавме точно навреме, а бидејќи временските разлики изнесуваат шест часови, веднаш часовниците ги дотеравме по канадско време со цел да се вклопиме на тамошното живеење. На царина како и секаде во светот повеќе излези, а мажи и жени цариници. Ние ја одбравме црнињата-цариник, која кога разбра за

протагаконот и за нашата посета, беше љубезна и со насмевка на лицето ни покажа каде да го подигнеме багажот. Влеговме во огромната аеродромска зграда од каде што по кусо време се најдовме на излезот од зградата.

Бидејќи во тие вечерни часови немаше авионска карта за Торонто, очекувавме некој од Торонто да не чека со автомобил. Меѓутоа, на излегувањето бевме изненадени кога не пресретна Полошко-кумановскиот архијереј г. Кирил заедно со иселеникот Ѓорѓи (Џори) Поповски. Тие дошле да не чекаат и да не вратат во Торонто. Чест што пленува и заслужува посебна благодарност. Се поздравивме срдечно, го сме стивиме багажот и го напуштавме Монреал од каде што по шест часови патување во утринските часови стасавме во Скарбово. Го оставивме г. Кирил кај неговиот роднина Ѓорче Андреевски, а ние продолживме по автопатот (Highway 401) кон центарот на Торонто и кон Етобико на западната страна.

Бевме на автопатот „Don Valley“ Parkway и „Еглинтон“ кога разговаравме за МПЦ „Св. Климент Охридски“ која е лоцирана во непосредна близина на спомнатиот автопат. Џори Поповски, кој е член на Управата и со задолженија во црквата, не информира дека има клуч од храмот. Посакавме да ја посетиме црквата наутро во 4.30 часот и да ги видиме фреските што академскиот сликар Ѓорѓи Дачевски ги живописува во тој голем и значаен македонски дом. Беше пријатно изненадени од прекрасното фрескосликарство и од брзите ликови, меѓу кои, на Св. Кирил и Методиј, Св. Климент Охридски, Св. Никола, Св. Злата Магленска која е насликана во македонска носија, новото знаме со сонце на Република Македонија и бројни други ликови и композиции. Останавме во црквата и се одушевивме на постигнатите уметнички резултати, што бројни иселеници веќе ги откупиле со цел, тие Канаѓани од македонско потекло, да го остварат својот печалбарски вознес.

ВО ТОРОНТО КАКО ДОМА

Кога човек ќе пристигне во Торонто, во една од првите населбиво Канада што е формирана во 1793 година под името Јорк, а која во 1834 година го доби сегашното име, се чувствува како да се наоѓа во еден посебен свет. Имено, на тие простори на демократска Канада се измешала американската со европската, азијската и со другите култури од други држави на земјината топка. Таму се вкрстиле старото и новото, сето тоа се слеало во едно место за сите луѓе од светот без разлика на нивната раса, пол, боја на кожата, вероисповест или политичко убедување, сите се чувствуваат како дома. А Торонто, главниот, најпространиот, најбројниот, и најубавиот град на Онтарио, е место во кое свиле гнездо околу три милиони граѓани од сите меридијани. Тие Канаѓани од различно потекло имаат свој дел во културниот, политичкиот, економскиот, спортскиот и другиот живот. Меѓу стотината етнички групи од целиот свет, нашле место и околу 100.000 Македонци од сите делови на Македонија, најмногу од Беломорска Македонија, особено од Леринско и Костурско, а кои започнале да се доселуваат на тие простори при крајот на минатиот и во почетокот на овој век. Канаѓаните од македонско потекло се една од позначајните етнички групи во Торонто и играат многу важна улога во целокупното живеење.

Меѓу своите познати и пријатели

Го посетивме Торонто во летниот период, кога е зголемена влажноста на воздухот што доаѓа претежно од езерото Онтарио и кога бизнисот и животот имаат послаба динамика од онаа во другите временски периоди во текот на годината. Случајниот или намерниот посетител не е Македонец ако не ја посети МПЦ „Св. Климент Охридски“, која се наоѓа во богатиот и убав кварт Торнклифт, каде што се сместени бројни станбени згради, културни и деловни центри. Иницијативата за формирањето и изградбата на овој македонски духовен, културен и образовен центар се роди на Илинденскиот пикник што националната организација „Обединети Македонци“ го одржа во 1962 година. На тој ден дојде до израз

големата љубов кон Македонија и кон мајката Црква, за две години подоцна да се удрат темелите на еден од најзначајните и најголемите црковни и културно-просветни центри во иселеништвото.

Првото среќавање во Торонто беше со Танас Јовановски, уредник и сопственик, или како често се вели душата на весникот „Македонија”, што континуирано се печати веќе десетина години. Тој е ентузијаст и вљубеник во македонскиот збор. Во слободното време се занимава со новинарство и е бранител на седмата сила, а нашата соработка на новинарски план трае од самиот почеток на излегувањето на весникот. Со Танас отидовме во неговиот дом, кадешто го подготвува тоа значајно македонско гласило, но голема заслуга за весникот има неговата сопруга Љубица, а особено децата Линда, Дијана и Стојан, кои уште од детство го „печатат” новинарскиот занает.

Со Танас Јовановски излеговме и се прошетавме низ Скарборо каде што го посетивме ресторанот и се задржавме во разговор со неговиот сопственик, нашиот долгогодишен пријател Дорче Николовски од Подмочани. Таму се сретнавме со Владо Савевски, Владо Марковски, Борис Лозановски, Џорџ Лазаревски и Јован Митев сите познати од поодамна кои се членови и активисти на националната организација „Обединати Македонци” и на МПЦ „Св. Климент Охридски”, со кои се задржавме во подолг разговор. Од Јован Митев, со кого првпат се среќаваме, бев информиран дека радиочасот „Обединети Македонци”, престанал да се еmitува, но се прават обиди тој повторно да се отвори и пак да се шири македонската песна и оро низ етерот на Канада.

Исто така, во Торонто се сретнавме со Џон (Ване) Кузев, сопственик на „Јунајтед глас” и на „Кавадар импорт” и еден од доблесните македонски иселеници на тие простори. Тој ме зеде со неговиот најнов „понтијак” од кај моите родители Сандра и Јосиф, кој живееат во централниот дел на Торонто и отидовме во Скарборо. На поминување по „Еглинтон” авенијата ја посетивме ординацијата на д-р Драги Денковски, поранешен претседател на МПЦ „Св. Климент Охридски” и вљубеник во спортот кој, покрај зафатеноста во работата беше љубезен и оддели време да се видиме, да поразговараме за општествените и други работи, за прашања и проблеми во македонската колонија во Торонто.

Исто така, пријатна беше средбата со колегата Борче Кулевски, уредник и водител на телевизискиот час „Македонска нација”, што постои од септември 1985 година и се еmitува секоја

сабота во 13 часот, а се репризира неколкупати во неделата. Својот новинарски занает Борче го извршува многу ревносно и професионално. Тоа се потврди при подготвувањето на нашето интервју, при што ги покажа своите квалитети како уредник и како снимател, како „момче за сè“ на овој значаен македонски телевизиски час.

На Св. Богородица во Св. „Климент Охридски“

Беше четврток вечер кога ја посетивме МПЦ „Св. Климент Охридски“ имав пријатна средба со бројни членови на управата на оваа црква, потоа на Националната организација „Обединети Македонци“ и на новоформораната црковна општина „Св. Димитрија Солунски“ од Маркам. Средбата се одржа во новата централна сала на „Св. Климент Охридски“, во која можат да се соберат и до осумстотини посетители. Тоа е простор каде што се одржуваат бројни црковни и културни средби, како и национални, фамилијарни и други манифестации. А црквата, покрај храмот има три сали, библиотека, бар, кујна и други простории. Затоа со право се вели дека кога човек е во црквата „Св. Климент Охридски“ во Торонто се чувствува како да е дома во Македонија.

На состанокот кој беше пријателски, братски, македонски покрај другите се сретнавме со Никола Стојановски, претседател МПЦ „Св. Климент Охридски“ и со заменик на претседателот на Американско-канадско-македонската епархија, кој по сообраќајната незгода се опоравува и добро се чувствува, а ние му сакаме побрзо оздравување. Исто така, таму беа свештениците Илче Миовски и Јован Босеовски, потпретседателот Алек Каран필овски, секретарот Џори Андреевски, потоа претседателот на „Обединети Македонци“, Владо Гроздановски, претседателот на МПЦ „Св. Димитрија Солунски“, Бого Ристевски и поголема група членови на управите и други македонски иселеници, со кои разговаравме за голем број прашања од црковен, национален и друг карактер.

Така, се редеа безброј прашања кои се однесуваа на состојбите во Македонската православна црква, за новоформираната црква „Св. Димитрија Солунски“ во Маркам, за општествено-политичката состојба во Република Македонија, за нејзиното признавање од пошироката заедница, потоа за работата на Македонскиот парламент, за измените во Матицата на иселениците од Македонија и за списанието „Македонија“, како и за други актуелни прашања од вкупното живеење на македонските иселеници.

Црковниот храм „Св. Климент Охридски“ го посетивме на бележит ден во православието. Тоа беше Успение на Св. Богородица (Голема Богородица) ден побожен за Македонците, на кој, и покрај тоа што падна во работен ден, во црквата се собраа неколку стотици верници. Богослужбата ја водеше Порошко-кумановскиот архијереј митрополитот г. Кирил, во сослужение на пратаконот Александар Цандовски и свештениците Илче Мировски и Јован Босеовски. Навистина беше задоволство да се слушаат звуките на македонското црковно пеење кое се пренесуваше преку свежо зографисаните сидови на црквата. Атмосфера каква што човек може да посака, да се видат бројни познати и признати иселеници кои се вградиле во овој храм, да се слушне македонски збор на тие простори. По службата група нашинци се преселија во една од салите во приземниот дел на црквата каде што со убаво англиско кафе слушнавме бројни новости од животот и работата на Македонците на тие простори. Таму се сретнавме со група пензионери, меѓу кои беа Јонче Паспаловски, Александар Николовски, Јосиф Ничевски и други, а потоа заедно со митрополитот Кирил, свештениците и неколку членови од Управата, имавме заеднички ручек во црквата, што Украинецот Џон го потврди на македонски начин. А таму, во демократска и мултикултурна Канада, Македонците ги уживаат сите национални и социјални права. Тие се значаен дел од канадскиот мозаик и претставуваат мост на соработка и значајна алка во синџирот што ги врзува Македонија и Канада.

ДА НЕ СЕ ЗАБОРАВАТ КОРЕННИТЕ

Денес Канада е „ветена земја“ за голем број нашинци од сите делови на Македонија. Благодарение на големиот економски подем во последните децении таа широкò ги отвори вратите за слободно доселување од сите краишта на светот и претставува пример на мултикултурно општество. Од Втората светска војна до денес во оваа демократска и многунационална земја се одвиваат значајни социјални, економски и културни преобразби, а со тоа и голема трансформација во нејзиниот состав. Но, таа богата и демократска земја пред доаѓањето на Европјаните била населена главно со Индијанците Ирокези и со Ескими. И покрај тоа што се претпоставува дека уште во 11 век први дошле Норманите, сепак во 1497 година први се откриени источните брегови на полуостровот Лабрадор, а први доселеници биле Французите, кои во 1608 година го основале Квебек. Оттогаш започна да се формира засебна компанија со задача да се колонизира новата земја и да се искористат нејзините богатства. Со тоа започна и подемот на Канада.

Во Македонскиот парк во Мисисага

Беше петок, обичен господов ден петок, навечер, кога заедно со Јосиф Шуковски и Јосиф Ничевски дојдовме во Мисисага, град, кој според најновите податоци има 463.000 жители, меѓу кои неколку илјади се од македонско потекло. Градот е сместен на западната страна, во непосредна близина на интернационалниот аеродром на Торонто, кој игра значајна улога во економскиот живот. Мисисага, покрај другото, е центар на лесната индустрија и место за бројни и други современи објекти.

Меѓутоа, најважно од сè за нас Македонците е тоа што таму се наоѓа Македонскиот парк - парче од 14 хектари македонска земја на тие богати простори, кое претставува место за собирање и рекреација на голем број македонски иселеници од сите возрасти, особено за младите генерации. Тоа е пријатно катче со бујна вегетација, во чиј централен дел, во непосредна близина на големата

бина е адаптирана привремената Македонска православна црква „Св. Илија”, која е формирана и осветена од митрополитот г. Кирил во далечната 1979 година. А сега, се планира црквата и културниот дом да бидат изградени на високиот дел веднаш при влезот во Македонскиот парк. Од објективни и субјективни причини тоа сè уште не е направено. Меѓутоа, од изјавите на некои активни членови на управата, црквата и домот ќе започнат со изградба во скора иднина. Ние им сакаме среќа и што пос코ро да се вишне уште еден македонски светилник во таа демократска земја.

Во просториите кои се користат за црковни обреди и состаноци се сретуваме со поголемиот дел од Управата на МПЦ „Св. Илија”, меѓу кои беа: претседателот Џори Каркински, потпретседателите Никола Карапиловски и Слободан Рабациевски, секретарот Гоце Наумовски, благајникот Никола Ќорнаков, епархијскиот делегат Нуње Наумовски, Џон Гивенс, Гордан Јовановски, свештеникот Илија Донев и други. На средбата, покрај другото, стана збор за повеќе прашања и проблеми кои се однесуваат на црковно-националниот живот, како во Македонската православна црква, така и во работата, односот и антагонизмите меѓу црковните општини и организациите на тие простори, каде што Македонците за среќа ги уживаат сите национални и социјални права и претставуваат составен дел на тоа демократско општество. Но, за жал многу нешта пренеле од Балканот што им пречат во работата и организираното живеење.

Здравецот како симбол

Во Торонто го посетивме Канадско-македонското место или како популарно се вели Старскиот дом. Оваа прва канадско-македонска институција се наоѓа во централниот дел на Торонто, на улицата „Оконор драјв“, во близината на МПЦ „Св. Климент Охридски“. Овој центар е значајна хуманитарна институција, каде што под еден покрив се загнездиле стотина старци претежно од Беломорска Македонија, кои ете, поради грчкиот однос кон своите граѓани од македонско потекло, кои не се од грчки род, не можат да се вратат во родните места, па дури ни да бидат погребани до своите прадедовци.

Во Канадско-македонското место, на чиј влез стои врежано името како бележито место, се сретнувме со симпатичните домаќинки и душата на центарот, господите Златка Чокова и Кристина Зискос, кои љубезно не примија и не информираа за работата на

оваа институција. Имено иницијативата за градење на центарот датира од поодамна, а во 1979 година на спектакуларен начин се вселила седумдесетина станари на домот. Инаку, центарот е добротворна корпорација на провинцијата Онтарио, чии акционери се претежно Канаѓани од македонско потекло и други лица. Прв претседател и еден од значајните донатори на овој хуманитарен центар е истакнатиот Канаѓанец од македонско потекло Џон Битов.

Канадско-македонското место е институција од посебен карактер и е прва од ваков вид во Канада, а е едно од најзначајните катчиња во кое, покрај другото, е сместен Клубот на Македонците пензионери. Тоа е место за другарување и разонода не само на тие што живеат во домот, туку и за оние од другите делови на Торонто. Симбол на центарот е здравецот, цвеќе што расте на Балканот. Под исто име „Здравец“ повремено се печати билтенот на центарот. Тој излегува на английски јазик и претставува информатор на активностите и животот на станарите во центарот.

„Селани“ - афирматор на изворниот фолклор

Во Торонто се сретнав со мојот познаник од студентските денови и драг пријател, господин Џим Николов. Се сретнав и со неговата сопруга Дина и трите синови, кои заедно живеат во непосредна близина на „Майн стрит“ во Торонто. Инаку, Џим и Дина се организаторите и душата на македонската фолклорна група „Селани“ - која постои веќе 23 години како самостојна аматерска асоцијација и е дел од канадската мултикултура којашто негува исклучиво македонски изворни ора, песни и обичаи.

Со Џим, - Канаѓанец од македонско потекло, интелектуалец, роден во Торонто, чии родители се од Беломорска Македонија, долго разговарвме за општествени работи, но најмногу за успехите и постигнувањата на фолклорната група „Селани“. Покрај другото, тој ме информира за гостувањето на „Селани“ во Велика Британија, каде што на еден интернационален фестивал биле примени како македонска фолклорна група „Селани“, а по интервенција на некоја грчка фолклорна група од Тесалија им било најавено на „Селани“ да не го употребуваат името - македонска. Со тоа настанала компликација кај организаторот. Но, овојпат грчките пропагандисти и фалсификатори, не може да и наштетат на македонската фолклорна група „Селани“, бидувајќи че итаа е канадска и во неа членуваат Канаѓани од англосаксонско, македонско, мексиканско, италијанско

и друго потекло а во културата нема граници и потекло, туку љубов и просперитет. Уште повеќе, како што рече Џим Николов, грчките „историчари“ нипомогнаа на фестивалот да се слушнеза Македонија и за нашата фолклорна група, која со презентирање на својот изворен фолклор ги доби симпатиите кај публиката, а грчката група со своите игри кои ги најавија како каракачански од Тесалија, а особено нејзиното раководство помалку се интересираше за афирмација на фолклорот, а повеќе за исполнитизирани, двовични и нехумани пропаганди.

Но, тркалото на животот си врти и во разговорот Џим Николов ни рече дека во овој долг период на постоење на македонската фолклорна група „Селани“ членувале неколку стотици ентузијасти и вљубеници на македонскиот фолклор од сите возрасти кои оствариле исто толку концерти. Според зборовите на Џим посебно внимание му се посветува на организирањето на помладите генерации за кои фолклорот претставува израз на достоинство и силна врска со дедовските корени. Затоа со право се вели дека членовит на групата „Селани“ се афирматори на македонските ора и песни, а со своите живописни носии, со македонските обичаи и традиции, докажуваат дека се вистински амбасадори за ширење на познатиот македонски изворен фолклор, со посебен акцент на ората, песните и традициите од Леринско, Костурско, Воденско, Солунско и од други места во Беломорска Македонија.

ВО СВЕТСКАТА МЕТРОПОЛА

Беше убав господов саботен ден кога се собравме пред црквата „Св. Климент Охридски“ во Торонто. Таму беше Полошко-кумановскиот митрополит г. Кирил, пратеникот Александар Цандовски, прати Илче Миовски, архијерејскиот заменик на Американско-канадско-македонската епархија и авторот на овие редови и заедно појдовме кон интернационалниот аеродром Торонто, во Милтон. Се возевме во удобниот автомобил на прати Миовски по еден од најубавите автопати што е изграден во Канада, ако не и во светски размери - „Хајвеј 401“, кој води од Виндзор за Монреал. Брзо го поминавме растојанието од североисточната страна на Торонто, кон запад и се вклучивме во делницата што води кон интернационалниот аеродром.

Аеродромот, пак, во Торонто е од светски размери, но е едноставен, практичен, со голем паркинг на катови, со безброј патокази и упатства, така што патникот лесно може да се снајде кон својата дестинација. Ние се упативме кон излезот за Чикаго, каде што набрзина ја завршивме царинската и граничната процедура и се најдовме пред влезот за „Pan American“ авионот кој леташе од Торонто за Чикаго. И покрај тоа што линијата беше од интересен карактер, авионот DC-9 беше еден од најсовремените. Покрај удобноста, забележавме дека секое второ седиште има и телефон, кој се употребува со помош на специјална карта.

Беше пријатно од авион да се види дел од метрополата Торонто, која се распространила долж езерото Онтарио и која има секојдневен развој: архитектонски, економски, културен... Го прелетавме Торонто и се упативме на северозапад кон Чикаго, до каде што патувавме час и половина.

Отворени вратите на светиот храм

Во Чикаго, еден од светските и најконтроверзните градови во светот, слетавме на неговиот најголем аеродром, интернационален и познат „Охаира“. На влезот на аеродромската зграда нè пречека голема група Македонци, членови на МПЦ „Св. Кирил и Методиј“ од Чикаго, меѓу кои беа, свештеникот Томислав Петковски, претседа-

телот Борис Ничов, Павле Србиновски, Деан Алексов, потоа Љуба и Трифун Саламовски, Јагода и Пеце Спасовски и многу други. Пречек величествен, топол, трогателен, каков што доликува на еден македонски владика, кон кого Македонците од таа колонија имаат силна љубов и респект. Владиката г. Кирил, ужива посебна почит меѓу нашиците на тие простори.

Ја напуштивме аеродромската зграда и со белата лимузина земена под закуп за оваа пригода, се упативме кон новата црква „Св. Кирил и Методиј“ во месноста Бервин. Пред црквата имаше неколку стотици Македонци кои со нетрпение ја чекаа делегацијата. Имаше и стари и млади облечени во народни носии со цветниња во рацете, го очекуваа тој значаен момент за нив и црковната општина.

Свеченоста по повод осветувањето на МПЦ „Св. Кирил и Методиј“ започна со отслужување доксологија (молитва за добро пристигнување), на која присуствуваа бројни иселеници што претставуваше прва архијерејска молитва и која беше регистрирана од неуморниот снимател Борис Папучковски. Пред црквата се вееле бројни македонски знамиња. Сè беше уредено за свечениот момент - осветувањето на црквата, што требаше да се изврши другиот ден. На тоа македонско место од неколку хектари е изграден еден од најубавите духовни и културни центри на американскиот континент - МПЦ „Св. Кирил и Методиј“. Тоа е пространа црква од тврд материјал во која сè уште мириса свежиот малтер. Покрај храмот има огромна и една од најубавите сали за околу 500 души, две помали салички и други простории и голем паркинг. Во таа прекрасна оаза од зеленило што излегува на две улици е изграден дом за свештеникот и има убав простор за одржување пикники и други манифестации, место во кое се вградени трудот, средствата и љубовта на целата управа и членови на црквата. Свеченостите за евангелисувањето на црквата започнаа во претпладневните часови во неделата на 30 август 1992 година, кога река од луѓе и автомобили се слеваше кон новиот македонски храм. Во присуство на над илјада души свечениот чин го изврши Пслошко-кумановскиот митрополит г. Кирил, во сослужение на македонски свештеници. Се отслужи прва архијерејска литургија, се направи опход околу црквата, потоа на англиски и македонски се читаше апостолот, а се извршила и други церемонии од архијерејската литургија.

Во попладневните часови, првпат во новата сала се одржа банкет на кој присуствуваа над 500 души, за кои црквата приреди бесплатна гозба. Во атмосфера на големо расположение од значајното постигнување, осветувањето на црковниот, културно-просветниот и спортскиот дом, дарежливите Македонци на дело ја покажаа љубовта кон Црквата и дедовската земја - Македонија: беа собрани околу 50.000 долари, што ќе го збогатат фондот на црквата за во иднина да биде центар и место за собирање на македонските доселеници од тие простори. За оваа акција големи заслуги има митрополитот Кирил, кој на извонреден и чудесен начин ги поттикна присутните да подарат средства за тој духовен храм. Меѓутоа, најголемата радост на банкетот, секако, беа четириесетината најмлади Американчиња од македонско потекло, кои пред присутните, по химната „Денес над Македонија се раѓа“, ги презентираа своите фолклорни и пејачки способности, за што беа наградени со долготрајни аплаузи. Притоа голем придонес дадоа конферасието Ристе Спировски и наставничката Јагода Спасовска.

Меѓу своите од Љубојно

Новиот храм „Св. Кирил и Методиј“, всушност, е континуитет на старата црква за која уште во 1976 година се покрена акција за собирање доброволни прилози, а која во наредната година е примена во крилото на МПЦ и потоа во 1981 година е осветена. Меѓу многубројните донатори кои подариле средства, труд и време, секако, беа и доселениците од убавото печалбарско село Љубојно во Долна Преспа. А според некоистатистики, тие вредни љубојчани се околу триесетина семејства кои претставуваат едни од најбројните на тие простори.

На свеченото осветување, на банкетот и потоа, се сретувавме и другарувајме со Борис Ничов, претседател на црквата и еден од истакнатите и познати македонски иселеници, по потекло од с. Подмочани, Преспа, кој е еден од донаторите и активистите во македонската колонија. Посебна средба имавме со љубојчани, меѓу кои беа: Павле и Зорка Грежлови, Борис и Софија Германски, Павле и Драга Србинови, Богоја Пашариковски (Спировски), Кичо Клунковски, Петре и Митре Ничеви (Јованови), Ѓорѓи Дораковски, Ристе Спировски, Владо Наумовски, Милутин Пашариковски и други. Меѓутоа, во пријатни спомени остана срдечната средба и вечерата со една група љубојчани, што во чест на авторот на овие редови, во

просториите на црквата, ја приредија вујната и вујкото Зорка и Павле Грежлови. Во пријатни разговори, другарувања и евоцирање на спомени за Љубојно и за Преспа што траеја до доцна во ноќта, покрај другото, зборувавме за реновирањето на старото училиште „Димитар Влахов“ во Љубојно и за помошта на новата ликовна колонија „Преспа-92“, што првпат се одржа на 2 август 1992 година, а за која љубојчани дадоа цврсто ветување дека ќе ја помогнат. Исто така, на средбата се разговараше и за помошта што љубојчани, заедно со другите доселеници во Чикаго и околните места, ја даваат за МПЦ „Св. Кирил и Методиј“, за која со право се вели дека тој храм и македонски центар им припаѓа на сите донатори и ќе биде нивни духовен, национален и културен дом за собирање на сите Македонци од светската метропола Чикаго.

Донаторката Мара Гулабова

Во Чикаго, во прекрасниот дом на Лена и Томе Стојчевски се сретнавме со господата Мара Гулабова, донаторката на 5.000 долари за симболичниот клуч при осветувањето на МПЦ „Св. Кирил и Методиј“ во Чикаго. Баба Мара, како што често ја викаат, живее во градот Гери, во државата Индијана. Таа е една од најактивните Македонки во македонската православна црква на тие простори. По природа благородна, мила, побожна и голем верник на христијанството, господата Мара заедно со својот сопруг, покојниот Ѓорѓи Гулабов, беа едни од организаторите на црковниот живот кај македонските доселеници во САД, особено во градот Гери.

Мара Гулабова е родена во 1905 година во селото Кажани, Битолско, а на дваесет години се омажи за Ѓорѓи Гулабов од с. Ѓавато. Во 1937 год. доаѓа во Гери каде што и сега живее. Во тие немирни години во САД, Мара дојде кај својот сопруг заедно со деветгодишниот син Ник (Коле) и петгодишната ќерка Лореда (Ратка) и засекогаш свија гнездо во Гери. Ник се здобил со факултетско образование, бил војник во Кореја, а потоа станал познат и признат бизнисмен во американското општество. И денес како пензионер Ник е почитуван меѓу американските бизнисмени и луфето од политичкиот и културниот живот. Ќерката Ратка, пак, се омажила за Рей Полук, Украинец кој станал голем Македонец. И двајцата се активни во црковното живеење и во македонската колонија во целина. Со Рей се сретнавме во Чикаго, при осветувањето на црквата, кога тој го читаше апостолот на английски јазик.

Во пријатната средба и срдечниот разговор баба Мара Гулабоваго рече следното: „Во 1974 год. прославивме 50-годишнината од бракот со Ѓорѓи, па по повод сребрената свадба решивме да дојдеме во Македонија да го прославиме брачниот јубилеј во својата татковина, каде што и го започнавме. Да ја посетиме нашата родна земја Македонија, која постојано ја носиме во нашите мисли и за која себориме да биде призната како демократска, суверена и самостојна држава“.

ВО ЦЕНТАРОТ НА АВТОМОБИЛСКАТА ИНДУСТРИЈА

Беше убав, топол, сончев, летен ден кога со автомобилот на Павле Србиновски, потпретседател на МПЦ „Св. Кирил и Методиј“ од Чикаго, пристигнавме на аеродромот за домашен сообраќај Мидвеј. Таму се разделивме со домаќинот Борис Ничов, како и со митрополитт Кирил и протаѓаконот Александар Цандовски, кои заминаа за Колумбос, Охајо, а јас за Детроит. Летот од Чикаго за Детроит со авионот „даглас 737“ траеше околу еден час. Беше пладне кога авионот се вивна во висините и како небеска птица леташе од северноисточната страна долж брегот на езерото Мичиген, во кое како во широко море се гледаа бродови од сите видови и бројни други пловни објекти. Во далечината се забележуваш градот Милвоки во државата Висконсин, кога авионот свртекон исток, а потоа преку езерото и копнениот дел на државата Мичиген се најдовме над центарот на автомобилската индустрија - Детроит.

Детроит, овој велеград и пристаниште на реката Сент Лоренц, на водите на езерото Ири, е еден од петте метрополи во САД и седиште на автомобилските компании „Форд“ и „Џенерал моторс“. Тоа е град на авионската и електронската индустрија, град кој уште во 1796 година го формирале Француздите. Исто така, Детроит е еден од големите центри на црнечкото население, потоа тоа е значаен културен, административен и спортски центар на тие американски простори. Меѓутоа, најзначајно е тоа што Детроит е средиштето на најбројната македонска колонија во САД, во која првите печалбари од Јужна Македонија се доселиле во минатиот век. Денес во него живеат четириесетина илјади Македонци и тоа претежно од Преспанско, Тетовско и Битолско. Затоа со право се вели дека

Вратница-Тетовско и Љубојно-Преспанско се преселиле во Детроит, а нив, за жал, ги има повеќе таму отколку во Македонија и тоа околу 300 семејства од Вратница, а околу 120 од Љубојно.

Во духовниот храм „Св. Богородица“

Беше обичен ден, вторник, кога ја посетивме МПЦ „Св. Богородица“ во Детроит. Таму се сретнавме со педесетина нашинци кои најдоа слободно време да дојдат и да слушнат за поголем број прашања и проблеми од „стариот крај“, како што често велат за Македонија. Тука, покрај другите, беа претседателот Перо Ристовски, свештеникот Драги Трпевски, Илија Видоевски, Калчо Маглевски, Мишко Васовски, Перо Карицовски, Владо Пашариковски, Боб Васов, Ратко Трифуновски, Васил Василевски, Петре Ристовски (Марковски), Сотир Гроздановски, Славко Гавровски и др. Се отвори широка дискусија, при што присутните посебно се интересираа за состојбите во МПЦ, за општествено-политичката состојба во Република Македонија и за животот и настаните, особено во Тетовско и Преспанско.

Инаку, бевма информирани од претседателот Ристовски дека иницијатива за формирање и изградба на своја македонска православна црква меѓу Македонците од Детроит постоела уште од поодамна. Меѓутоа, таа желба се исполнила дури во 1975 година кога МПЦ „Св. Богородица“ била примена во крилото на Свети Климентовата црква и потпадна под нејзина јурисдикција и кога митрополитот Кирил отслужил архијерејска литургија, а подоцна и ја осветил, а прв претседател бил истакнатиот иселеник Владо Пашариковски. Во продолжение господинот Перо Ристовски нè запозна со активностите во овој многу значаен духовно-културен македонски центар, во чиј состав работи КУД „Танец“. Во оваа значајна македонска асоцијација членуваат педесетина млади момчиња и девојчиња, претежно родени во САД, а кои се вљубеници и афирматори на македонскиот фолклор. Овие млади Американци од македонско потекло, чиј претседател е Ружа Ѓорѓевска, а кореограф Блаже Палчевски, во чие отсуство таа должност ја врши Златка Атанасовска, се редовни на голем број манифестиации што се одржуваат во САД и во Канада, особено на црковно-народните собири што се организираат на тие простори. Во просториите на црквата се сретнавме и со господинот Ази Кавата, Италијанец, а познавач на македонскиот фолклор, кој работи со младите играорци на „Танец“. Во разговорот со овој симпатичен Италијанец со ведар дух дознавме дека тој ја прекрстарил цела Македонија заедно со играорците на „Танец“ во 1980 година.

Исто така, слушнавме дека Женската секција е десна рака на управата на црквата. Покрај бројните членки од понежниот пол, особени заслуги имаат сегашната претседателка Веса Ничевска,

Ифудбалскиот клуб „Вардар“ од Детроит е една од значајните македонски асоцијации во која се собрани поголем број спортски активисти, коишто се натпреваруваат во I-та лига на Мичиген, во која го имаат освоено првото место и купот на таа држава. Сегашен претседател е Светозар Ѓорѓевски, а меѓу најзначајните за постигнатите резултати се секако активистот и донаторот Цветан Марковски, како и Драго Сибиноски.

Катедра по македонски јазик

Во разговорите што го водевме со членовите на управата на МПЦ „Св. Богородица“ дознавме дека и покрај проблемите што управата ги има од објективни причини, таа заедно со членовите на црквата купила ново место од 3,5 хектари, каде што се планира да се изгради нов црковен и културен центар, за кој, како што дознавме, проектот го иподготвил архитектот Константинов. Покрај црквата се планира да се изгради и мал трговски центар, помошни простории, куќа за свештеникот и други спортски објекти. Се проценува новиот објект да чини неколку милиони долари, а се очекува голем број од средствата да се собираат од доселениците. Таквиот однос на тие нацинци се потврдува на дело во повеќе прилики, меѓу кои во собирањето лекови за Републиката кога се дадоа 70 илјади долари и за Македонското лоби. Исто така, во текот на престојот на црковната делегација, во една средба со митрополитот Кирил, група жители по потекло од тетовскиот крај собраа дваесетина илјади долари помош за изградба на манастирот „Св. Наум“ на Попова Шапка, што претставува убав гост и поттик за другите иселеници.

Од посебно значење за македонската заедница во Детроит е, секако, Катедрата по македонски јазик што со успех работи на Универзитетот Ан Арбор. Македонскиот јазик како признат, познат и рамноправен со другите светски јазици започна да се изучува во Детроит од септември 1991 година. На првиот курс беа запишани десет студенти, од кои пет Американци од немакедонско потекло, а оваа година се очекува тој број да се зголеми. Наставата по македонски јазик ја води Ема Стефанова, а средства за издржување на Катедрата, покрај образовните установи, обезбедува и МПЦ „Св. Богородица“.

Меѓу своите другари од детството

Меѓупозначајните асоцијации во Детроит се, секако, друштвата „Преспа“ и „Полог“ во кои се собираат најголем број иселеници. Друштвото „Преспа“ е формирано пред околу четири години и во него членуваат бројни доселеници од Иван Планина до Бигла и од Галичица до Баба. Тоа развива бројни активности и претставува место за собирање и другарување. Негов прв претседател по формирањето беше Ѓорѓи Трајковски од Арвати, а сегашен претседател е Миле Ангеловски од Долно Дупени. Во друштвото, пак, „Полог“ кое опфаќа најголем број иселеници од Тетовско, прв претседател беше Санде Тодоровски, а сегашен претседател е Перо Петровски, кој се труди да ги афирмира роднокрајските вредности во новата средина.

При посетата на Детроит од посебно значење за авторот на овие редови беше тоа што се сретна со голем број другари од детските денови во Преспа, меѓу кои беа: Владо Пашариковски, Ратко Трифуновски, Бошко Рајчовски - Пелистерски, Славе Василевски, Ѓорѓи Џајковски, Владо, Нуне и Јонче Рајчовски, Петре Ристовски, Владо Паспаловски и други. Средбите со љубојчани беа срдечни и се покренаа голем број прашања за доброто на родното место Љубојно, особено за финансиска помош на Илинденските денови што секоја година се одржуваат на 2 август во Љубојно, а на кои годинава по дваесетти пат се собраа неколку илјади посетители. Притоа треба да се нагласи дека таа, а и други манифестации во Љубојно беше иницирана токму од иселеници од Детроит, меѓу кои беа Владо и Михајло Паспаловски. Се очекува и во иднина вакви и слични манифестации што се одржуваат во Преспа и на други македонски простори да бидат подржани од поголем број иселеници што живеат во Детроит.

СЕМАКЕДОНСКИ ИСЕЛЕНИЧКИ СОБИР

На пат од Детроит за Кливленд тргнавме со „мерцедес 300“ на Мишко Васовски и во друштво со Калчо Магдевски. По автопатот бр. 75 се возевме сè до границата, или меѓата на државите Мичиген и Охајо, бидејќи меѓу државите во САД не постојат вистински, туку само административни граници. А патот, како и сите американски автопатишта, широк и продолжува долж езерото Ири. Го поминавме гратчето Монро, каде што во непосредна близина на езерото Ири е лоцирана атомската централа Ферми II и брзо стасавме во градот Толидо. Таму, кај Порт Ауторити, сообраќајот беше запрен, бидејќи мостот, под кој поминуваат прекуокеански бродови беше кренат за да се отвори широката заливска порта, каде што е сместена железарницата и други индустриски капацитети, во кои, како што дознавме доаѓаат сировини и од Македонија.

Колона на автомобили од различен вид, модел и година на производство се движеше по автопатот бр. 80 кој води на североисток кон Кливленд. Таму во непосредна близина на бројни богати фарми со мали акумулации, кои личат на непрегледни оази во котлината Охајо, застанавме на еден простор каде што стоеше патоказ дека Кливленд е оддалечен 100 км, а Њујорк 600 км. Направијме щега со некои слични патокази во Македонија на кои, на пример, стои Атина 462 км. бројка што тешко се заламетува, а што е најважно нема никаде патоказ за Солун, рече нашиот сопатник Калчо. Патот си врвеше и сè повеќе се намалуваа километрите кон Кливленд. Во автомобилот ечеше македонска музика и во паузата од време-навреме разговаравме за состојбите и приликите во Македонија и САД. Меѓу другото, во разговорот стана збор за еден од најбогатите луѓе од македонско потекло во САД, а тоа е Мајкл Илич. Сопатниците рекоа дека Мајкл е роден во Детроит. Неговиот татко, пак, кој потекнува од Беломорска Македонија, во немирните времиња во дваесеттите години од овој век бил прогонен и се населил во Прилеп, која во тоа време била под српска власт и така семејството го добило сuffixот „ич“. Од Прилеп семејството Илич се доселило во Детроит каде што ја започнало брилијантната кариера во бизнисот. Денес овој деловен човек е сопственик на

бејзбол клубот „Д Тайгерс“ (The Tigers), што го купил за стотина милиони долари. Потоа е сопственик на хокејарскиот клуб „Ред Вингс“ (Red Wings) кој чини педесетина милиони, а е сопственик и на околу 4.000 ресторани за пици итн.

Национално и духовно единство

Осумнаесеттиот црковно-народен собир се одржа од 4 до 6 септември 1992 година во Кливленд, во организација на Американско-канадско-македонската епархија, чиј домаќин беше Македонската православна општина „Св. Климент Охридски“ од градот Еивн (Avon), предградие на Лореин, во државата Охајо. Свеченостите започнаа на 4 септември кога реката наречена македонска се слеваше во центарот на Кливленд, во најголемите и најмодерните хотели „Мариот“, „Шератон“ и неколку други што се наоѓаат во центарот на градот, во „Даун Таун“, како што нашите често велат. Вриеше како во кошница. Сè беше македонско. Се веја американското, канадското и бројни македонски знамиња, со кончето и со лавот, потоа забележителни беа пораките на англиски и на македонски на кои беа напишани имињата на македонските православни цркви и нивните фолклорни и спортски асоцијации што зедоа учество на оваа македонска манифестација, на која главната порака беше за национално и духовно единство кај македонските доселеници од северноамериканскиот континент.

Заедничката семакедонска свеченост се одржа во строгиот центар на метрополата Кливленд, која за разлика од пред повеќе години, денес навистина добила сосем поинаков имиџ што е карактеристика за современите американски градови, во кои денес центрите се уредени, чисти, со фонтани, булевари и скали места за бизнис и разонода. Тоа се случува и во Кливленд, каде што центарот изгледаше како најубав европски плоштад со кој секој градоначалник може да биде не само горд, туку и секому да му се пофали со чистотата, уреденоста и архитектонското постигнување.

На Годишното собрание на епархиите, што се одржа во прекрасната сала на хотелот „Шератон“ беа присутни делегати, претставници и свештеници од сите македонски црковни општини од САД и Канада, а на кое се расправаше за актуелните прашања и проблеми на Епархијата. Таа беше китка од македонски доблесни патриоти кои вложиле многу време и труд за афирмација на Македонската православна црква и за македонското име во целина.

Таму беа присутни сите свештеници и претставници од црковните општини во Канада и САД. Собранието го поздрави митрополитот г. Кирил и авторот на овие редови, а во работата учествуваа делегираните претставници, кои се договорија за работата на Собирот, како и за некои прашања и проблеми во Епархијата. Собранието заврши во духот на православието со желба за постигнување подобри резултати во иднина.

Мирни демонстрации за правдата на Македонија

Во саботата кога почнуваше официјалното отворање на Собирот дознавме дека околу 2.500 собисе резервирали однашинци од тие американски простори. Тоа зборуваше дека тој Собир беше еден од најпосетените, ако не и најброен. Така и беше на првиот официјален ден од Собирот: насекаде во центарот на Кливленд еечеше македонскиот збор, музиката и песната. Можеа да се видат десетици момчиња и девојки во македонски носии што беа атракција за Американците.

Според програмата на Собирот, во попладневните часови се одржаа мирни демонстрации, пред споменикот што е лоциран пред општинската зграда што се наоѓа во непосредна близина на центарот и на хотелот „Мариот“, во кој беа сместени голем број учесници на оваа значајна семакедонска манифестија. Околу илјда луѓе беа собрани пред хотелот „Мариот“ од каде што во строј и во најдобар ред тргнаа кон споменикот. Се вееја десетици знамиња на САД и Канада, македонски со сончето и со лавот, меѓу кои предничеше Трајко Трајковски, со своите знамиња, а демонстрантите носеа и плакати на кои на англиски изразуваат незадоволството од односот на нивната втора татковина САД и Канада кон Македонија. Поворката на чие чело беше митрополитот г. Кирил, свештениците и многу други истакнати и доблесни патриоти се движеше полека кон споменикот. Церемонијата беше проследена од американската телевизија. Меѓу нив имаше дваесетина наинци кои снимаа сè, а меѓу нив имаше и Јани Великов од Торонто и Борис Папучковски од Гери.

На присутните најпрвин им се обрати митрополитот г. Кирил, кој преку мегафонот, покрај другото, рече: „Браќа и сестри, верни синови на мајката Светијаклиментова црква и лојални граѓани на демократските Соединети Американски Држави и Канада, се обраќам до вас да ви кажам дека народот кој не умеје со благодарност да се однесува кон своите добродетели не заслужува

да има такви добродетели. Меѓутоа, македонскиот народ од секогаш ги носел тие чувства и со љубов им оддава благодарност на сите што му помогнале. А народот знае за благодарност и тоа го прави. Македонија и македонскиот народ се од бога создадени и вдахновени од вечниот свети Климент Охридски. Тој е создан да живее, ќе живее и ќе опстојува секаде на сите простори. Овој е свечен миг кога Кливленд живее за истината на македонскиот народ. Затоа го креваме гласот кон правдољубивиот народ на САД и Канада да ја откопа правдината закопана од нечесната европска политика. Македонија секогаш раѓала горди синови и раѓа чеда кои се борат пред правдољубивиот свет да ја докажат истината за Македонија. Грчката нечесна пропаганда, за жал, бара да ни се одземе нам Македонците најсветото на светот гордо име, кое е длабоко врежано во душата на македонскиот народ", рече митрополитот Кирил.

На присутните им се обрати и познатиот бизнисмен Џон Битов, роден Канаѓанец, кој меѓу другото, рече дека неговиот род води потекло од Беломорска Македонија, во сегашните граници на Грција, земјата од каде што излезе зборот „демократија“, а самите Грци не знаат што е демократија. Потоа тој додаде: „Нашето свето име македонско не е на распродажба и за ништо на светот нема да го продадеме, зашто и во дамнина нашите прајдевци беа Македонци, а сега, во овој цивилизиран свет, и ние ќе се викаме онака како што е нашата волја – и како што ние сакаме - Македонци!“

Во продолжение на англиски и на македонски јазик беше прочитана Декларацијата на Американско-канадско-македонската епархија, со која од американската и канадската власт се бара неодложно признавање на независноста, самостојноста и суверенитетот на Република Македонија.

ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА МАКЕДОНСКАТА ВИСТИНА

Во гратчето Ејвн, предградие на Лореин, со успех работи МПЦ „Св. Климент Охридски“. Овој значаен црковен храм и културно-просветен центар е собиралиште на македонските доселеници, кои живеат и работат во градовите Ејвн, Лореин, Илирија, Кливленд и други места. Меѓу педесет и петте националности од целиот свет што живеат во Лореин, градот што е основан во 1807 година, видно место зазема македонската етничка група. Таа е една од постарите на тие простори, која започнала да се организира на црковно-национално поле. Денес тие вредни нашинци, кои претежно дошле од престанскиот крај организираат бројни активности во овој центар.

Ја посетивме МПЦ „Св. Климент Охридски“ пред одржувањето на 18-от Црковно-народен собир, кој беше една од најмасовните и најзначајните манифестиации што македонските доселеници ја организирале. Имено, од 4 до 6 септември 1992 година, во организација на Американско-канадско-македонската епархија, а чиј домаќин беше токму МПЦ „Св. Климент Охридски“ од Ејвн, се одржа Осумнаесеттиот црковно-народен собир. На таа семакедонска национална и духовно-традиционнa манифестиација на доселениците од македонско потекло во САД и Канада присуствуваа околушест илјади посетители, делегати, претставници на македонските православни црковни општини, гости од поголем број градови, како и црковно-државна делегација од Македонија што ја сочинуваа Порошко-кумановскиот архијереј митрополитот Кирил, Славе Николовски - Катин, заменик претседател на Комисијата за односи со верските заедници на Република Македонија и секретарот на поглаварот на МПЦ прота Гаконот Александар Џандовски.

Семакедонска фолклорна вечер

Заедничките свечености се одржаа во центарот на Кливленд, а започнаа со одржувањето на Годишното собрание на Епархијата, на кое присуствуваа делегати, претставници и свештеници од сите

македонски црковни општини од САД и Канада, која се чини беше најмасовна манифестација. Имено, на 5 септември вечерта, сите патишта водеа кон Конвеншн центарот, кој се наоѓа во непосредна близина до хотелот Шератон. Тој е сместен во центарот на градот под многу објекти и непрегледен голем, кадешто човек се чувствува како на дел од некој голем стадион. Таа вечер вриеше како во кошница. Река Македонци од сите делови на САД и Канада се слеваше во Конвеншн-центарот каде што настапија 15 играорни групи, киошто работат во составот на македонските православни црковни општини. Во средината на центарот беше сместена една огромна бина на која најпрвин се појавија домаќинот-претседателот на МПЦ „Св. Климент Охридски”, истакнатиот иселеник г. Кире Стефов, кој ги поздрави присутните и им посака срдечно добредојде. Потоа му даде збор на митрополитот Кирил, кој одржа испративен говор, за што неколкупати ги крена на нозе присутните кои долго скандираа за Македонија. Веднаш потоа настапија петнаесетте играорни групи, кои се претставија со низа македонски ора и песни со што оставија силен впечаток кај присутните. Програмата траеше до доцна во ноќта, а веселбата младите играорки и играорци ја продолжија по улиците на Кливленд.

Фудбалските екипи, пак, кои работат во составот на црковните општини ги одмерија силите во попладневните часови, на фудбалските терени на „Комјунити колиџ“. Нив ги имаше 16 на број, кои се напреваруваа во куп систем и ги покажаа своите спортски вештини. Победник на турнирот беше екипата на МПЦ „Св. Климент Охридски“ од Торонто, второто место му припадна на клубот „Македонија“ од Њу Џерси, а третото место го освои екипата на МПЦ „Св. Богородица“ од Лос Анџелес.

Како и секоја година и оваа, Собирот беше завршен со големиот банкет што се одржа во ексклузивниот хотел Мариот, на кој присуствуваа околу 800 гости, меѓу кои и градоначалникот на Ејви, господата Прл Олеарцик, претставникот на губернерот на Кливленд, на Одделот за здравство на Охajo господата Лин Наргент, потоа претседателот на Канадско-македонската федерација господинот Џон Битов, претседателот на Националната организација „Обединети Македонци“, господинот Владо Гроздановски и други претставници на македонските иселенички асоцијации и бројни истакнати доселеници кои го поздравија Собирот. Во говорот митрополитот Кирил се заложи за семакедонско, национално и духовно единство меѓу доселениците, се помоли за мир и благосостојба во САД, Канада и Македонија, за проширување на

заедничките мостови на пријателство меѓу овие земји, како и за скоро признавање на независна, самостојна и демократска Македонија, од страна на тие правдольубиви земји.

На 18-тиот Црковно-народен собир во САД и Канада, се одлучи наредниот Деветнаесетти собир да се одржи во почетокот на септември 1993 година во мегалополисот Чикаго, а домаќин на семакедонското другарување да биде МПЦ „Св. Кирил и Методиј“ од Бервин.

Во домот на Кире Стефов

Беше недела, прекрасен ден кога во МПЦ „Св. Климент Охридски“ во Ејвн беа собрани повеќе од илјада и петстотини луѓе, а повод за тоа беше одржувањето на света богослужба на која чинодејствуваше митрополитот Кирил, во сослужение на петнаесетина свештеници од сите цркви во САД и Канада, што е првпат во овој македонски храм да служат толкаш голем број свештени лица пред преполнетата црква. Покрај присутните во црквата уште толку имаше во салата на црквата. По завршувањето на службата митрополитот Кирил изврши крштевање на синот Давид на претседателот на црквата, Кире Стефов. Тоа беше чин што ќе остане во трајно сеќавање на семејството Стефови и другите присутни. Потоа прославата од крштевањето продолжи во ресторанот на Менде Богдановски, по потекло од Битола, каде што се сретнавме, покрај другите и со кумот Блаже Толевски, кој заедно со сопругата Елица, синот Стивен и ќерката Сенди, дојде за тој чин од Синсинати. Таму беше и семејството на Ѓорѓија Милошевски од Кривени и на Кате Василевска од Наколец, како и други нашинци од Преспа.

Вотекот на престојот во МПЦ „Св. Климент Охридски“ имавме средба и со поголема група активисти од таа колонија, меѓу кои, беа присутни претседателот Кире Стефов (Старковски), д-р Васил Богоевски и брат му Никола Богоевски, потоа Никола Грчевски, Никола Стасовски, Трајче Петровски, Сречко Иванов, Ванчо Најденовски, Павле Поповски и други.

На средбата се дискутираше за поголем број прашања во врска со црковно-општественото живеење во таа македонска сложна заедница, која постигнува завидни резултати. Присутните се интересираа за состојбите во Македонија, особено сега во новонастапнатите услови.

Многу срдечна беше средбата во семејството Стефови на која присуствуваа Никола Стасовски, претседателот на управата Кире Стефов, неговите родители Тоде и Николина, сопругата Јованка, потоа близнаките Климент и Стефан и малиот Давид. Во убавиот дом на Стефови, односно Старковци, се разговараше за Преспа, за Македонија, за тамошното живеење и за сè што тие нашинци ги поврзува со родната земја.

Исто така, во Лореин заедно со Кире Стефов, Никола Стасовски и Трајче Петровски, го посетивме ресторанот на Ристо Мановски од Долно Дупени, а потоа и македонскиот винар Алекс Крист, роден Американец, а по потекло од Тетово. Алекс и Зора Крист вејсопственици на петнаесетина хектари лозје и на винарска визба со капацитет од околу 40 илјади литри вино, од која се прават, се флашираат и потоа се продаваат различни вина. Алекс Крист и сопругата Зора се сопственици на убав ресторран, које во составот на нивната куќа, а во кој се подготвува тавче-гравче и други македонски специјалитети.

ДО ЊУЈОРК И НАЗАД

Беше попладне кога со автомобилот на Кире Стефов, заедно со Никола Стасовски и Трајче Петревски, тргнавме од Лореин за Маслон, каде што во вечерните часови се најдовме пред црквата „Св. Никола“. Овој нов македонски храм, што е дело на Македонците од градовите Маслон, Кентон и Акрон, во државата Охајо, е еден од најновите и најубавите. По архитектурата црквата е копија на „Св. Богородица“ во Калиште, Струшко. Како што рече претседателот на црквата Ванчо Дораковски, во најскоро време се очекува да се постави живописниот иконостас што го работат резбари во Охрид и кој ќе биде единствен од таков вид на континентот.

Исто така, во Маслон го посетивме едно од најстарите семејства на тие простори, Киме и Веса Стефови, по потекло од с. Болно - Ресенско, кои во САД живеат над 60 години. Тие се родители на Дана на Крсте Гаговски, кои заедно живеат во прекрасна куќа, која често е дом на бројни намерници од Македонија. Инаку, Крсте Гаговски е еден од организаторите на МПЦ „Св. Никола“ и долгогодишен уредник и водител на Македонскиот радиочас што секоја недела ги веселеше Македонците во Охајо. Според зборовите на Крсте, се очекува овој радиочас во најскоро време да ја продолжи својата долгогодишна работа. Доцна во ноќта се поздравивме со нашите познаници во Маслон и се вративме во Ејвн.

Во Њуварк спроти Њујорк

На интернационалниот аеродром во Кливленд се подготвуваше авионот ДЦ-9 на компанијата Континентаал за пат кон Њујорк. Сеподравивме со нашиот домаќин Трајче Петровски, чиј син Кире е еден од најактивните во играорната група и еден од најнапредните младинци, а потоа се упативме кон излезот 15, од каде што точно по редот на летањето во 10.30 часот железната птица се вивна во небото. Најпрвин леташе долж брегот на езерото Ири, а потоа појде кон исток за по час и половина да се најде од западната страна на Њујорк. Во далечината од левата страна можеше да се види поголем дел од светската метропола, како и поголем број објекти во државата Њу Џерси која е на десната

страна од реката Хадсон и ја дели од Њујорк, а се сврзани со неколку тунели и мостови, меѓу кои и мостот на два ката Џорџ Вашингтон, еден од најголемите и најубавите во светот. Авионот во Њуварк стаса точно на пладне. Времето беше сончево итопло и при слетувањето лесно можеа да се видат многу карактеристики на овој дел на Њу Џерси, меѓу кои пространите населбии и индустриските капацитети. На аеродромот, покрај другите, се сретнавме со Цветко Ефтиниоски, Борис Јосифовски, Трајче Кајчевски, членови на новоформораната црковна општина „Св. Никола“ од местото Тотова во Њу Џерси, како и со Душан Сиклески, кој живее и работи во Германија, а кој дошол на посета кај своите најблиски во САД.

Поминувавме низ градот Патерсон најстариот дел од тие простори кој во минатиот век бил најголем центар за свила каде што и видовме бројни објекти од минатиот век. А во продолжение на Њуварк, покрај Патерсон поминувавме низ Клиф顿, Гарфилд, Пасаик, Тотова и други градови кои се нанижани еден до друг и кои ги дели некоја улица или канал, што за посетител од Европа не е многу јасно бидејќи сите тие градови претставуваат една целина што непрегледно се распространила долж автопатот бр. 80, кој преку автопатот бр. 95 е главната артерија меѓу Њу Џерси и Бронкс во Њујорк.

Пристигнавме во Пасаик и го посетивме местото каде во минатото постоеше МПЦ „Св. Кирил и Методиј“, која од непознати причини во почетокот на 1992 година изгоре до темел. Таа македонска црква беше една од првите во САД. Беше регистрирана кај американските власти во 1973 година и истата година митрополитот Кирил ја отслужил првата богослужба на македонски јазик, а наредната година тој и ја освети. Денес црковната управа чиј претседател е Стево Ласкоски вложува напори да купи ново место каде што ќе се изгради нов духовен и национален храм за Македонците на тие простори.

Воразговорот што го водевме во првиот македонски манастир во САД „Св. Георги“ во Рандолф, што сега се користи како црковен објект, а во кој, покрај другите, се сретнавме и со свештеникот Душко Спировски, потоа со Стево Ласкоски, Симо Јаневски, Наум Наумовски, и други, бевме информирани дека се прават големи напори да се изнајде решение за изградба на нова црква во Њу Џерси.

Исто така, во Њу Џерси постои уште една новоформирана црковна општина по име „Св. Никола“, чиј претседател е Цветко

Ефтинциоски, кој заедно со членовите Борис Јосифовски, Трајче Кајчевски, свештеникот Крсте Поповски и Марјан Димовски, ни го покажаа местото и објектот кој во најскоро време се очекува да биде преобразен во новата МПЦ „Св. Никола”.

Во фудбалскиот клуб „Македонија”

Во Њујорк, пак, е формирана МПЦ „Св. Климент Охридски” која е регистрирана кај американските власти во 1987 година. Активноста на Македонците во Њујорк е широко поддржана од поголемиот број иселеници, а меѓу најзаслужните во црковната општина се нејзиниот претседател Богдан Симоновски, потоа секретарот Љупчо Поповски, Коста Милевски, Доста Поповска и др. На средбата во Њујорк со нашиот стар познаник Богдан Симоновски, со Доста Милевска и со адвокатот со блескава кариера Љупчо Поповски, бевме информирани дека најскоро ќе се отпочне со собирање средства за изградба на македонски храм во Њујорк, што ќе биде место за афирмација на сè она што е македонско.

Заедно со Вера Шврговска го посетивме фудбалскиот клуб „Македонија”, еден од најстарите и најпопуларните македонски клубови во САД. Имено, фудбалскиот клуб „Македонија” е формиран во 1972 година од група ентузијасти кои вложија многу труд и време. Како резултат на тоа витрините на оваа значајна асоцијација ги красат бројни пехари, признанија и пофалници. Клубот го посетивме во делник, претпладне, кога поголемиот број од членовите се на работа. Таму се сретнавме со Стојче Стојчевски од Струга и со Владо Митревски од с. Логоварди, Битолско. Често во Њу Џерси се вели дека Стојче прави најдобар бурек, во што и се уверивме. Домаќините Владо и Стојче беа многу љубезни, не почестија со бурек, со кисело млеко, со ќебапчиња и со пријатен разговор.

Менаџер на фудбалскиот клуб „Македонија” е Владо Митревски кој не информира дека во клубот членуваат околу 200 души. Екипата се натпреварува во новата Супер лига и претставува една од најсилните. Претседател на клубот е Гоце Матовски од Добрушево, Битолско, со кого се сретнавме во патничката агенција „Охрид травел”. „Македонија” постигнува завидни резултати, ни рече Гоце додаде дека македонскиот клуб бил првак во лигата, а оваа година од 32 екипи го освоил првото место во мал фудбал. Досега оваа фудбалска екипа учествувала скоро на сите црковно-народни собори, каде што била 11-сет пати прва, а на годинашниот 18-ти собир, од 16 екипи го освоила второто место.

Во светската метропола

Од Њу Џерси за Њујорк преку реката Хадсон се доаѓа главно преку подводните тунели Холанд и Линcoln, како и преку мостовите Џорџ Вашингтон и Веразано-Нероуз. Ние се движевме по автопатот бр. 4 и затоа се приклучивме во долгата колона автомобили што ја преминуваше реката Хадсон преку мостот Џорџ Вашингтон. Се движевме по линиите на кат, како што го велат љујорчани и за десетина минути се најдовме во Менхетен, одкадешто продолживме долж реката кон југ.

Од далечината се гледаше укотвениот огромен воен брод со сета воена опрема, од пушка до авион кој сега служи како музеј на љубопитните посетители, но таму имаше и безброј помали и поголеми бродови. Се чини сè е големо вата најголема метропола во светот. Човек не може да се нагледа на убавите згради во Менхетен. Од сите страни на Менхетен, во далечините се гледаат двете близнички згради кои за неколку ката ја надминаа „Емпаер Стејт“ зградата, потоа од кај „Ист Ривер“ се вишнее зградата на Обединетите нации, а при возењето низ Парк авенија видовме голем број јарболи на оваа светска метропола. А таму навистина има што да се види и што да се почувствува, бидејќи Њујорк не само што има најголеми згради, кои како наредени кибрити се вишнеат кон небото, туку тој е и најубав и можеби најинтересен град на светот.

За да се види Њујорк, таа цунгла на асфалтот што е распространета на Атланскиот Океан потребни се недели и месеци, бидејќи тој претставува гигант во стопанството и банкарството, престолнина на културата, град со најголемо пристаниште во светот, светски студентски центар со 11 универзитети, метропола со највисоки облакодери во Менхетен, место со најзнатенитиот кип на слободата. Тој е седиште на Обединетите нации, град со најпознатите улици „Бродвеј“, „Волстрит“, „Парк авенија“, со Централниот парк, со црнечкиот кварт Бруклин, со местото Винс и Бронкс и со илјадници други карактеристики, коиза посетителот остануваат вечно врежани во секавањата. Затоа не случајно се рекло „Да се види Њујорк, па потоа да се умри“.

МАКЕДОНСКОТО ЗНАМЕ НА КАНАДСКИ ЈАРБОЛ

Сите патишта на североамериканскиот континент главно водат, се вкрстуваат или заминуваат од светската метропола - Њујорк. Овој мегалополис по многу нешта е карактеристичен, контроверзен, убав и значаен, ако не и најзначајниот град на светот, чија архитектура, култура, минато и сегашност се еден импозантен и многу впечатлив мозаик, кои му даваат посебен и уникатен белег. Затоа, не случајно се рекло дека да се види Њујорк, значи да се почувствува големината, постигнувањата и развојот на човештвото, односно човек да се соочи „*in situ*“ со вистините кои се видени на филмското платно или прекумалиотекран. Меѓутоа, се чини дека од сè највпечатлива е сликата на Њујорк од авион, кога сите карактеристични згради, споменици на архитектурата, авениите и улиците со своите нишани од птичја перспектива се имаат како на дланка, кога сите тие белези на ова современо столетие се наникале во еден бескраен низ, а глетката е неповторлива и останува вековита кај белосветскиот патник.

Ваквите чувства ги доживувавме во еден убав, како кристал чист септемвриски ден, во текот на „индијанското лето“, како што често го викаат тој период на североамериканскиот континент. Тогаш, авионот од аеродромот Ла Гвардија, што е лоциран на североисточната страна од Њујорк, најпрвин започна да се вишнеен кон исток, а веднаш потоа направи полуокруг кон југ, како птица преселница да го прелета мегалополисит, а тоа беше прилика од височина да се почувствуваат убавините на градската големина. Од тие господови простори, каде што техниката ја определува човековата судбина, се гледа како метрополата Њујорк е поделена од Ист Ривер кон Хадсон Ривер и од Статуата на слободата кон Централниот парк и мостот Чори Вашингтон. Неповторлива и впечатлива глетка што ретко се доживува на тие небески сводови кои често се исполнети со влага и облаци, затоа ретки се приликите да се има и лет над Њујорк со чисто небо.

Над Нијагарините водопади

Го оставивме Њујорк во далечините, а авионот на „Ер Канада“ вјасаше преку Њу Џерси, Пенсилванија, повторно преку државата Њујорк, што посекоро да стаса во Торонто, во таа канадска метропола, каде што се вкрстуваат бројни патишта на безброј патници. Полека се приближуваше кон велеградот Бафало, од каде во далечините се гледаа водените површини на езерата Ири и Онтарио. Потоа, во далечините се гледаше и градот Рочестер. И како по нечија желба, или патоказ, авионот надвисна од јужната страна, како што често се вели од американската страна на Нијагарините водопади, огромни водени просторишта го поврзуваат езерото Ири со Онтарио. Како на дланка се гледаше големиот водопад кон канадската страна, кој е поголем, поживописен и повпечатлив, како и помалиот водопад што е на американската страна. Од височините изгледаа како скромни речни јазови што ги создала природата да бидат единствени на земјината топка. Тоа беше глетка што не може да се заборави и остава трајни впечатоци кај патникот во авионот. А бидејќи временските услови беа навистина погодни, лесно можеше во далечините да се видат градовите Сент Катеринс и Хамилтон, како и Веландскиот канал, низ кој се врши водниот сообраќај и претставува главна артерија меѓу езерата Ири и Онтарио, а од таму преку реката Сент Лоренц водената маса навлегува во Атлантскиот Океан.

На интернационалниот аеродром Торонто, во Милтон, топло добредојде ни исказа сонародникот Бранко Наумовски, честит, благороден и познат иселеник од Мисисага. Тој ме пречека пред терминалот 3 и ме поведе кон Мисисага. Се возевме кон широкиот автопат бр. 10, по кој се стасува до Македонскиот парк на МПЦ „Св. Илија“. А градот Мисисага овој пат беше поубав од последниот пат кога го напуштив пред месец дена, кога го посетив во ноќно време. Овој пат беше пладне, кога можат да се видат некои од неговите убавини. Тој е нов, убав град и плени уште при првата средба. По патот правевме муабет со Бранко Наумовски и ни се причина дека за час стасавме во Македонскиот парк, каде што се сретнавме со бројни познати иселеници кои ни посакаа добредојде, меѓу кои беа Џорџ Каркински, Никола Карапиловски, Џон Кузев, Наум Наумоски и многу други.

Славје во Мисисага

Беше пладне, сонцето септемвриско како да ја изгубило јачината, а поради дождовите од претходниот ден и промена на климата, човек се чувствува како да е негде под Пелистер, кај Св. Наум или Водно. Ја немаше вообичаената летна влажна клима и запурнините што ја омалаксуваат снагата. Само одвреме-навреме авионите слетуваат кон аеродромот во Милтон, а поминуваат точно над Македонскиот парк, каде што на само неколку стотини метри од земјата ги парат воздушните простори и ги вознемираат посетителите.

Во попладневните часови бројот на посетителите во Македонскиот парк постојано се зголемуваше и веројатно достигна до илјада души. Нив ги имаше од скоро сите организации и друштва од Торонто, а најбројни беа од „Св. Илија“, кои го чекаа моментот на церемонијалот - првото кревање на новото македонско знаме на канадско тло. Меѓу посетителите беше организаторот на оваа манифестација и претседател на Канадско-македонската федерација, почитуваниот Џон Битов со семејството, претседателот на МПЦ „Св. Илија“, господинот Џорџ Каркински други истакнати иселеници, меѓу кои, 94-годишниот сликар Фото Томев, потоа Јани Великов и Димитар Цонев, кои со своите камери неуморно ги забележуваат сите моменти од свеченоста, Мери и Питер Кондов, Јосиф Ничевски, Бил Клечов, Алексо и Неда Лозановски, Владо Шуковски, Перса и Петар Гиневски, Драгица Димовска, Ристо Милјановски и многу други.

Секако посебен белег на оваа значајна манифестација оставија специјалните гости за оваа пригода: министерот за такси господинот Ото Јелинек, роден Чех кој негува симпатии кон Македонците, како и градоначалничката на Мисисага госпогата Хејзл Макалион, кои во тактот на македонската и канадската химна ги кренеа и на симболичен начин ги претставија македонското и канадското знаме. Овој бележит и важен момент за Македонците во Македонскиот парк беше проследен со бурен аплауз од посетителите, а на многумина од македонските иселеници им потекоа солзи радосници. Чинот на кревањето на знамињата, како што рече министерот за такси господинот Јелинек, всушност беше признавање на Република Македонија од страна на демократска Канада. Овие зборови беа проследени со бурно ракоплескање и радост од присутните. Потоа настали КУД „Илинден“, што работи во составот на црковната општина, се претстави со сплет од народни игри и ора, а веселбата

продолжи до доцна во ноќта. Притоа, треба да се истакне дека целиот приход што се направи во тој ден беше наменет за Македонското лоби, за што донаторството од бројните македонски иселеници беше значајна потпора за таа македонска институција, која игра огромна улога во борбата за целосно признавање на Република Македонија од страна на канадските и американските власти.

Амбасадори на македонскиот фолклор

Во Торонто се сретнавме со Алекс Петличков, кој повеќе од дваесет години е раководител, кореограф, организатор и душата на најстарата и една од најдобрите, ако не и најдобра македонска фолклорна група во иселеништвото - „Македонка“. Седевме и разговаравме со Алек во канцеларијата на „United glass“ на Џон и Дана Кузеви, што се наоѓа во Скарборо. Поради болки во половината, Алек се служеше со бастун, како што рече имал проблеми со ишијасот, кој се интензивирал на врнежливото време во текот на престојот во Австралија. Малку шега направивме за неговата здравствена состојба, а тој го прими во негов стил - со насмевка на лицето.

Инаку, фолклорната група „Македонка“ од Торонто е формирана во 1959 година од група ентузијасти и вљубеници во македонската песна, оро и во сè она што го поврзува со родната земја Македонија, меѓу кои најзаслужни се Алек Петличков, роден во с. Буф - Леринско и Филип Ангелковски, роден во с. Димбени - Костурско, во Беломорска Македонија. Повеќе од 20 години оваа реномирана фолклорна група, работи со успех во составот на МПЦ „Св. Климент Охридски“ од Торонто, како една од нејзините секции.

- Од крајот на јуни до почетокот на август, во период од пет недели фолклорната група „Македонка“, во придружба на реномирианиот оркестар „Бисер“, беше гостин на КУД „Јане Сандански“ од Мелбурн, кое го славеше своето десетгодишно успешно постоење, ни рече Алек Петличков во разговорот. Во далечна Австралија, рече Алек и продолжи, веднаш по пристигнувањето одржаваме концерт на кој присуствуваа околу 1300 посетители. Потоа „Македонка“ настапи со целовечерен концерт пред поранешните жители од с. Буф, Леринско, кои се едни од најбројните и најактивните во македонската заедница во Мелбурн. Исто така, овaa реномирана фолклорна група заедно со КУД

„Илинден“ имаше концерти во Сиднеј, а потоа во Канбера и Цилонг. Меѓутоа, се чини најзначаен и величествен беше концертот на прославата по повод 10-годишнината на КУД „Јане Сандански“, што се одржа во Македонскиот центар во Саншајн, а пред повеќе од 1.500 души; тогаш „Македонка“ приредил концерт со целовечерна програма, каде што достоинствено ги презентираше нашите убави игри и песни и каде што играорците беа вистински амбасадори на македонскиот фолклор.

ЗА ДУХОВНО И НАЦИОНАЛНО ЕДИНСТВО

На североисточната страна од Торонто, на дваесетина километри од Скарборо, се наоѓа гратчето Маркам, во кое живеат околу 150.000 жители, од кои околу 400 семејства се од македонско потекло. Тоа во минатото била посебна населба, а денес како да се слеала во мегалополисот Торонто и тешко е да се одредат границите меѓу Маркам, Ричмонд Хил и Скарборо. Првобитната населба може да се препознае единствено по старата канадска англосаксонска архитектура што може да се сртне на двете страни од главната улица на Маркам и тоа во должина од околу половина километар. Куќите се обично на два ката со дуќаниво приземјето, а се направени од стари цигли, кои од времето имаат поцрната боја и човек се чувствува како да се наоѓа во она време кога коњите биле превозно средство, а не денешните најсовремени автомобили, додека другите делови на градот се едни од поубавите на тој дел од Онтарио.

Нов македонски црковен храм

Го посетивме Маркам во четврток - обичен ден, кога сите нашинци се распратиле по своите работни места, по своите бизниси. Во Маркам пристигнавме заедно со прота Гаконот Александар Цандовски, со Александар Николовски и со нашиот стар пријател Џорџ Поповски, со чиј автомобил го поминавме центарот на Маркам. Во непосредна близина од стариот дел запревме пред еден објект, пред којстоеше табла на која пишуваше: „Македонска православна црква Св. Димитрија Солунски“ - Маркам. Во минатото зградата била детска градинка, нашите Македонци го купиле објектот и во најскоро време очекуваат да го приспособат во црковен храм. Зградата има простор каде што ќе се изгради олтар и црква, две помали сали и паркинг. Вечерта одржавме средба со поголемиот број членови на управата и други активисти на овој нов црковно-просветен и културен центар на Македонците од тој дел на Онтарио.

Таму се сретнавме со претседателот Бого Ристевски, потпретседателот Бил Бекаровски, секретарот Кире Шарковски,

благајникот Кире Петревски, со свештеникот Стефан Груевски, со Драги Спасески, Стево Босеовски и многу други нацинци, коишво се заинтересирани за поскоро адаптирање на црквата што ќе биде под крилото на Свети Климентовата мајка црква. Во долгите разговори со членовите, а особено со сегашниот претседател Боге Ристевски бевме информирани дека почетните активности на македонските иселеници во тој регион започнале пред десетина години, а од 1988 година, кога е формирано првото македонско друштво во Маркам, чиј прв претседател бил Љупчо Темелковски, а по него Питер Власос, за трет претседател да стане сегашниот Боге Ристевски.

Исто така, на источната страна од Торонто, на околу триесетина километри, во предградието Пикерик се наоѓа Македонскиот парк, простор од десетина хектари, сопственост на националната организација „Обединети Македонци“. На тоа парче македонска земја, што Канаѓаните од македонско потекло го купија пред неполни две години, досега се одржале два значајни пикници на организацијата. Во разговорите сопоголем број членови на оваа најстара македонска организација, а особено на средбата со сегашниот активист господин Владо Стериовски, бевме информирани за животот и за многуте активности на Организацијата. Имено, „Обединети Македонци“ е прва национална организација и во период од триесет и три години опфаќа најголем број Македонци од трите делови на Македонија. По формирањето во 1959 година Организацијата одигра вонредно значајна улога во обединувањето на Македонците дојдени во Канада и пошироко и во афирмацијата на македонската нација. Од господинот Стериовски дознавме дека во близка иднина организацијата „Обединети Македонци“ ќе започне со изградба на македонски манастир, што ќе претставува прв во Канада и ќе биде место на манастирски духовен живот, место на пикници, другарување и друг вид манифестации, каде што ќе се зацврстат корените на Македонците во Канада.

Пријатна средба во Хамилтон

Сончето зајдуваше во далечините кон државата Мичиген кога од Торонто се упативме кон Хамилтон. Во автомобилот покрај свештеникот Стефан Груевски бевме протаѓаконот Александар Цандовски Александар Николовски, од Скопје кој беше во посета на баба му и дедо му и авторот на овие редови. Патувањето беше пријатно по автопатот „Квин Елизабет“ кој води по јужната страна

на Торонто долж езерскиот брег, поминува низ Мисисага, Хамилтон, Сент Катеринс и завршува кај Нијагара и Форт Ири, од спротивната страна на метрополата Бафало.

Во Хамилтон стасавме ноќе. Во овој град, кој се вбројува меѓу водечките на железната индустрија во Канада, од далеку се гледаше големиот железарски комплекс што е лоциран на заливот од езерото Онтарио. Првите македонски доселеници стасале во дваесеттите години од овој век. А нив претежно ги имало од Леринско, Преспанско, Костурско и Битолско. Денес неколку стотини семејства живеат во градот Хамилтон и во приградските населби, чиј број на жители изнесува 370.000.

Во Хамилтон е изградена МПЦ „Св. Наум Охридски“. Но, е интересно да се каже како го добила своето име. Бидејќи на северниот дел на езерото Онтарио, во Торонто, веќе постоеше црквата „Св. Климент Охридски“, што потсетуваше на Охридското Езеро, беше одлучено црквата во Хамилтон, на другата страна од езерото, да го носи името „Св. Наум Охридски“, другиот голем просветител, лекар, чудотворец и современик на Св. Климент Охридски.

Ја посетивме МПЦ „Св. Наум Охридски“ каде што не чекаше поголема група членови на управата и други видни иселеници, меѓу кои беа: претседателот Никола Дурлов, Коста Романовски, инж. Зисо Василов, Симе Клашов, свештеникот Стефан Груевски и многу други. Со нив разговарашме за бројни проблеми и прашања од животот, активностите и идните планови во таа црковна општина, во која во најскоро време се очекува да пристигне новиот свештеник protа Јован Ристовски. Исто така, присутните, од кои поголемиот број беа од Беломорска Македонија, се интересираа за општествено-политичката и економската состојба во Република Македонија, за обележјата на Републиката: химната, знамето и грбот, за новиот македонски пасош и за многу други прашања кои се од интерес на тие нашинци, кои со внимание ги следат сите настани во Република Македонија. Средбата беше срдечна и пријателска со домаќините, со кои авторот на овие редови се познава од самото почетно организирање на активен живот во колинијата, а се разделивме со желба да се видиме во Македонија.

Средба во Нијагара

Често се вели дека да се види Нијагара значи да се продолжи љубовта кон мајката природа и кон животот. Тој убав предел на земјината топка, каде што господ го истурил сето свое богатство,

се создале водопади кои претставуваат светска убавина и се простор за средби и разделби и место за оние само што сталуваат во брак и ја продолжуваат иднината на љубовта. Нијагара е едно од најпосетените места во светот. Таму може да се сртнат посетители од целиот свет.

Го посетивме градот Нијагара, кој се протега на двете страни на каналот Нијагара, кој во должина од шеесетина километри ги поврзува езерата Ири и Онтарио. Ги видовме водопадите од канадската страна заедно со Владо Стериовски, долгогодишен активист на „Обединети Македонци“ и на МПЦ „Св. Климент Охридски“, со Јосиф Ничевски и со Александар Николовски, со кои останавме цело попладне на тие питоми, пријатни и убави простори. Нашата цел беше да се сртнеме со членовите на МПЦ „Св. Кирил и Методиј“ во Лакавана, дел од Бафало. Во ресторанот Беверли во Форт Ири, чиј сопственик е Џани Крстев од селото Кучкојни, Леринско, прво се сртневме со нашиот познајник од Бафало благајник на Епархијата, Владо Царевски, потоа со свештеникот Трајко Босевски, претседателот на црквата Одисеј Нашоку со неговата сопруга Нада, Цветко Фотевски, Љубин Нечовски и Гоѓи Трпевски. Разговорот беше срдчен и пријателски, а се зборуваше за прашањата и проблемите кои се однесуваат на МПЦ „Св. Кирил и Методиј“ од Бафало, милионската метропола што се наоѓа во непосредна близина на Нијагарините водопади и кој претставува еден од значајните индустриски центри во државата Њујорк. Инаку, МПЦ „Св. Кирил и Методиј“ во Бафало е една од првите македонски храмови на тие простори. Иницијатива за градење на храмот се јави уште во 1968 година, за по една година да биде регистрирана, а во 1975 година е осветена. Овој значаен македонски дом развива широка активност во заедничкото живеење на Македонците од тој дел на САД и претставува важен духовен и културен центар за македонските доселеници.

Се разделивме со членовите на црквата „Св. Кирил и Методиј“ од Бафало, со желба повторно да се видиме, но тоа нека биде во Македонија и се упативме по патот што води долж каналот Нијагара за повторно да ги видиме двата водопади, кои осветени од сите страни изгледаат прекрасно, неповторливо, божествено и оставаат траен белег кај посетителот. А таквата слика е впечатлива кај секој оној што брза да ги почувствува ноќните убавини и се она што го нудат Нијагарините водопади.

II ДЕЛ

**ПАРЧЕ ИСЕЛЕНИЧКА
ВИСТИНА**

ДАЛИ ГРКОТ ЗОРБА Е ВИСТИНСКИ ГРК?

Јунакот на Никос Казанзакис, Алексис Зорба, или Јеоргиос Зорбас, како што му беше правото име, трансформиран преку вистинските уметнички квалитети на артистот Антони Квин, е еден од интернационалните и меѓу најславните личности на грчката пропагандна машинерија во дваесеттиот век. Веројатно неговиотлик во романот на Казанзакис (а тоа го направи Паскал Гилевски со своите високи литературни квалитети во преводот на македонски на оваа значајна книга), а особено во филмот „Зорба“, ќе остане вечен во секавањата на голем број читатели и вљубеници на филмот во светот.

Меѓутоа, дали „Гркот“ Зорба е вистински Грк? Прашање што многумина го поставуваат и ги тера на сомнение и дилеми. Овој пат ќе се обидеме да дадеме скромен придонес во осветлувањето на ликот на Зорба преку упорноста на Александар Џигеров, Македонец во дијаспората, кој има видување и аргументи да посочи дека Зорба не бил Грк, туку Македонец.

Инаку, Александар Џигеров е уметник од Канада, кој живее и слика во провинцијата Нова Скошија, а чии слики висат и ги красат сидовите на голем број значајни установи и приватни куки широк Канада. Тој има македонско потекло од Беломорска Македонија; потатко одселото Ошчима, а по мајка одселото Желево, Леринско. Џигеров е интелектуалец од висок ранг, човек со ораторски способности и со познавање на историските, културните и научните факти. Тој е една од личностите во дијаспората кому Македонија му е судбина и преокупација. Александар Џигеров е исто така познат општественик и еден од иницијаторите во формирањето на Канадско-македонската федерација во Торонто.

Според неговиот текст по наслов „Македонска чорба“, што е на англиски јазик и содржи 24 страници, читателот може да се запознае со интересни претпоставки, тврдења, дилеми, прашања и одговори. Неговите докази се засновани врз англискиот превод на делото на Казанзакис извршено од Теодора Василис и од многу други извори.

Покрај другото, Џигеров започнува не случајно со измената на имињата и топонимите во Македонија, кои во зависност од окупаторот, биле променувани од државните власти. Особено во тоа предничат грчките власти, кои во 1928 година ги променија сите лични и географски имиња, од славјански на грчки. Така, Џигеров го наведува примерот за Желево, селото на неговите предци, кое веројатно значи „место каде има железо“, или го добило името по турскиот паша „Жело“. Меѓутоа, името на селото грчките власти го промениле во „Андартикон“, име кое се однесува на Андартите, кои се бореле за слобода против Турците.

Според Џигеров, Алексис или Јеоргиос Зорба е роден во македонското село Килиндрос, коешто е оддалечено 25 километри од Солун и за кое нема податоци дека и во турско време го носело истото име. Јеоргиос Зорба бил роден 1865 година во Македонија, која до 1912 година била под турско ропство. Од тие причини, вели Џигеров, Зорба не беше роден како Грк, а се поставува прашањето што беше тој?

Во продолжение го коментира текстот под наслов „Проучување на вистинскиот Зорба“ од Ален Лин, публикуван во едно канадско медицинско списание во кое авторот не одговара на прашањето за етничката припадност на Зорба. Меѓутоа, во текстот е дадено дека татко му на Зорба се скарал со Турците и затоа избегал од селото и се преселил на југ во Греција, каде што и одраснал. Потоа е даден животот на родителите на Зорба и како Зорба се вратил назад во селото на татковото огниште, се вратил на своите корени каде што и припаѓал, се вели во текстот.

Од друга страна, пак, од романот на Казансакис се дознава, вели Џигеров, дека Зорба одел по македонските планини заедно со Павлос Мелас, злогласниот убиец на македонскиот род, борејќи се против, како што се вели „бугарските комити“. При што Зорба колел, палел..., ново исто време се каели и самиот себеси се нарекувал „свиња“ за неделата што го правел. Затоа, по војната 1912 година Зорба се повлекол во еден манастир на Атос, исто како својот татко. Но, не можејќи долго да остане, си заминал. Потоа Зорба се сретнал со авторот на романот, Никос Казансакис, со кого планирале да отворат и да работат во некој рудник на југот во Греција. Тоа го направиле повеќе од причини што сакале да ја избегнат воената обврска за време на војната од 1914 до 1918 година. Исто така, вели авторот дека Зорба и Казансакис се сретнале по пат за Русија, од

каде што по враќањето Зорба засекогаш се населил во Скопје, каде што живеел до смртта во 1942 година на возраст од околу 77 години.

Се поставува прашањето: „Зошто Зорба во педесеттите години од својот живот се доселил на север во Македонија? Зошто тој не отишол на југ? Дали отишол во Македонија и го избрал народот со кого имал заедничка култура, народот со кој се чувствуval близок? Беше ли тој Грк меѓу Македонците, или бил единствено само Македонец?

Има и некои прашања во врска со името на Зорба, вели Ќигеров. Се знае дека историското име на вистинскиот јунак било Јеоргиос Зорбас и дека умрел близу Скопје во 1942 година. Книгата на Казанзакис била публикувана на грчки во 1946 година, во една на Граѓанската војна во Грција под наслов: „Животот и делото на Алексис Зормпа”. Значи не Зорба, туку Зормпа? Колку необично? Според тоа оригиналот на книгата не беше „Зорба Гркот”. Која е вистината?

Меѓутоа, во 1952 година, кога книгата првпат беше преведена на английски јазик насловот е изменет во „Гркот Зорба” а под тоа име е филмувана во 1964 година. Тоа придонесе ликот на тој селанец да стане познат во светот. Всушност, англиската верзија на книгата и филмот го вивна Зорба во облаците и стана легендарна личност, вели Ќигеров. Но, зошто е променето името? Зошто пак првиот превод е на английски? Зошто?

Меѓутоа, нема подобар доказ, вели Ќигеров за етничкиот идентитет на Зорба од текстот во книгата на Казанзакис. Имено, главнаталичност на романот, пред Казанзакис да го открие неговото име, и нуди да работи како готвач, на што човекот вели: Можам да направам супа за којаникогаш не сте слушнале ниту сте помислиле...“ Дали со тоа Казанзакис, пренесува Ќигеров, ја пушта првата претпоставка за името и тоа на Зорба на грчки, а Чорба на македонски? (Инаку, Грците за англиските зборови „фиш“ и „чипс“ велат „фис енд чипс“ (риба и чипс-компирчиња), а за македонскиот збор може, велат „мозе“ итн. Кога го прашал за името, човекот одговорил: „Се викаам Алексис Зорба, вели Казанзакис. Понекогаш ме викаат и „турнаница лопата“, бидејќи сум тенок и главата ми е сплескана како питулица во тава, или ме викаат Паса Темпо, бидејќи едно време продавав семки. Ме викале и променлив, бидејќи каде и да отидев останував со моите итрини. Но, сето тоа нека го јадат

кучињата! Имам и други имиња, ама вие ќе ги оставите нив за некое друго време..." се вели во англиската верзија, раскажува Џигеров.

Според тоа, вели Џигеров, Зорба имал многу прекари! Чудно е што со прекарите Казанзакис направил една нитка и вели: „Сè во овој свет има скриено значење,,, лубето, животните, дрвјата, свездите... Тие сите се хиероглифи...” Но, во романот исто така и Зорба зборува сам за себе и вели: „О, извонреден Славјанину, можеш да живееш илјада години!” коментира Џигеров и додава: Дали Грците се Славјани? Македонците се Славјани!

Џигеров пренесува дека Зорба пеел македонски песни, кои биле синтеза на поезија, музика и мисла, како што авторот на книгата ги опишува нив. Но Зорба, не пееше македонски песни во филмот. Зошто? Авторот во романот го моли Зорба да пее и му вели: „Испеј ја македонската песна за твојата земја, Зорба”. За која земја? - прашува Џигеров.

На друго место во преводот на английски јазик Казанзакис вели: Не заборави, Зорба е странец (Македонец), а голема срамота е тоа што ние од Крит можеме да кренеме рака против гостинот на нашата земја... На друго место Зорба вели „Вие од Крит и јас, Македонец, ќе ја имаме оваа планина; ние ги победивме Турците, нели?

Меѓутоа, пренесува Александар Џигеров, дека најголем доказ за името на Зорба е писмото што тој го испратил од Романија, на кое се потпишал како Алексис Зорбеску, а подоцна на Казанзакис му испратил поштенска картичка од Србија на која се потпишал како Алексис Зорбик. За последен пат Казанзакис слушнал за неговиот јунак и пријател од писмото на еден директор на некое училиште во Скопје, информирајќи го дека Алексис Зорба починал.

Покрај другото, се поставува прашањето зошто Казанзакис го исфрлил името Јеоргиос, а го примил Алексис? Дали само поради звучноста, дали тоа не го направи за подобро да суни во главите името кое е земено од примерот на Александар Велики (Македонски)? А бидејќи Алексис значи заштитник, чувар, дали Зорба во книгата на Казанзакис значи заштита? Кому? Дали на македонскиот дух? Иницијалите на јунакот А. З. укажуваат на почетокот и на крајот на азбуката, на вечно библиските „алфа и омега”. Што значи тоа? Дали Казанзакис, криејќи ги вистинското име испраќа скриена порака за името на јунакот? Дали авторот на романот го направи она што Зорба го направи со писмото и со поштенската картичка испратени од Романија, односно од Србија? - прашува Џигеров.

На крајот од сите овие дилеми, прашања и скриени одговори, Александар Џигеров му поставува голем број прашања и на авторот на романот. Покрај другото, вели: „Дали треба да го разбереме „Зорба Гркот“ како маска, како комична маска што ја имаше Јеоргиос, или како трагедија на македонскиот селанец во Северна Грција? Како што? Па во продолжение вели дека авторот Казансакис починал во Фрајбург, Германија на 26 октомври 1957 година. Неговото дело било донесено во Атина за да лежи во татковината. Зошто во неговата татковина? Меѓутоа, поглаварот на Грчката православна црква во Атина одбил да се даде национална почет. Затоа и Џигеров завршува со зборовите дека за целата историја на книгата и филмот, Јеоргиос Зорба и Никос Казансакис би се смееле и би плачеле од смеење додека би јаделе од јадењето што заеднички го правеа, а кое се викаше домашна селска супа наречена чорба. А ние ќе заклучиме созборовите на ученикот Децимус Јулиус Јувениалис кој рече: „*Quit Quit Audent Grecia Mendex*“, „Лажливата Грција може сè, дури и историјата да ја фалсификува“.

ЗА ПОДОБРА АФИРМАЦИЈА НА МАКЕДОНИЈА

Меѓу големиот број активисти од македонско потекло во Торонто е, секако, брачната двојка Мери (Марија) и Пит (Пандо) Кондови. Мери е родена во 1923 година во Торонто, каде што нејзините родители Крис и Тина Василеви уште во времето на Првата светска војна се доселиле од село Жупаниште - Костурско. Пит Кондов, пак, е роден во 1925 година во Детроит, САД, а неговите родители кои потекнуваат исто така од Костурско се едни од првите македонски доселеници на „ветената земја“.

И покрај тоа што се родени на северно-американскиот континент, Мери и Пит постојано се борат за докажување на македонската вистина пред канадското општество и граѓаните на таа демократска земја. Тоа особено го прават со свјата активност во МПЦО „Св. Климент Охридски“ и националната организација „Обединети Македонци“, афирмирајќи ја македонската вистина, култура, традиција, обичаи и друго. Меѓу бројните активности на тие простори насочени кон зачувување на македонското национално битие, Мери и Пит Кондови заземаат значајно место и се едни од поактивните Македонци во најголемата колонија - Торонто, во период од триесетина години.

Радиостаница за борците

Врската на овие Канаѓани од македонско потекло со дедовската земја - Македонија, е долготрајна и цврста и значи продлабочување и проширување на сознанијата за Македонија и за македонскиот народ и вистината за нив. Тие врски со Македонија Мери и Пит особено ги прошируваат по Втората светска војна и конституирањето на Република Македонија, еден од слободните делови на распарчена Македонија. Така, во 1947 година, Мери Кондов како член на Клубот на македонската народна лига беше испратена како делегат да присуствува на Првиот светски младински фестивал, кој во организација на Светската студентска унија се одржа во Чехословачка. Тоа беше нејзино прво доаѓање на стапиот

континент каде што со група студенти од целиот свет, а во канадската студентска организација „Дабари“ работеше на изградба на градот Лидице во Чехословачка. Оттаму отиде во Белград како гостинка на Густав Влахов каде што остана две недели и се запозна со активностите на Македонците во Беломорска Македонија, а потоа замина на едномесечна ударничка работа на пругата Брчко-Бановик. По враќањето на дел од канадските студенти во нивната родна земја Канада, Мери се упатува кон Македонија, земјата на нејзините предци, каде што остана девет месеци.

- На радоста и немаше крај, ни рече Мери при нашата средба во нивниот дом во Торонто. Првпат згазнав на македонска земја, а знаете Македонија постојано беше присутна во нашиот дом во Канада, зашто мајка ми и татко ми никогаш не го заборавија своето родно место, туку често се сеќаваа и ни внушија љубов кон нивната родна земја. Од Канада донесов радиостаница, вели Мери која беше наменета за борците во Граѓанска војна во Грција. Радиостаницата беше купена со доброволен прилог и поклон од Македонците во Канада, со цел да им се помогне на тие наши луѓе кои се бореа за социјални и национални права. Најпрвин пристигнав во Скопје каде што и се задржав подолго време, а потоа бев испратена во селото Перово на брегот на Преспанското Езеро за да се запознаам со животот на Македонците во Македонија. Првпат таму вкушив леб од фурна и јадев грав од грне, турен во една тепсија од која јадевме сите заеднички. Од Перово заминав и посетив многу места ширум Македонија. Ги видив Охрид, Битола, Прилеп, Велес, Попова Шапка и други места. Сето тоа што го видов и доживеав беше многу интересно, незаборавно и неповторливо. Затоа посакав уште на два наврати пред десетина години да ги посетам тие места, ни рече Мери.

По десетмесечниот престој во Македонија, Мери се врати во Канада и САД, каде што се запозна со Пит Кондов и во 1949 година, во Детроит стапила во брак. Прво живееја во Детроит, потоа во Виндзор, а по 1955 година засекогаш се доселија во Торонто. Денес Мери и Пит се пензионери, живеат во убавиот дел Виловдел и се скрекни со својата ќерка Голаба (Дов), со зетот и најмногу со внуокт Кристи. Тие се едно скрекно македонско семејство. Мери и Пит се активни во организацијата „Обединети Македонци“, а Мери долгите години е активен член на организацијата на Женската секција и нејзин прв претседател, како и долгогодишен активен член на управата МПЦ „Св. Климент Охридски“. Исто така таа била секретар во неколку поголеми фирмии, потоа секретар на Комитетот за помош

на настраданите во скопскиот земјотрес од 1963 година, сопственик, уредник и водител на македонскиот радиочас „Македонски глас“, член на делегацијата на либералната женска асоцијација, претседател на Женската секција на наставниците и др.

Со љубов кон Македонија

Пит Кондов, пак, нејзиниот сопруг, е еден од видните Македонци во Торонто активен член на повеќе македонски и канадски асоцијации, интелектуалец, професор по занимање, а Македонец по определби. Тој е еден од најактивните членови на „Обединети Македонци“ во Северна Америка и човек кој ги презентира Македонците и нивните асоцијации пред канадските и американските власти и пред бројни институции, пред кои ја презентира вистината за Македонија и за македонскиот народ, а настапува на бројни манифестации и собири во одбрана на Македонија. Тој е факултетски образован човек, искусен професор, педагог и основоположник на многу технички достигнувања во неколку канадски технички училишта и колеџи. Како инженер во неговиот долгогодишен стаж се докажал и покажал, за што е добитник на бројни пофалби и признанияја.

- Многу ми е мило што сум Македонец, вели Пит, зашто Македонците се горд народ со своја историја, култура, традиција, сегашност и иднина. Кога ја читам историјата од античко време до денесшто ја напишале англосаксонци, се наоѓам себеси како дел од тој измачен, разделен, но горд народ. Тоа сум го потврдил кај Македонците овде во Торонто, а и при мојата посета на Македонија кога го посетив крајот на моите предци во Костурско. За жал, таму се запознав и со судбината на Македонците од Егејскиот крај на Македонија кои поради бројни причини од политички и економски карактер мораа да го напуштат родното огниште и да бараат леб по светот. Но, за голема среќа тие си нашле место под сонцето и тука претставуваат значаен дел во севкупниот живот на мултикултурно Торонто и значаен дел во мозаикот на демократска Канада, ни рече на крајот Пит Кондов.

ПЕЧАЛБАРСКИ КОПНЕЖ

При неодамнешната посета на Торонто, бевме на гости кај Јосиф и Сандра Ничевски во нивниот дом каде што долго разговаравме за сè она што ги поврзува со родното Љубојно, потоа Скопје и Охрид, каде што имаат свои домови и каде што со нетрпение ги очекуваат нивните најблиски. А овие наши доблесни иселеници се познати и признати во новата средина, но тие се фалат со тоа што силно се сврзани со родната земја Македонија и со нивната втора татковина Канада и како да се растргнати меѓу овие две татковини, бидејќи скоро секоја година одат во Македонија и доаѓаат во Канада, каде што како пензионери ги поминуваат старечките денови. Покрај другото, тие членови на МПЦ „Св. Климент Охридски“ од Торнклиф и на „Св. Илија“ од Мисисага, на Црковниот хор, на „Обединети Македонци“ како и на Здружението на борците на НОВ во Македонија кои живеат во Канада, а кое својата активност ја развива во рамките на Канадската кралска лига на ветераните. И како членови на овие асоцијации, неколкупати биле во состав на Илинденските и други делегации на прославите на големите јубили на македонскиот народ.

Љубов кон црковното пеење

Пензионерите Јосиф и Сандра Ничевски кои на 72 годишна возраст живеат во потесното подрачје на Торонто, се познати меѓу Македонците, пред сè, поради нивната трудољубивост, честитост, искреност и љубов кон сè што е наше-македонско. Исто така, тие пројавиле значајна активност во овој четврт век на живот и работа во новата средина. Така, Јосиф е еден од првите членови и еден од организаторите на Црковниот хор, а пројавува силна љубов кон црковното пеење. Во оваа интересна македонска значајна хорска асоцијација се собрани петнаесетина активисти, ентузијасти и почитувачи на песната. Хорот со успех работи во составот на МПЦ „Св. Климент Охридски“, а настапил на бројни свечености и манифестации што се одржуваат во македонските колонии во САД и Канада. Нивните настапи постојано се проследени со внимание од

посетителите кои ги наградуваат со бурни аплаузи. Сандра, пак, е благородна старица со бела коса, разговорлива, бистра и со големи мајчински чувства и со љубов кон својот род. Таа особено е активна во Женската секција, во почетокот во „Св. Климент”, а сега и во Женската секција на „Св. Илија”. А заедничка карактеристика за овие наши иселеници е тоа што се вљубеници во македонските обичаи и традиции донесени од Македонија во новата средина. Тие се побожни и маат силни чувства и почит кон верските обичаи, црковното живеење и воопшто кон македонската вера. Во целото нивно живеење во новата средина секогаш се готови и меѓу првите помагаат во црковните и националните активности. Дури Јосиф два мандатни рокови бил член на управата на „Св. Климент”.

- Нашите активности се скромни, но веруваме многустрани, ни рекоа Јосиф и Сандра Ничевски, кој постојано со внукиот Александар и внуците Жаклина, Дафинка и Елена ги држат во своите мисли. Покрај тоа што јас сум член на Здружението на борците на НОВ во Македонија, преку кое и ги остварувам моите пензиски примања, бидејќи и Канада ги признава борците од Македонија, во исти време сум член и на друштвата „Љубојно”, „Преспа”, и „Охрид”, ни рече Јосиф и продолжи. - Сандра, пак е активна кај жените. Таа е специјалист за македонското готвење, а особено добро меси зелници, пити, погачи. Ние со тоа можеме да помогнеме во заедницата, а помладите ја афирмираат македонската нација преку други вредности што се карактеристични за оваа млада и напредна македонска генерација.

Љубојно постојано во мислите

Нашите соговорници и добри домаќини пензионерите Јосиф и Сандра Ничевски се на возраст од 72 години, но како што се гледаше се чувствуваат многу помлади и се доста витални, особено дедо Џо, како што често го викаат неговите внуци. Тие потекнуваат од убавото и печалбарско преспанско село Љубојно. Нив ги задоил печалбарскиот леб, бидејќи нивните татковци, заедно со една поголема група Македонци од Долна Преспа, се од првите печелбари од Македонија во прекуокеанските земји, традиција што се пренесува од колено на колено, така што и Јосиф и Сандра заминале на печалба пред повеќе од четврт век. Најпрвин пет години живееле во Вулунгong, во Австралија, од каде што понеле многу добри спомени, оти како што велат, таму им било како во Преспа: долу морето и плажата, како крај Преспанското Езеро, горе планина и високи

дрвја, зеленило и убавина, како на Пелистер. Од 1969 година се загнездиле во Торонто, каде што живеат со ќерката Мирослава и внуки Жаклина и Елена. Во Република Македонија доаѓаат скоро секоја година, затоа нивниот печалбарски копнеж само се продлабочува.

- Ние сме на половина пат, ни тута, ни таму, ни рече Сандра. Кога сме тука во Канада мислим за нашите во Македонија, а кога сме во Македонија мислите ни се враќаат назад. Еве сега, со телото сум тука, а со мислите сум кај своите во Љубојно, Скопје, Охрид, Битола... Навистина чувствуваам празнина во душата што не можам да ги посетам гробовите на моите родители, сестрите Менка и Велика особено на мојата сакана сестра Велика, која многу млада си отиде и не остави да тагуваме, ни рече баба Сандра со тага на душата и продолжи: - Секоја средба со татковината, со нашите најблиски, со пријателите, со родното место, како да ни дава нови сили за живот, а нам тоа ни е навистина потребно овде во туѓина. Многу ни е драго и сме особено горди што ни се исполни вековната желба да имаме своја самостојна македонска држава. Таа е призната од поголем број земји, од тие што треба ишто не почитуваат и не сакаат, а во најскоро време и оваа наша втора татковина ќе ја признае Македонија. Ве уверувам во тоа, бидејќи Македонија заслужува да стане призната од пошироката заедница, ни рекоа Сандра и Јосиф Ничевски.

СЕКОГАШ НА СТРАНАТА НА ТАТКОВИНАТА

Кога се зборува или пишува за активностите на црковно-национален и културно-просветен план во македонската колонија во Торонто, неопходно е потребно да се спомене личноста и делото на господинот Никола Стојановски. Овој Канафанс од македонско потекло со своите активности има посебно место во општественото живеење меѓу Македонците, без разлика од кој дел на Македонија дошле и свиле привремено или постојано гнездо во демократска Канада. Никола Стојановски, всушност, е еден од оние активисти кои дале значаен придонес во националната организација „Обединети Македонци“, на која бил еден од најуспешните претседатели, како и на македонската православна црква „Св. Климент Охридски“ во Торонто, за чиј претседател е избран на последните избори. Исто така, како резултат на неговите постигнувања на црковни национален план, како и заради неговите човечки, организациони и други способности, господинот Стојановски пред повеќе од една година е избран за потпретседател на Американско-канадско-македонската епархија, која е највисоко црковно тело и во кое се вклучени 17 македонски православни црковни општини во Канада и САД.

За единство на Македонците

При неодамнешната посета на бисерот на Онтарио и најголемата македонска колонија во иселеништвото - Торонто, имавме срдечна и пријателска средба со доблесниот патриот и општественик господинот Никола Стојановски, со кого се задржавме во подолг разговор. Овој познат и признат македонски иселеник е по потекло од с. Скочивир, Битолско, а неговото семејство води корени од Беломорска Македонија. Тој е педесетгодишник, кој стекнал образование во Учителската школа во Битола, потоа работел како наставник, а од пред повеќе од четврт век живее и работи во Канада, најпрво во Виндзор, а потоа во Торонто, каде што долги години е успешен бизнисмен. Меѓутоа, судбината сакала да си поигра и, за голема жал, неодамна во сообраќајна несреќа,

што се случи надвор од Торонто, го загуби својот животен сопатник - неговата ценета, почитувана и сакана сопруга Марија, додека тој имаше тешка фрактура на нозете. Денес Никола добро се чувствува, но за подобрување на неговата здравствена состојба, тој се наоѓа во Центарот за рехабилитација во Торонто, каде што има посебен третман за побрзо оздравување.

На средбата што ја имавме со овој истакнат иселеник, а која се одржа во просториите на МПЦ „Св. Климент Охридски”, стана збор за бројни прашања од црковен, национален, културен и друг план во македонската колонија во Торонто. Притоа беше присутна поголема група нашинци, меѓу кои, свештениците Илче Миовски и Јован Босеовски, потпретседателот АЛЕК Каранфиловски, секретарот Џорџ Андреевски, потоа Владо Савевски, Борче Видиновски, Кире Боримечковски, Џорџ Поповски, сите од МПЦ „Св. Климент Охридски”, Владо Гроздановски, претседателот на „Обединети Македонци”, Том Димов - интелектуалец од тимот на Џон Битов во Канадско-македонската федерација и други.

Живописување на црквата

- Многу сум среќен што успеавме да се договориме и да го донесеме од Македонија академскиот сликар Ѓорѓи Даневски да ја зографисува нашата црква, ни рече Никола во разговорот и продолжи: - Сметам дека овој наш голем црковен храм заслужува да го живописува голем уметник во оваа област како што е почитуваниот Даневски. За десетина месеци МПЦ „Св. Климент Охридски“ ќе биде целосно завршена и веруваме дека таа ќе претставува не само македонски, туку и канадски споменик на културата. Потоа ќе направиме усилби да се изработи новиконостас, со што црквата ќе стане огледало на македонската култура и на црковно-националното живеење, ни рече Никола Стојановски.

Инаку, при посетата на МПЦ „Св. Климент“ се сретнавме и со уметникот Даневски, кој на многу жив, интересен и македонски начин го живописува храмот. На пространите сидови на црквата ги видовме Св. Климент Охридски, Св. Кирил и Методиј, Св. Злата Магленска, која е во македонска народна носија, браќата Миладиновци, Филип и Александар Македонски, новото македонско знаме и многу други знаменити личности на фрески кои ќе претставуваат дел од мозаикот на мултикултурна Канада.

ПРИВРЗАНИК НА РОДНОТО ЖЕЛЕВО

Името и делото на познатиот Канаѓанец од македонско потекло Фото Томев е добро познато меѓу македонските иселеници и на пошироката канадска јавност. Тој припаѓа на генерацијата од првите македонски доселеници во Канада и е еден од првите интелектуалци и учени луѓе од македонско потекло на северноамериканскиот континент. Неговиот живот е исполнет со трудољубие, а неговата творечка фигура и делата што ги создаде во овој период му обезбедија посебно место во канадското општество. Постигнатите резултати во ликовната уметност и во публицистиката го направија една од помаркантните личности сред иселеништвото во прекуокеанските земји - во Канада, каде што живее и твори седум и пол децении.

Видниот канадски ликовен уметник од македонско потекло г. Фото Томев е роден на 20 октомври 1899 година, според Јулијанскиот календар, во големото македонско село Желево, Леринско (порано Костурско), кое е познато како расадник на бројни интелектуалци и револуционери во минатото, а каде што тој го завршил егзархиското училиште. Често се вели дека желеевци се преселиле во Торонто, бидејќи нив ги има неколку илјади таму, каде што се значаен дел од сèвкупното живеење на македонските доселеници и пошироко. Всушност, желеевци уште со самото доаѓање во Торонто во периодот на Илинденското востание започнале меѓу првите да се организираат, формирајќи своето Желеевско добротворно селско друштво. Во Торонто има Желеевски дом во кој се одржаа првите средби на организирано живеење на членовите на македонската национална организација „Обединети Македонци“, односно македонската православна црква „Свети Климент Охридски“.

Од разговорот со Фото Томев во Старскиот дом (Канадско-македонски центар) во текот на август 1989 година, дознавме дека тој пристигнал во Торонто на 14 септември 1915 година, како шеснаесетгодишно голобрando момче. Меѓутоа, за да дојдо во Канада, односно за да добие патна исправа и да ја напушти Грција, неговата мајка платила околу 80 долари, што во тоа време била

голема сума пари. На новиот континент, заедно уште со петминасоселани прво пристигнал во Њујорк, а оттаму заминал за Торонто, каде што живеел и работел неговиот татко Спиро Томев. Инаку, татко му Спиро бил еден од првите доселеници во Канада што дошле од Јужна Македонија. Тој доживеал длабока старост и починал кога имал 100 години. Со самото доаѓање во новата средина, Фото Томев започнал да оди на училиште и да го изучува английскиот јазик, а во исто време, работел на разни места и различни работи. Неговата желба за учење била голема, а бил природно надарен, интелигентен и отскокнувал од својата генерација.

Во 1918 година, Фото Томев заедно со својот другар од детството Питер Стојанов, исто така истакнат сликар од Канада, се запишал на Уметничкиот колеџ на Онтарио, што бил во ранг на Уметничка академија. Татко му Спиро не знаел за каква факултетска програма станува збор, туку мислел дека неговиот син учи английски јазик во вечерно училиште. Според зборовите на Фото Томев посетувањето на колеџот му претставувало големо задоволство; бил присутен на сите предавања и со голем ентузијазам ги следел програмите, особено оние кои се однесувале на темите од животот и на сликањето. Дипломирал во 1923 година како одличен студент, за што добил посебна награда како студент од групата што биле најуспешните и најтрудољубиви во таа генерација.

Позавршувањето на Академијата, а поради минијекономската депресија во 1924 година, не бил во состојба да ги продолжи своите студии, затоа се вработил во компанијата „Мерчанд портрейс“ каде што работел хонорарно две години. Во 1929 година добил постојано вработување во спомнатата компанија, каде што направил голем број уметнички дела, сликал портрети и пејсажи, обично по порачка, а насликал и неколку мотиви по сеќевања за неговото родно село Желево, потоа ликови од историјата и обични граѓани од Леринско, како и портрети на други доселеници во Торонто.

Фото Томев се оженил на 7 јуни 1913 година со Димка Белчева, Македонка по потекло од селото Емборе, Беломорска Македонија, а која живеела во градот Бафало, во државата Њујорк. Со Димка, неговиот животен сопатник, го поминал поголемиот дел од животот. Во времето кога се формира Сојузот на македонските политички организации во САД и Канада во 1922 година, кој подоцна стана познат под кратенката МПО, Фото Томев бил и остана активен учесник и член на оваа организација. Треба да се истакне дека во почетокот македонските доселеници веруваа дека МПО е независна

организација и им служи на интересите на револуционерното движење на македонскиот народ. Меѓутоа, наскоро стана јасно дека МПО најмалку им служи на интересите на македонското движење. Но, особено во периодот меѓу двете светски војни МПО имаше силно влијание меѓу македонските иселеници и, за жал, поголемиот број доселеници од Егејскиот дел од Македонија, кои беа најбројни во тој период, сметаа дека со членувањето во таа организација ќе и служат на својата поробена татковина Македонија.

Фото Томев започнал да слика уште како студент. Меѓутоа, непосредно по завршувањето на Академијата, четката и платното му станале живот. Започнал да слика особено портрети и пејсажи, кои биле продавани, а за кои авторот има само фотографии. Денес, бројни уметнички дела создадени од раката на академскиот сликар Фото Томев красат многу домови и институции ширум Канада. Неговите уметнички дела се излагани на различни изложби што ги има организирано Друштвото на ликовни уметници на Онтарио, Кралската академија за уметност на Канада, Друштвото на уметниците на Монтреал и Канадската национална изложба. Исто така, неговите уметнички дела се презентирани како дел од колекцијата „Перкинс-Бул“.

Фото Томев е познат сликар во Канада, особено во Торонто. Во неговата седумдесетениска работа тој насликал бројни дела кај кои се препознаваат длабоки траги од неговите уметнички способности и вештини. А неговите слики се со уметничка вредност и претставуваат дел од канадската ликовна уметност. За својот ликовен опус тој е добитник на бројни награди и признанија. Уште како студент на Академијата, Фото Томев е добитник на награди за ангажираноста и постигнатите резултати во уметноста.

Академскиот сликар Фото Томев, покрај уметничката дејност, се занимавал и со публицистика. Тој е автор на публикацијата „50 годишнина на македонско-бугарската православна катедрала „Свети Кирил и Методиј“ (1910 - 1960). Оваа публикација содржи 118 страници, на формат (23x29,5 см.), со корица од тврд повез. Книгата е напишана паралелно на бугарски и англиски јазик. Меѓутоа, таа ништо не губи од својата вредност и објективното прикажување на нештата. Во негово време кога заминал за Канада немало македонска црква, па ниту постоеше во татковината слободна македонска држава со сите нејзини просветни институции на родниот македонски јазик. А Фото Томев како млад посетувал часови на бугарски јазик, токму во црквата „Св. Кирил и Методиј“.

Инаку, во официјалниот протокол што е поместен во книгата, а кој датира од 11 март 1911 година, се вели дека на состанокот биле присутни членови од селата Желево, Смрдеш, Бесвина, Тернава, Трсије, Баница, Котори, Габреш, Горничево, Статица, Кономлади, Добрец, Неволјани, Буфи Поздивиште, сите во Леринско и Костурско во Јужна Македонија. Првиот претседател на црквата бил доселеникот Кузо Темелковод Костурско, а црквата била формирана на 28 септември 1910. Публикацијата обилува со бројни фотографии од активностите на Македонците во Канада, односно даден е животот во црквата во периодот од 50 години.

Исто така, Фото Томев е автор на публикацијата под наслов „Кратка историја на селото Желево, Македонија“. Книгата ја издаде Добротворното братство на Желево во Торонто во 1971 година. Таа е печатена на 170 страници, формат 16x23 см, на английски и на бугарски јазик и претставува опширана монографија за селото Желево, за постанокот, животот во турско време, Илинденскиот период, народното училиште, црквите, обичаите, традициите и другите карактеристики на селото Желево.

Третата публикација чиј автор е Фото Томев носи наслов „Македонски народни прикаски“. Уредник на книгата е Лилјан Петров, Канаѓанка од македонско потекло, а е печатена во мај 1980 година. Издавач е Друштвото за историја на мултикултура на Онтарио. Отпечатена е на английски јазик на 92 страници 13,5x20,5 см. со компјутерска обработка во која се поместени 25 македонски народни приказни. Всушност, оваа публикација е збир на македонски народни прикаски за кои авторот се сеќава уште од времето кога бил во родното место, како и прикаски или дејствија што се случиле кај македонските доселеници во Канада. За печатењето на оваа публикација има големи заслуги Лилјан Петров, една од значајните личности во спроведувањето на мултикультурната политика во Торонто.

За оваа публикација Фото Томев доби награда во 1986 година. Наградата ја има доделено Друштвото за историја на мултикултура на Онтарио. По тој повод „Канадска сцена“ пишува: „Центарот за историја на мултикултурата неодамна беше официјално отворен од заменикот генерален гувернер Линколн Александер, кој, всушност беше почесен покровител на Друштвото за историја на мултикултурата на Онтарио. Во таа пригода министерот за државно право и култура на Онтарио, Лили Мунро ги предаде наградите за придонес во зачувувањето и проучувањето на имиграцијата и етничката историја. Меѓу неколкуте наградени е и Фото Томев, ликовен уметник и автор“.

Фото Томев ужива авторитет и почит кај своите сонародници Македонци во Канада. Како потврда на тоа е довербата што му беше укажана при формирањето на Канадско-македонскиот центар (Старски дом) во Торонто, во чија управа, покрај другите доблесни Македонци, се најде и Photo Томев. Инаку, по сугестија на Photo Томев е прифатено цвекето здравец, кое веројатно може да се најдесамо во балканските држави, а кое особено расте на планините во Македонија, да стане симбол и на Старскиот дом. Дури и периодичното списание што се печати на английски јазик, како орган на Канадско-македонскиот центар, го носи името „Здравец“.

Денес, Photo Томев е еден од станарите на Канадско-македонскиот центар во Торонто. Тој се наоѓа во одмината старост, но сè уште е витален, разговорлив и живо се интересира за настаните во македонската колонија во Торонто, за событијата во Македонија и пошироко во светот. Тој е еден од почитуваните станари на Старскиот дом кој во својот долг живот придонел на одреден начин за афирмација на македонските доселеници во Канада.

Припосетата на Канада во септември 1992 година, а по повод презентирањето, односно кревањето на новото македонско знаме во Торонто од страна на Канадско-македонската федерација и МПЦ „Св. Илија“ од Мисисага, во Македонскиот парк, го сретнаавме сликарот Photo Томев. На таа свечена пригода тој ни рече дека е многу среќен што го гледа новото македонско знаме во ликот на сонцето од Кутлеш и дека за него и за македонските доселеници во Торонто тоа е светол и историски чин.

МАКЕДОНСКИОТ ВИНАР ОД ОХАЈО

Меѓу винарите во државата Охајо, винарскиот подрум „Џон Крист“ од Ејвн Лејк е, секако, еден од најпрочуените по своето производство на висококвалитетни вина. Оваа прочуена производно-преработувачка винарска визба со успех ја водат Алекс и Зора Крист. Алекс е 62-годишен Американец чии корени се протегаат во градот Тетово. Тој е сопственик на лозови насади, винарски подруми и простории за дегустација, каде што со вината се служи македонски леб, гравче, чорба и други специјалитети и е место што претставува пријатно катче за голем број гости кои доаѓаат во текот на викендите, каде што уживаат во убавите вина со вкусни мезиња.

Пријатна средба со семејството Крист

Беше работен ден кога во друштво со Кире Стефов, Никола Стасовски и Трајче Петровски, во месноста Ејвн Лејк го посетивме винарскиот подрум „Џон Крист“, што се наоѓа на 18 километри западно од Кливленд, на патот Вокер бр. 32421. Пред самиот влез на имотот видовме симболична рекламина табла во вид на буре, на која пишува дека овој винарски подрум е регистриран во Охајо под број 253 во 1946 година. На тој рамничарски простор се сместени домот на семејството Крист, винарскиот подрум и поголемиот дел од лозовите насади. Во дворот не пречекаа Алекс и Зора Крист, кои не го криеја задоволството од нашата посета, потврдувајќи го со љубезност и гостопримство. Со задоволство ни го покажаа нивниот винарски подрум, старата и новата технологија и другите простории каде што неколку работници вршеа дел од операциите за полнење и пакување на виното.

Исто така, бевме запознати со процесот на правењето квалитетни вина, а потоа ги посетивме просториите за дегустација на вината, кои во исто време се употребуваат како ресторан во кој се организираат групни посети за дегустација, свадби, веридби и претставуваат место за продажба на вината и простор за разонода.

Кога се пишува за семејството Крист треба да се каже дека Џон Крист бил роден во Тетово, а во 1911 година дошол во САД, додека неговата сопруга Тода пристигнала во дваесеттите години. Тие биле едни од првите доселеници од Македонија на тие простори. На Алекс му оставиле дваесетина хектари винова лоза, голем подрум каде што се преработуват околу 75 тони грозје, од кое се полнат над 40.000 литри разновидни вина. За високиот квалитет на вината, подрумот „Џон Крист“ е добитник на бројни признанија и награди.

Медали за квалитетни вина

- Во 1991 година произведовме најдобри вина, ни рече господинот Алекс Крист и продолжи. Со право можам да речам дека таа ни е најуспешната година од 1985 година, кога првпат започнавме секоја година да се натпреваруваме со наши вина во конкуренција на четириесетина производители на вина од Охајо, со кои, пакет да кажам, имаме добра соработка. Досега сум добил триесетина медали, од кои еден сребрен, а за квалитетните вина од 1992 година очекувам да добијам златен медал. Тие вина ги произведуваме во овој подрум што татко ми го направи пред педесетина години. Тој подрум и денеска го користиме за ферментација и чување на нашето вино од кое произведуваме 16 вида квалитетни вина, благи, суви, бели, црни и други, меѓу кои ризлингот е најзастапен. Виното го правиме според сите американски норми и стандарди. Меѓутоа, занаетот што го наследив од татко ми за правење вина е најзначаен и е најголемото богатство во мојата работа.

Долго останавме во просторијата за дегустација, односно ресторанот и разговаравме со нашите домаќини Алекс и Зора Крист, кои не информираа за биографијата на нивното семејство. Така, дознавме дека Зора била родена во Куманово, а одрастена во Скопје. Во 1954 година дошла во САД, како сопруга на Алекс, со кого се запознала уште во 1951 година, кога тој дошол во Скопје, првпат во дедовската земја - Македонија, по отслужувањето на американскиот воен рок во Европа.

Исто така, во нивниот дом се запознавме и со Дебра нивната ќерка, која и покрај тоа што е трета генерација Американка, таа не си ги заборавила корените и со задоволство разговараше за Македонија и за постигнувањето на нејзиниот татко, кој, како што рече е македонски винар од Охајо.

ПОБОРНИК ЗА ВИСТИНАТА НА АЛЕКСАНДАР МАКЕДОНСКИ

При неодамнешниот престој во Торонто го посетивме домот на семејството Јаневи каде што се сртнавме со Том и Вирцинија, нашинци од Канада. Тие се родени Канаѓани, чии корени се протегаат по Беломорска Македонија, а се родители на Филип, Петар и Карл Јаневи. Том е истакнат општественик во македонската колонија, како и признат и познат активист сред канадското општество. Тој е роден пред 66 години во Торонто, каде што се здобил со високо образование и станал стручњак за електроника и компјутери, а подолг период работел како педагог. Во исто време проявил активности во црковното живеење во македонската колонија и во формирањето на организацијата „Обединети Македонци“, на МПЦ „Св. Климент Охридски“ и на Канадско-македонскиот центар во Торонто.

Сега како пензионер, покрај нарушената здравствена состојба, живо се интересира за афирмирањето на македонскиот народ и Македонија и е поборник за вистината на античките Македонци, со особена нагласка на ликот и делото на Александар III Македонски (Велики). Неодамна Том Јанев, заедно со група интелектуалци од македонско потекло, во Канадско-македонскиот центар, познат како Старски дом, го формира Друштвото за историја и архивистика, кое зема широк замав сред образованите Канаѓани од македонско потекло и има за цел врз научна основа да го крене гласот за Македонија.

Домот на Том Јанев се наоѓа во еден современ комплекс од станбени згради во убав дел на Скарборо, а го посетивме заедно со Танас Јовановски, сопственик и главен уредник на весникот „Македонија“, со кого тој одржува тесни врски во областа на новинарството. Таму не чекаа Том и Вирцинија, со кои нашето познанство трае уште од нивната посета на Македонија во 1979 година. Тие се гостопримливи, љубезни, благородни и разговорливи, кои во пензионерските години при нашата средба се интересираа за

состојбите, (не) приликите и за сè она што ги сврзува со нивната дедовска земја - Македонија. Ги прелиставме старите албуми од времето кога Том и Вирцинија беа во Македонија. Во таа година Том беше потпретседател на националната организација „Обединета Македонија“ и како гостинна Матицата на иселениците од Македонија, учествуваше на одржувањето на големите иселенички манифестиации во Македонија. Притоа, Том и Вирцинија Јаневи посетија бројни градови, туристички и историски места, како испоменици на културата во Македонија, од каде што понесоа трајни спомени.

Иднината е во компјутеризацијата

Во работниот дел во домот на Том Јанев, покрај големиот број литература од разни научни области, видовме компјутер, кој според исказувањата на домаќинот е последен збор на техниката. Бевме информирани дека компјутерот овозможува поврзување со една компјутерска мрежа во Канада, САД и пошироко, преку која Том користи материјали што го интересираат. Исто така, во разговорот Том ни рече: „Иднината е во компјутеризацијата. Се надевам дека со моите скромни можности и способности ќе можам да и помогнам на Македонија на ова поле. Затоа нашето Друштво за историја и архивистика прави напори од канадското општество да добие компјутер кој ќе го поклони на Македонија,“ ни рече Том Јанев.

Инаку, Друштвото за историја и архивистика е новоформирана асоцијација која има за цел да фрли светлина на вистината за античките Македонци, на нивниот јазик и другите нивни карактеристики особено да се осветлат некои детали од времето и делото на Александар III Македонски (Велики). За оваа проблематика во последно време се произнесоа бројни личности во македонската колонија, а тематиката предизвикува интерес од широки размери.

Во домот на Том Јанев се сретнавме и со Одисеј Белчевски, интелектуалец по потекло од Битола, кој скоро четврт век живее и работи во Торонто, а кој е еден од соработниците на Том и активен член на Друштвото за историја и архивистика. Подолго време Том и Одисеј ни покажуваа бројни фотокопии од документи, за кои се надеваат дека во соработка со други македонски и канадски асоцијации ќе се отпечатат во една публикација, во која ќе се презентира вистината за писмото и за другите карактеристики на античките Македонци пред светската јавност. Исто така бевме информирани дека Друштвото за историја и архивистика прави

подготовки за организирање на еден семакедонски конгрес што би се одржал во Торонто и на кој ќе бидат поканети поголем број научни и други работници од целиот свет, со цел да се расправа за некои аспекти на корените и вистината на античките Македонци, за Александар Македонски, како и за историските вистини на Македонија и македонскиот народ од античко време до денешни дни.

ДОНАТОР ЗА ТАТКОВИНАТА И МЛАДИНАТА

Кога се пишува за видниот Македонец и патриот Атанас Близнаков, се мисли на еден доблесен иселеник кој е олицетворение на добротворство, на почит и на љубов кон својата земја и кон својот народ. А неговото име и дело се добро познати меѓу македонското иселеништво и на пошироката македонска јавност. Фондацијата што го носи неговото име претставува значаен чин во историјата на Универзитетот „Кирил и Методиј“ и игра видна улога во мотивирањето на младите за творечки напори, а во исто време создавајќи приврзаност на иселениците кон дедовската земја Македонија. Тој е еден од првите македонски доселеници на американскиот континент, кој далеку од родната земја, целиот свој живот го посвети на развојот и афирмацијата на македонскиот народ и на Македонија. Во него постојано тлееше желбата да живее во Македонија. Таа му се исполни и веќе 16 години, заедно со својот животен сопатник, неговата сопруга Славка станаа постојани жители на главниот град на Република Македонија - Скопје.

Дар за младоста

Со својот тестамент Близнаков своите парични заштеди ги подари на Универзитетот „Кирил и Методиј“ во Скопје во вид на фондација под име „Атанас Близнаков“, од која се стипендираат талентирани студенти. Оваа фондација е прва од ваков вид во нашата Република и природно е што побудува големо интересирање среде нашата јавност во Македонија и меѓу бројното македонско иселеништво.

Фондацијата „Атанас Близнаков“ е формирана на 18 април 1977 година со одлука на Универзитетскиот совет при Универзитетот „Кирил и Методиј“ во Скопје, при што Близнаков со својот тестамент ги подари паричните средства на Универзитетот во вид на фондација, од која за период од 15 години над двесте млади луѓе завршиле високо образование, а моментално 46 студенти користат средства на различни факултети на Скопскиот универзитет. Едно од неприкосновените правила на Фондацијата е стипендиите да се

доделуваат исклучиво на студенти на Универзитетот „Кирил и Методиј“. Тоа е всушност желбата на Атанас и Славка Близнакови.

- Долго размислевав што ќе стане со мене, со мојата сопруга Славка, со мојот имот што го стекнав во период од 57 години, колку што живеев во Гери, Индијана. Сметав дека е најдобро да го подарам на мојот македонски народ, а да биде дар за младоста на мојата земја Македонија. Тоа и го направивме и во 1976 година со сопругата се преселивме во Скопје, а потоа во соработка со Ректоратот на Универзитетот „Кирил и Методиј“ ја формирараме Фондацијата, ни рече Атанас Близнаков, при нашата неодамнешна средба.

Интересна животна сторија

Видниот Македонец Атанас Близнаков е роден на 15 декември 1901 година во познатото револуционерно село Д'мбени, Костурско, Беломорска Македонија. Во Илинденското востаание имал само дваесет месеци, кога турскиот аскер навлегол во селото, неговата мајка Дона во својата прегратка го однела во планината да го спаси од Турците. Тогаш неговиот татко Иван, заедно со другите мажи од селото, се приклучил кон востаничките чети кои се бореле за слобода на Македонија. По Втората балканска војна 1913 година, која имаше за последица Македонија дефинитивно да биде поделена меѓу балканските држави, Атанас го заврши првиот клас на мајчин јазик во Д'мбени. Откако селото Д'мбени и целото Костурско се најдоја под грчка власт, од мај 1913 година, д'мбенските ученици го положија последниот испит на свој мајчин јазик. Оттогаш грчките власти ги затворија словенските училишта и цркви, ги забранија песните и ората, македонските обичаи и традиции, а подоцна дури и самиот мајчин македонски јазик.

По Првата светска војна, како резултат на лошите економски и политички услови, голем број Македонци, особено од Костурско, Леринско, Битолско, Преспанско и други краишта, побараа спас со напуштање на родната земја и на своите најблиски и заминиа по белиот свет. Така и Атанас Близнаков на 18 години, во најраната младост ја вкусил горчината на емигрантскиот живот. Во 1920 година во октомври го напушти родното место и тргна по потрага за подобар живот. Од родителскиот дом го понесе сознанието дека го гони немаштија, но го понесе и единственото чувство дека е Македонец, дека ќе остане тоа на кој и да е дел на земјата и дека

Мпак ќе се врати во својата Македонија. Тогаш почна една нова страница од македонската приказна на Близнаков, кој во САД работеше полни 34 години, каде што и се пензионира.

Овој виден македонски доселеник во текот на долгото живеење во САД беше активен член на Македонско-американскиот нареден сојуз (МАНС), кој во тоа време водеше решавачка борба против реакционерните режими на Балканот, за извојување слобода на Македонија и на македонскиот народ. Тој беше претседател на Болничкиот комитет во Гери, чија мисија беше собирање парични средства за изградба на болничкиот блок во Скопје. Исто така, Близнаков е основач на друштвото „Александар Македонски”, што активно се залагаше за формирање на македонската црковна општина во Гери. Во 1958 година, заедно со сопругата Славка првпат дојде да го посети слободниот дел на Македонија, потоа по десет години дојде повторно, а од 1976 година засекогаш се врати во Скопје.

Покрај сите други активности со трајни вредности и достоинства, Атанас Близнаков се јави и со две авторски публицистички дела: „Д'мбени и револуционерното минато на Костурско”, 1982 година, и „Споменица националната, политичката и културната дејност на Македонците во САД и Канада”, 1987, за што е добитник на наградта „11 Октомври”. Зад многуте аргументи и податоци од овие две книги е присутен носталгичниот призвук, силната лъбов кон родниот крај и новата средина. Тие претставуваат значаен придонес во расветлувањето на истината за скупното живеење и активности, како и многу значаен дел од публицистичката дејност на Македонците надвор од татковината.

ЗА ЦЕЛОСНО И ВИСТИНИТО ИНФОРМИРАЊЕ НА ИСЕЛЕНИЦИТЕ

Со Пепи Јадровски се сретнавме на големиот банкет што се одржа по повод 18-от Црковно-народен собир во хотелот Мариот во Кливленд. Но, се чини како Пепи да го познаваме многу одамна преку неговите текстови објавени во списанието „Македонија”, орган на Матицата на иселениците од Македонија, во „Битолски весник”, „Нова Македонија” и во други гласила во Републиката. Тој е инженер по занимање, додека со новинарството се занимава со голема љубов, жар и ентузијазам, а во слободното време пишува и поезија. Во исто време тој е уредник и водител на македонскиот радиочас, наставник во дополнителното училиште, уредник на Сидниот весник, член на МПЦ „Св. Димитрија” и еден од најактивните во севкупното живеење на Македонците во Рочестер, градот на јоргованите, како што често го нарекуваат овој милионски град во државата Њујорк, што се распространил на брегот на езерото Онтарио.

Господинот Пепи Јадровски е од битолскиот крај, од Пелагонија. Тој е роден 1947 година во селото Лознани, каде што го завршил основното образование, а потоа учел во Битола, каде што завршил Виша техничка школа и станал машински инженер. Во 1978 година заминал во САД каде што живее со својата сопруга Нада, родена во Буково, Битолско, која има завршено Виша медицинска школа и работи во болница, со синот Игор, кој е во IV година во средно училиште и со ќерката Жаклина, исто така ученичка. Инаку, Игор е член на играорната група, а заедно со Жаклина го имаат завршено дополнителното неделно училиште. Тие доброзборуваат, читаат и пишуваат на македонски јазик и се горди со своето македонско потекло.

Бројни активности во рамките на црквата

- Македонската православна црква „Св. Димитрија” е средиштето на најголемиот број активисти, ни рече во разговорот

колегата Пепи Јадровски и продолжи. Иницијативата за помасовно организирање на животот кај Македонците во Рочестер започнала при крајот на 1966 година кога и се формира „Македонско-американскиот клуб“, за по три години да се регистрира МПЦ „Св. Димитрија“, а во 1978 година сегашниот храм го освети митрополитот Кирил во сослужение на бројни свештеници од САД и Канада кога и почнаа голем број активности. Потоа е изграден и парохоски дом, црковна сала, паркиралиште и помошни простории, како и малата црквичка - параклиса „Св. Недела“, што е единствен ваков случај во САД. Во составот на црквата работи неделното училиште „Св. Кирил и Методиј“, играорната група „Мирче Ацев“, радиочасот, фудбалскиот клуб „Македонија“, црковниот хор, женска, кулинарска, младинска, и други секции, кои се многу активни и постигнуваат завидни резултати“, ни рече Пепи Јадровски.

Кога се зборува или пишува за активностите во МПЦ „Св. Димитрија“ и воопшто за македонската колонија во Рочестер, името и делото на Пепи Јадровски имаат значајно место. Тој е претседател на Одборот за културно-просветна работа, приштого координира поголемиот број активности на тоа поле. Од пред две години Пепи го уредува и води Македонскиот радиочас што претставува вистински информатор во македонската колонија во Рочестер и пошироко. На програмата се застапени вести, куси информации, реклами, поздрави и честитки, радио емисии за деца и возрасни, а има тесни врски и со Редакцијата за размена при Македонското радио, од каде што добива бројни емисии и други материјали. На Пепи Јадровски се чини новинарството му е една од преокупациите со кое се занимава во слободното време. Тој редовно го уредува Сидниот весник, што е омилен информатор за Македонците и најдобра слика и прилика за презентирање на активностите во нивната средина. Тој исто така учествува во сите приредби и други манифестации.

- Пред три години заедно со семејството го посетивме стариот крај, како што често ние велиме за родното место. Ги посетивме Скопје, Битола, Крушево, Охрид, Струга, Лознани, Буково и други места, од каде што понесовме убави спомени. Посетата на Македонија ја искористивме за нашите деца да се запознаат со културно-историските споменици, со образовните установи, културно-уметнички друштва и со друго што нив ги интересираше во нивната дедовска земја - Македонија, ни рече на крајот инженерот и новинарот Пепи Јадровски.

СО ДУШАТА И СО СРЦЕТО ВО МАКЕДОНИЈА

Кога некој од Македонија ќе дојде во Торонто и ќе го посети Канадско-македонскиот дом, неодминливо е да ги види Вангел и Елена Џуглови, еден од постарите македонски иселенички парови, кои ги минуваат старските денови во таа хуманитарна институција. Ние ги посетивме Вангел и Елена Џуглови заедно со свештените лица Јован Босеовски и Александар Џандовски и со нивниот зет Џорѓ Поповски, во едно попладне во нивниот апартман, каде што тие ги поминуваат нивните пензионерски и старечки денови. Средбата беше срдечна, присна и со емоции како меѓу стари познаници и пријатели што датира од пред дваесетина години. Уште од првите мигови се виде дека времето си го право своето. Тие се во одминати години, иссрпени, изнемоштени... Меѓутоа, живо се сеќаваат на минатото на почетните години од печалбарските денови, за многу интересни настани што нив ги врзува со Македонија. Долго разговарвме за нивниот пензионерски живот, за нивното семејство, кое доживеало многу успехи и падови, радости и жалости, со многу бурни, интересни, среќни и тажни настани.

Интересна животна сторија

Вангел Џуглов потекнува од македонското село В'мбел, во Беломорска Македонија. Тој е роден токму на Илинден 1903 година, што со гордост го истакнува. Исто така, со голема радост заборува за своето историско родно В'мбел, кое се наоѓа на самата грчко-албанска граница, на надморска височина од околу 1300 метри. Во ова убаво македонско село, кое сега е избришано од географската грчка карта, во минатото живеело исклучиво македонско население, но селото наполно настрадало во текот на Граѓанската војна во Грција и не е обновено, туку неговиот атар денес се користи како пасиште на доселениците во селото Смрдеш. Својот роден крај Вангел го напуштил 1927 година, и заедно со една поголема група Македонци од тој дел пристигнал во Торонто, каде што и денес останал да живее, речиси цели 65 години.

Елена Џуглова, пак е родена 1915 година во Торонто. Татко и бил Македонец од селото Зелениче, Леринско, а бил трговец во Цариград. Се оженил со Австројка, со која среќно живееле во Торонто, каде што и починале. Елена има завршено гимназија во Торонто, а потоа се запишала на колеџ да го изучува францускиот јазик. Меѓутоа, кризниот период во триесеттите години си направил своето, кога морала да се откаже од своето натамошно образование. Во 1938 година се омажила за Вангел, со кого во бракот го родила синот Џим и ќерките Катерина и Јенет. Судбината се поиграла со семејството Џугллови: со длабока болка на душата ги загубиле Џим и Катерина, а Јенет сега живее и работи во Торонто. Таа беше една од првите македонки студенти која студираше македонски јазик на Универзитетот „Кирил и Методиј“ во Скопје.

Апартманот на брачната двојка Вангел и Елена Џугллови во домот за стари лица кај што го водевме разговорот, беше исполнет со безброј семејни и други фотографии од минатото и сегашноста. Доминираа фотографиите од нивната златна свадба што на свечен начин се одржа 1988 година, а во присуство на бројни членови од семејството, пријатели и почитувачи на ова семејство.

Во чест на Џим Џугллов

- Многу сум среќен за нашата средба, но знам дека не ќе можеме а да не заборуваме за нашиот син Џим, за човекот кој беше сакан и почитуван во семејството, во македонската колонија и во канадското општество. Веднаш да ви кажам, ние живееме со спомените за Џим и Катерина, но ете таква била нашата судбина, ни рече чичко Вангел со солзи во очите.

Инаку, нивниот син Џим Џугллов беше првиот Македонец славист во Канада и еден од претседателите на МПЦ „Свети Климент Охридски“ во Торонто.

Џим Џугллов е роден во Торонто каде што завршил гимназија, а во 1961 година дипломирал на Универзитетот во Торонто и станал славист со титула „Lingust Honor Cours and Arts“. Во 1965 година се оженил со Олга - Шпањолка по потекло, но со македонски манири, која го зголеми македонскиот род со четирисинови: Андреја, Вангел, Јован и Павле. Џим Џугллов беше два мандата претседател на управата на МПЦ „Св. Климент Охридски“ кога и започна другарувањето меѓу Џими и авторот на овие редови кој во тој период живееше во Торонто и беше член на управата на црквата. Џим работеше како советник во Одделот за образование на Џентарио

каде што беше многу ценет и како човек и како стручњак. Тој беше одличен оратор, другар, патриот и вљубеник во македонскиот јазик, со посебен однос кон леринскиот говор. Меѓутоа, судбината сакала да се поигра и во мај 1978 година се случи несреќа. Џим загина многу млад на фармата на своите родители, кога најмногу им беше потребен и на семејството и на македонската заедница.

Во разговорот со домаќините Вангел и Елена Џуглови стана збор и за нивните активности во македонската колонија, дел од нивниот живот. Притоа бевме информирани дека тие престојувале во Македонија во 1966 година и дека останале една година. Во тој период Елена била на бањи во Катланово, а Вангел ја искористил приликата и го посетил родното село В'мбел. Од престојот во Македонија понеле многу спомени на кои постојано се сеќаваат.

БРАНИТЕЛ НА МАКЕДОНСКОТО ЕДИНСТВО

Малкумина од македонските иселеници во Торонто не го познаваат Бил (Васил) Клечов, веројатно од најновата генерација, бидејќи овој осумдесетгодишен витален старец повеќе може да се видиво Канадско-македонскиот центар, во Старскиот дом, а помалку на други манифестации, кои во минатото не можеа да се замислат без неговото присуство. Во Мисисага, на денот кога се креваше новото знаме на Република Македонија, го сретнавме и разговаравме со Бил Клечов. Тој е познат и признат иселеник, поранешен успешен бизнисмен, а денес пензионер, но сè уште дружељубив, ведар по дух и, се разбира, со чиста македонска душа. Средба срдечна, пријателска и другарска меѓу двајца познати и пријатели од пред повеќе од дваесет години. Разговаравме за минатото, сегашноста и иднината, за прашањата и проблемите сврзани со Македонија, со македонскиот народ и воопшто за македонското иселеништво, кое во последните две децении бележи видни резултати во бизнисот, културното и општественото живеење во новите средини.

Бил Клечов е роден во 1912 година во селото Смрдеш - во Беломорска Македонија, каде што останал до петнаесеттата година. Поради настанатата општествено-политичка ситуација на тој дел од распарчена Македонија, Бил почнал да оди на училиште и да учи на грчки јазик. Меѓутоа, неговиот учител Ставро им зборувал македонски и често им кажувал дека тие не се Грци, зашто Бил живо се секава, зашто и тој самиот често го прашувал учителот за нивната национална припадност. Тој бил одличен ученик, но во исто време и еден од немирните души со бунтовнички дух. Во тоа време неговиот татко Димитар, пак, бил на печалба во Канада, каде што и починал, а кој му овозможил на Бил да има поубаво детство од многу врсници во селото. Во 1928 година, во тешките услови за Македонците под чизмата на Венизелос, тој заминал во Бугарија кај своите роднини, каде што останал две години.

- Го фрлив пасошот и другите грчки документи во една нива и се пријавив како бегалец за да одам во Канада кај својот татко, ни

рече Бил во разговорот и продолжи: „Во Торонто пристигнав 1930 година како ерген, и веднаш започнав да работам во ресторани, каде што го научив занаетот за подоцна да станам сопственик на „Сити грил“, а подоцна и на „Пајлот таверн“ ресторанот што беше во центарот на Торонто на „Јанг и Блур“ и беше една од поексклузивните што ние Македонците ги имавме во седумдесеттите години. Тоа беше место на средби и разделбина многу намерници од сите делови на светот, а особено на моите драги гости што доаѓаа од Република Македонија. Се оженив во Торонто за тукашна мома, а децата и покрај тоа што се родени во Канада, сепак и во нив тлее македонското жарче, ни рече на средбата Бил Клечов.

Овој доблесен патриот и честит Канаѓанец од македонско потекло во времето пред и по Втората светска војна духовно припаѓаше на прогресивната група Македонци, кои се бореа за самостојни македонски организации и црковни општини. Така, при повторната средба во Канадско-македонскиот центар, во Клубот на пензионерите во долгот разговор нирече: „Когабевво Бугарија, во тоа време Македонците си беа Македнци, а Бугарите - Бугари, а во Македонија Македонците си беа Македонци. Кога дојдва во Канада многумина се кажуваа Бугаро-Македонци. Од каде дојдоа, јас навистина не знам! Но, ете, грешката се исправи и денес имаме свои македонски домови, организации, цркви, друштва, училишта итн. Еве, во овој Канадско-македонски дом, ние пензионерите се чувствуваат пријатно, зборуваме македонски, слушаме македонска музика, читаме наши и англиски весници и се приспособуваме на тукашните услови, каде што веројатно повеќето од нас ќе го одберат и вечноиот дом. Животот е добар и на пензионерите во Канада, во оваа наша втора татковина, на која и благодариме, што особено за нас од Беломорска Македонија, кои не ги уживаат основните човечки права во родната земја, тука ни се пружени сите услови и сме рамноправни со другите нации.

Инаку, Бил Клечов е еден од основоположниците на националната организација „Обединети Македонци“ формирана во далечната 1959 година, во која бил во раководните тела и секогаш бил еден од првите донатори и помагачи на активностите што ги организираа македонските доселеници. Со изградбата, пак, на МПЦ „Св. Климент Охридски“ Бил стана активен член во управата и значајна фигура во целокупното живеење и активностите што се одржуваат во овој период од триесетина години. Неговото име и дело се запишани со големи букви во аналитите на македонските доселеници во Торонто и претставуваат убав пример и патоказ на младите генерации.

МАКЕДОНСКО КРШТАВАЊЕ ВО ЕЈВН

Манифестијата 18-ти Црковно-народен собир се одржа во Кливланд од 4 до 6 септември, а беше организирана од управата и членовите на МПЦ „Св. Климент Охридски“ од градот Ејвн, што се наоѓа во непосредна близина на Лореин, во државата Охајо. Покрај другите активности на Собирот, во македонскиот духовен и културно-просветен храм „Св. Климент Охридски“ се одржа архијерејска света литургија на која чинодејствуваше Полошко-кумановскиот архијереј митрополитот Кирил во сослужение со сите свештеници од македонските православни цркви во САД и Канада. Таа беше свечена и по бројот на посетителите и по бројот на свештените лица, што ќе остане запишана во историјата на македонските доселеници на тие американски простори.

По завршувањето на светата литургија се изврши крштењето на Давид Стефов на возраст од година и пол. Тој е третиот син, покрај близнаките Климент и Стефан (12) на Кире Стефов, иселеник од славното Болно - Преспанско, кој дваесетина години живее и работи во Ејвн и кој е еден од најактивните македонци во таа колонија. Кире е син на Тоде и Николина Стефови (Старковци) и сопруг на Јованка ќерка на Коте Василевски, кој води потекло од Наколец - Преспанско. Кире е на возраст од 36 години. Тој е енергичен, вреден, љубезен, културен и со американски манири на живеење. Голем дел од своето слободно време го поминува во МПЦ „Св. Климент Охридски“, кадешто заедно со Никола Стасовски, Трајче Петровски, Сречко Иванов, Васил и Никола Богоевски, д-р Томе Јовановски, Кирчо Јованов, Никола Грчевски и многу други честити Македонци се труди да ја афирмира македонската вистина и да се избори за значаен простор сред другите етнички заедници во Ејвн и пошироко.

Чинот на крштењето на Давид Стефов го изврши митрополитот Кирил во сослужение на протојаконот Александар Цандовски, а во присуство на голем број иселеници. Тоа беше вистинско празнување за семејството Стефови, кои со нетрпение го очекуваат митрополитот Кирил да биде во нивната средина и да

го изврши тој свечен чин. Крштавањето на Давид остана во трајно сеќавање за големото семејство Стефови, кое пред цели шеесет години се доселило во САД, каде што игра важна^а улога во македонската колонија.

По свечениот чин на крштавањето гостите беа поканети на ручек во ресторанот на Менде Богдановски од Битола. Во малата сала на ресторанот, покрај домашните, присуствуваа кумовите - семејството на Блаже Талевски од Болно, кој живее во градот Синсинати, потоа еден од најстарите иселеници Киме и Васе Стефови од Кентон, семејството на Ѓорѓи Милошевски по потекло од Кривени, а кој живее во Детроит и други наши видни иселеници. Веселбата заврши со убави македонски песни и со желба вакви свечени чинови - крштевања да има многу меѓу македонските доселеници.

Принашата посета на Кливленд, со Кире Стефов другарувавме неколку дена. Покрај другото, заедно со Никола Стасовски го посетивме неговиот дом, каде зборувавме за повеќе прашања и проблеми, за иднината во иселеништвото, за признавањето и напредокот на Македонија, заnostalgijata kon Prespa, за минатото во родниот крај... При таа пригода, во долгот разговор тој го рече следното: „Ние не сме многубројни во Ејвн и во пошироката околина на Кливленд, меѓутоа наша одлика е тоа што сме единствени и што сите заедно се бориме за иднината на нашата црква и за подобри перспективи на младите генерации. Скоро сите сме ангажирани во активностите што се одвиваат во рамките на црквата „Св. Климент Охридски“, меѓу кои, најповеќе време одзема организирањето на бингото (томболата), од што остваруваме значајни приходи. А, знаете, тука парите се живот. Со тие средства планираме да го купиме местото од неколку хектари што е од другата страна на патот од црквата, каде планираме да изградиме спортски центар и други објекти за нашата младина, зашто сметаме дека најголемо внимание треба да се посвети на младите Македончиња родени во Америка“, ни рече Кире Стефов.

ГАЛИЧКИ ЈОГУРТ ВО КАНАДА

Ако во минатото бројни галички семејства биле познати по големите стада овци и друга стока што пасела по Солунското и други полиња ширум Македонија, денес семејството Каркински е познато по производството на јогурт и други млечни производи во Канада. Тоа е сопственик на фабриката „Астро“ во Мисисага, чии разновидни производи се продаваат насекаде во Канада и во бројни градови во САД. Кога ќе се спомене „Астро“, се мисли на браќата Џори (Ѓорѓи) и Алек Каркински, кои спаѓаат во редот на најпознатите Македонци во Канада, а познат во една нова средина се станува само со работа и постигнат успех. Така и ова познато и признато семејство, кое во Торонто, Канада, е дојдено од Каиро, Египет, постигна деловен успех со труд, чесна работа, со среќа, со напредок во бизнисот и со слога во работата. Затоа, фабриката „Астро“, која повеќе личи на огромен институт, е место каде што дневно пристигнуваат стотици илјади литри млеко и каде што се вработени врвни технолози на прехранбени производи, бактериолози, лаборанти, инженери за одржување на машините, специјалисти за компјутерии и други стручњаци, со цел да се задоволат сите критериуми во функционална, естетска, хигиенска и друга смисла.

Од продавница за леб до фабрика

Џори Каркински е роден во Каиро во 1943 година, во печалбарско семејство, од татко Благоја и мајка Елена. Татко му Благоја Каркински тргнал во белиот свет уште како дете, најпрвин во Солун, оттаму во Каиро каде што останал 40 години, а потоа во Торонто, Канада, каде што и почина. Тој беше еден од истакнатите и доблесни патриоти во Торонто од постарата македонска генерација на иселеници, кој оставил аманет на своите наследници да не се забораваат корените во Македонија, туку да се продлабочуваат и прошируваат. Така, син му Ѓорѓи тргнал по неговите сталки и, покрај бизнисот, е активен во македонската колонија. Покрај другото, тој постигнува видни резултати во бизнисот, а во

исто време е донатор, со гиарични и други средства и производи на македонските православни црковни општини, потоа ги помага и друштвата, информативните гласила и другите македонски асоциации.

На пријатните средби што со Џорџ Каркински ги имавме во неколку наврати во Торонто, дознавме дека тој дошол од Скопје во педесеттите години, каде што се запишал во Средното економско училиште и каде што се сретнал со Малкица, неговиот животен сопатник, со која, позавршувањето на училиштето, заминал за Канада. Во новата средина во почетокот отвориле дуќан за леб, месо и други прехранбени производи, од што се издржувало семејството. Меѓутоа, татко му Благоја честопати поткиселувал јогут, како што си јадел како дете во Галичник. Еден ден, додека појадувал, го затекнал како јаде некој постојан купувач во дуќанот иго прашал, што јаде, а Благоја му рекол да проба. Канаѓанецот бил одушевен од тоа што го вкусил, па го замолил да направи малку за него. Потоа, Благоја започнал да поткиселува јогурт, но в оголемено количество, и од ден на ден да го проширува и зголемува производството. Така почна новиот успех и печалбата, така почна да се гради името „Астро“ и да се постигнуваат значајни резултати во производството и економијата, а денес оваа фабрика да биде гигант во производството на млечни производи.

Македонското знаме во Мисисага

Џорџ Каркински е претседател на МПЦ „Св. Илија“ во Мисисага, а оваа значајна должност ја имал повеќе мандати. Тој е еден од најактивните во црковната општина и е значајна личност во македонската колонија. При неодамнешната средба со Џорџ Каркински во Мисисага бевме запознати со идните планови за изградба на новиот црковен храм. Тогаш во организација на Канадско-македонската федерација првпат беше кренато новото македонско знаме во Македонскиот парк. Средствата собрани на таа манифестија беа подарени за Македонското лоби, што претставува убав гост на организаторите на средбата - господинот Џон Битов и Џорџ Каркински. На оваа значајна манифестија на која фабrikата „Астро“ подари еден камион - фрижидер млечни производи, на симболичен начин се крена македонското и канадското знаме, всушност дојде до израз заедництвото меѓу Македонците на тие простори кои претставуваат значаен дел од севкупното живеење. А тоа се потврди во говорот на министерот за

такси господинот Ото Јелинек и градоначалничката на Мисисага господарка Хејзл Макалион, кои ја истакнаа приврзаноста кон почитуваните Џон Битов и Џорџ Каркински, а преку нив кон Канадите од македонско потекло во Мисисага. Затоа, со право се вели дека активностите што се одвиваат во МПЦ „Св. Илија“ во Мисисага се тесно сарзани со името и делото на Џорџ Каркински, кој е на страната на дедовската земја и постојано се бори за проширување на патиштата за поврзување меѓу Канада и Македонија.

СО ЉУБОВ КОН ДЕДОВСКАТА ЗЕМЈА

Еден од познатите иселеници во најбројната македонска колонија во САД - Детроит е, секако, иселеникот Бошко Рајчовски - Пелистерски. Тој е еден од првите новинари ентузијасти во иселеништвото, кој повеќе од дваесет години уредува и води радиочас, повремено води телевизиска програма, пишува поезија, досега ги издал стихозбирките „Дамари“, „Близки сводови“, а е прв иселеник што учествувал на Струшките вечери на поезијата. Бошко Рајчовски-Пелистерски е роден 1943 година во убавото печалбарско потпелистерско село Љубојно, во Долна Преспа, каде што го заврши осумгодишното училиште и каде што му се роди силната љубов кон дедовската земја. Во Битола, градот на неговата прва љубов, заврши економско училиште, а бргу потоа, во 1964 година, во времето кога се интензивираа иселеничките бранови, ја напушти родната Македонија и замина кај своите роднини во Детроит. Таму работи во автомобилската индустрија „Крајслер“, а во слободното време, покрај новинарската дејност, организира и води концерти, приредби и друг вид манифестации. Тој е еден од првите членови на МПЦ „Св. Богородица“, во „Обединети Македонци“, во друштвото „Преспа“ и воопшто во целокупното живеење на македонската колонија во Детроит и Виндзор.

Средба во МПЦ „Св. Богородица“

Со нашиот познаник Бошко Рајчовски - Пелистерски се сретнавме во просториите на МПЦ „Св. Богородица“ од Детроит, каде што и подготвивме интервју за слушателите на неговиот радиочас „Македонско оро“ - име што радиочасот го носи од почетокот на 1992 година. Средбата со овој неуморен, интелигентен човек со организациски способности, беше срдечна и пријателска, бидејќи другарувањето на авторот на овие редови со Бошко започнаа уште како деца во Љубојно, за подоцна таа соработка да

продолжи и на североамериканскиот континент. Покрај другото, во разговорот со Бошко стана збор, пред сè, за состојбите во Македонија, за (не) приликите, успехите на Македонците, за условите и можностите, за перспективите за неговиот радиочас, за начинот на подоброто информирање на македонските иселеници на тие простори, како и за активностите што беа превземени во текот на летниот период во родното Љубојно иза потребите и перспективите на илинденските празнувања во родниот крај.

- Многу тагувам, што оваа година, поради настанатата ситуација во бивша Југославија и воената состојба, бевме спречени да дојдеме во Македонија, ни рече во разговорот Бошко Рајчовски -Пелистерски. Со Дијана, мојата сопруга, планиравме да дојдеме во стариот крај, но верувам наредното лето ќе се смират духовите и ќе можеме да ја посетиме нашата родна земја, која верувам дотогаш ќе биде призната од пошироката заедница. Да бидам искрен, ама многу сакам да бидам во Македонија, особено во Љубојно, мојот роден крај, каде што се и гробовите на моите предци. Сметам дека во иднина ние тука ќе се организираме и финансиски ќе ги помогнеме манифестиците што се одржуваат за илинденските празнувања во Љубојно. Еве, јас имам конкретен предлог да формираме Одбор за собирање средства за старото училиште и за илинденските манифестиции со седиште во Детроит, чиј претседател ќе биде Џан Христов. А знаете, од Љубојно во Детроит и околните места живеат околу 120 семејства, затоа ќе треба добро да се организираме и да ги помогнеме активностите во Љубојно, ни рече Бошко Рајчовски - Пелистерски.

Далечни, но сепак блиски сводови

Еден од првите радиочасови на македонски јазик што ја пренесе македонската песна и оро низ етерот на американскиот континент, започна во 1967 година под името „Југослав програм“, што го водеше и уредуваше Ник Карапашовски, иселеник од Пресла. На овој радиочас се емитуваа музички и говорни програми од сите тогашни југословенски центри, но претежно беа застапени македонските народни песни и ора. Од 1970 година, овој радиочас започна да го уредува и да го води Бошко Рајчовски - Пелистерски. Бошко, заедно со својата сопруга Дијана, уредува и телевизиска програма што започна пробно да се емитува уште во 1970 година, која во последно време се емитува повремено за некои верски и државни празници или други настани во македонската колонија.

Во март 1970 година во Детроит, пак, се појави стихозбирката „Дамари“ чиј автор се Бошко Рајчовски - Пелистерски и Јосив Грежловски - Ганде. Таа е отпечатена во приватна режија и е финансирана од авторите. Збирката содржи 17 песни со скромен содржински и поетски квалитет, но тоа претставува убав пример на поетскиот жар и постигнувањата во иселеништвото. Отпечатена е со кирилица, на македонски јазик, со поголем број примеси од преспанскиот говор. Всушност ова е прва стихозбирка на тие простори на македонски јазик и претставува збир на поетските остварувања на овие два автора по потекло од питомата Преспа, кои во шеесеттите години се доселиле на тие простори. Во исто време, скромната стихозбирка претставуваше поттик за Бошко Рајчовски во неговата натамошна творечка работа. Така, тој ја продолжува својата активност со пишување стихови и во 1972 година, „Современост“ од Скопје ја објави втората стихозбирка „Блиски сводови“, но сега самостојно, која содржи 22 песни, од кои повеќето за Љубојно, за Преспа, за Солун, за Пирин Планина, за Илинден, за Гоце..., во кои се изразени силните чувства кон родната земја, носталгијата и сè она што авторот го поврзува со дедовската земја - Македонија.

НЕЗАМЕНЛИВ ИНФОРМАТОР И АФИРМАТОР

Меѓу информативните гласила, кои се со огромно значење за зачувување на сопствениот јазик, литература, културните вредности и традициите на нашите луѓе во далечно Торонто, секако е телевизиската програма која е редовно следена во Торонто, Детроит и Бафало. Ваквата широкост на гледање е овозможена преку Каналот 57 на Кабелот 7. На програмите на телевизискот час „Македонски корени“ се емитуваат куси вести од активностите во македонските колонии на северноамериканскиот континент и од Републиката, музички нумери, особено од продукцијата на Македонската радио телевизија, со која се одржува тесна и плодна соработка и се набавуваат најнови снимки од забавна музика, детски и образовни емисии и други интересни програми. Овој телевизиски час се емитува секоја недела од 8,30 до 9,00 часот претпладне, а главно на македонски јазик, но и со материјали на англиски со цел да се запознаат и оние кои слабо или воопшто не зборуваат македонски јазик, а се од наше потекло, како и да се запознае пошироката канадска јавност со истината за оваа земја и за овој народ, особено со достигнувањата на доселениците во Канада.

Телевизискиот час „Македонски корени“ работи повеќе години, а од јули 1989 година негов главен продуцент е Бил (Васил) Јанков, познат новинар и општественик во македонската колонија од Торонто. Тој е роден во Торонто, а неговите корени се од Костурско и Кајларско, во Беломорска Македонија. Инаку, Бил Јанков пленува со својата добрина и скромност. Има дипломирано на Колеџот за радио, телевизија, уметност и новинарство во Торонто. Првите чекори ги направи како млад новинар во Радиостаницата Си Џеј Си Ел 1430 во Торонто, а потоа стана самостоен - независен новинар кој е познат не само меѓу Македонците, туку и пошироко.

Бил Јанков првпат дојде во Македонија во 1985 година како искусен новинар. По враќањето во Канада напиша поглем број репортажи и патописи, меѓу кои е и „Дискотеките ги окупираа

калдрмите и цамиите", објавен во канадскиот национален весник „Глоб енд Меил", во кој посебно ги елаборира постапките и односот кон нашите луѓе во егејскиот и пиринскиот дел на Македонија, што зборува за неговата ориентација кон афирмација и одбрана на македонското име. Новинарот Јанков подолг период пишуваша за весниците „Глоб енд Меил", „Македонија" и за други канадски весници во кои како слободен новинар повеќе известува за спортските настани во Канада. Овој истакнат канадски новинар од македонско потекло, меѓу другото, бил две години продуцент и на телевизискиот час „Македонски мозаик" што се емитуваше на СИТИ - ТВ во Торонто, а е член и има големи заслуги во работата на Македонско-канадскиот комитет за заштита на човековите права. Со своите текстови на английски јазик остава траги во расветлувањето на вистината за македонскиот народ овде и на тамошните простори.

Главен соработник односно гостин и еден од најзаслужните за телевизискиот час „Македонски корени" е Филип Ангелковски, познат професор по музика во Торонто, општественик којшто посветил голем дел од своето слободно време за активностите во македонската колонија. Меѓу другото, бил основач и раководител на најпознатата фолклорна група „Македонка", а бил и претседател на МПЦ „Св. Климент Охридски" во Торонто. Меѓу големиот број соработници - домаќини, посебно место им праѓа на Пени Коцопулос, чие потекло е од селото Баница, Леринско, а која студира медиска уметност, на Блага Мангова од Битола, на свештениците Илија Миовски и Јован Босевски, потоа на Победа Пискачева - Ристик, како и на други соработници. Сите тие придонесуваат овој телевизиски час да биде значаен информатор за Македонците во тој дел на Северна Америка. Во исто време овој телевизиски час претставува дел од големиот информативен мозаик на демократска и мултикултурна Канада, каде што нашите луѓе без разлика од кој дел на Македонија потекнуваат, ги уживаат сите човечки права и претставуваат важен фактор во културното и општественото живеење во Торонто.

ЗА ОДБРАНА НА МАКЕДОНСКОТО ИМЕ

Велеградот Детроит во државата Мичиген претставува средиште на автомобилската индустрија и центар на компаниите „Форд“ и „Ченерал моторс“. Веројатно индустриските капацитети привлекле голем број луѓе од сите делови на светот, а меѓу нив има и поголема заедница од Македонија. Според некои податоци, Американци од македонско потекло денес во Детроит и околните места има околу четириесетина илјади, од кои најбројни се од Тетовско, Преспанско и Битолско. Во Хемтремик и Стерлинг Хајтц, Македонците се познати по тоа што отвориле многу фурни, ресторани, агенции и други стопански капацитети. Таму со успех работи МПЦ „Св. Богородица“, која е осветена уште во 1980 година и која претставува средиште на најголемиот број македонски доселеници. Претседател на тој значаен македонски духовно-културен и национален центар е истакнатиот иселеник Перо Ристовски, кој, еве, скоро две години е на таа одговорна у значајна функција. Тој потекнува од тетовското село Одри, кон кое има силна љубов и одржува нераскинлива врска. Тоа е село сместено во пазувите на Шара, од кое, само во Детроит живеат околу сто семејства. Тие се познати по своето трудолубие и домаќинско работење и претставуваат значаен дел од македонската заедница на тие простори.

Бројни активности во МПЦ „Св. Богородица“

Со претседателот Перо Ристовски првпат се сретнавме на аеродромот во Детроит, каде што ни укажа топло гостопримство и, како прв човек на МПЦ беше лицето кое се грижеше за нашиот престој во нивната средина. Тој е пријател соговорник, гостољубив, смирен, почитуван како домаќин и човек со патриотски чувства и силна љубов кон дедовската земја - Македонија, особено кон родното село Одри, каде што се родил во 1947 година. Во родниот

крај се здобил со основното образование, а Средно техничко училиште, геодетски отсек, завршил во Скопје. Меѓутоа, во 1966 година печалбарските води го однеле во Детроит, каде што заедно со својот животен сопатник, сопругата Стојна, која е исто така од тетовскиот крај, како и со ќерката Душица и синот Зоран, кои се на дваесет, односно дваесет и една годишна возраст, создале убав и среќен живот на тие американски простори, каде што сè уште го зачувале македонскиот начин на живеење.

Перо Ристовски ја оставил геодезијата, можеби за некое друго време изапочнал да работи во новата средина на сосем ново занимање. Сега е раководител на Млекарницата на Детроит, која е една од најголемите по капацитет во САД. Тој таму е ценет, почитуван и одговорен трудбеник, кој голем дел од своето слободно време го поминува за доброто на црковната општина и во македонската колонија во целина.

Во разговорот што го водевме во просториите на МПЦ „Св. Богородица“, покрај другото, Перо Ристовски со скромност ни рече: „За афирмација на МПЦ и воопшто за нашата колонија во Детроит се заслужни голем број Македонци од сите делови на Македонија, кои цркуваат во нашиот духовно-културен центар и кои во слободното време придонесуваат да се одвиваат голем број активности. Така, во црквата со успех работат поголем број секции, меѓутоа, при оваа пригода сакам посебно да ја истакнам активноста на фолклорното друштво „Танец“. Тоа е едно од најпознатите и најдобрите македонски друштва во САД. Најзаначајно е тоа што друштвото ја игра пионерската улога во претставувањето на она што го карактеризира, што ги разликува Македонците од другите народи и ги прави препознатливи на овие простори. Тоа е расадник на Македонците во Детроит, мислам на младата генерација која се формира во македонски дух“.

Инаку, претседателот на МПЦ Перо Ристовски, не само што е активен во црковното живеење, туку тој е еден од познатите иселеници кои играат важна улога, како на организационен план, така и на полето наближувањето на македонските доселеници и е еден од почитуваните и заслужните во формирањето на македонската национална самобитност во САД.

ДА СЕ БИДЕ МАКЕДОНЕЦ Е СВЕТА РАБОТА

Голем број дојденци и случајни намерници од сите делови на Македонија кога ќе пристигнат во Торонто, задолжително ја посетуваат фирмата „Јунајтед глас“ (United Glass), чии сопственици се Џон (Ване) и Дана Кузеви, нашинци кои пред дваесет и пет -шест години свиле гнездо во демократска и мултикультурна Канада. Џон е познат и признат канадски бизнисмен од македонско потекло, кој во измонатиот период негувал и продлабочувал деловни врски со бројни претпријатија во Македонија. Но, се чини најважно од сè е тоа што Дана и Џон се честити граѓани, пријатни соговорници, гостопримливи, со канадски манири и навики во бизнисот, а вљубенициво сè што е македонско. Затоа, работните простории до самата фабрика на авенијата Мидланд и нивниот дом во Скарборо се место на средби и разделби и сврталиште на бројни посетители одстариот крај и од македонската колонија во Торонто, најголемата и најзначајна метропола на Онтарио.

Тесни врски меѓу Кавадарци и Торонто

Во разговорот што при нашата неодамнешна посета на Торонто го водевме во просториите на „Јунајтед глас“, или во македонската фабрика, како што нашинците често ја нарекуваат оваа фирма во Канада, бевме повеќе информирани за животот и работата на оваа македонска брачна двојка. Меѓу другото, дознавме дека покрај бизнисот, овој македонски доселеник е дарител на поголеми парични и материјални средства за македонските православни цркви, организации, радио и телевизиски часови, како и весници што се печатат на македонски јазик. Џон е активен во општественото живеење на македонската колонија, а е член и на МПЦ „Св. Илија“ и на „Св. Климент Охридски“. Инаку, тој е роден во селото Мрежичко, Кавадаречко, од каде што потекнува и неговиот татко, додека мајка му е од Воденско, во Беломорска Македонија. Одраснал во Горна Бошава, Кавадаречко, каде што и го завршил осумгодишното училиште. По војната се запишал во Медицинското

училиште во Битола, запотоа да се префрли во Шумарското училиште во Скопје. По завршувањето на училиштето се здобил со знаење на дводелството и шумарството. Работел како магациннер во Кавадарци и како столар во Ѓорче Петров. Во 1966 година, заедно со својот животен сопатник Дана, која потекнува од преспанското печалбарско село Подмочани, заминал за Франција, од каде што по две години стасува на канадската почва и се насељува во бисерот на Канада - Торонто. Во новата средина работел на разни места и со разни занимања, но најмногу како столар, а Дана како шивачка. Од 1972 година го отвораат дуќанот за стакло под име „Кавадар Јунајтед Глас инкорпорејшн“, кој подоцна прерасна во фабрика за стакло и алюминиумски производи, за кои имаат добиено бројни пофалби и признанија.

Кога неодамна ја посетивме фабриката на Џон и Дана Кузеви се запознавме со нивното производство, со успехот и проблемите. Притоа, Џон ни рече: „Еве, извесен период, не само на Балканот, туку и кај нас во Канада се чувствува кризата, безработицата, стагнирањето на производството... Работа има сè помалку, затоа имаме извесен прекин во производството, а отпуштивме и поголем број работници. На тоа му погодува и наредниот есенски и зимски период кога нашиот бизнис опаѓа. Но, таков е овој занает. Има скокови и падови. Ние имаме верба дека ќе се надминат тешкотите и ќе продолжиме со нашата работа како во минатото. Но, како што гледате, имаме поголем број простории кои можат да се користат за разни намени. Но, ние имаме желба овој деловен простор да го дадеме бесплатно за наше македонско дипломатско или друго претставништво, сè со цел да воспоставиме добри дипломатски, економски, културни и други врски меѓу нашата втора татковина Канада и Македонија“, ни рече Џон Кузев.

„Кратошија“ во Канада

Фирмата „Кавадар импорт“, чиј сопственик е Џон Кузев, има ексклузивно право да увезува македонски вина и алкохолнопијалоци во Канада. Џон е единствениот кој успева виното „Кратошија“ да стане дел од големото семејство вина во Канада. Од почетокот на формирањето на фирмата Џон е претседател на таа увозна инкорпорација, која поради воените состојби на бившите југословенски простори, имаше застој во увозот на македонското вино од подолг период. Меѓутоа, од септември оваа година, тој канал меѓу Кавадарци и Торонто се отвори и во специјализираните

канадски дуќани за алкохолни пијалоци повторно пристигнаа поголеми количини „Кратошија”, Бевме сведоци на чинот на пристигнувањето на виното, кога Џон Кузев со својот партнери Англичанец донесоа едно пакување во просториите на фирмата. На радоста и немаше крај. Тогаш Дана не послужи со „Кратошија”, со месо и со старокрајско сирење. Притоа, наздравивме за подобри и поуспешни зделки, за успех, за подобри врски со Македонија.

- Во врска со купувањето на македонските вина и жестоките пијалоци, планираме да ја посетиме Македонија во најскоро време, при што се надеваме ќе склучиме нови договори, ни рече во разговорот Џон Кузев и продолжи. Овој пат ќе ги посетиме и винарските визби во Охрид, Демир Капија, Гевгелија и во други градови, бидејќи сме заинтересирани за пласман на поголем број македонски вина и алкохолни пијалоци во Канада, каде што државата строго ги контролира и е многу тешко да се пробијат туѓи вина и алкохолни пијалоци на богатите трпези во Канада, ни рече на крајот од разговорот Џон Кузев.

ПОДАРОК ЗА РОДНАТА ЗЕМЈА

Петар Стаматов е еден од македонските донатори коишрумувашеат ширум светот и кои не ги заборавиле корените на дедовската земја Македонија. Овој долгогодишен и честит иселеник од Македонија потекнува од револуционерното, живописно и по многу нешта карактеристично село Смилево, Битолско, кој поголемиот дел од својот живот го поминал на печалба, далеку од родната земја. Но, не ја заборавил родната грутка и својот народ и за возврат и со голема љубов кон Македонија подари 250.000 американски долари, со кои е формирана фондација при Универзитетот „Кирил и Методиј“. Фондацијата „Петар Стаматов“ го овековечува неговото име и претставува подарок за родната земја и за младите генерации. Веќе три години од оваа Фондација користат средства студенти од повеќе факултети на Скопскиот универзитет.

Таа е по примерот на првата фондација на Универзитетот „Атанас Близнаков“, која постои повеќе од 15 години, формирана во 1987 година. Овие две фондации претставуваат гест што ги поттикнува и обрзува сегашните и идните македонски генерации.

Поттик за младите генерации

Фондацијата „Петар Стаматов“ е формирана на 25 мај 1989 година а е прифатена со Одлука на Универзитетскиот совет при Универзитетот „Кирил и Методиј“, при што овој виден иселеник од македонско потекло со тестамент ги подари паричните средства во вид на фондација. Заедно со Статутот на фондацијата, реализацијата е идентична како и за фондацијата „Атанас Близнаков“. Имено, едно однеприкосновените правила е тоа што стипендии од фондацијата „Петар Стаматов“ се доделуваат исклучиво на студенти од Универзитетот „Кирил и Методиј“ - Скопје.

Првите иницијативи и контакти во врска со формирањето на фондацијата „Петар Стаматов“ се направени во 1988 година, кога тој американски државјанин од македонско потекло ги направил првите контакти со надлежното дипломатско претставништво во

Чикаго, потоа со Матицата на иселениците од Македонија и Стопанска банка - претставништво во Чикаго, како и со надлежните во Универзитетот „Кирил и Методиј“.

Иселеникот Петар Стаматов е благороден и честит Македонец кој уште како момче од 20-тина години, во далечната 1920 год. го напуштил своето родно огниште во Смилево и тргнал по светот, пристигнувајќи во градот Нориц во државата Илиноис во САД. Во овој долг период иселеникот Петар Стаматов со својата сопруга Јажа, повеќепати биле во посета на Македонија. И, се чини, тие посети на Македонија оставиле силни впечатоци и вечни траги кај брачната двојка Стаматов. Доаѓањето во Македонија го поттикна иселеникот Петар Стаматов да не ги заборави корените и му се роди желба преку Фондацијата да остане вечно на дедовската земја Македонија. Инаку доделувањето на стипендии од Фондацијата „Петар Стаматов“ е по пат на конкурс на којшто имаат право и можност да се јават студенти кои, по завршената прва година, имаат просечна оценка над осум. Оваа Фондација е втора од неколку вид во Републиката и се очекува во иднина таа да биде поттик, како и патриотски гост за другите иселеници кои што сакаат и имаат желба со завет да остават средства на Универзитетот „Кирил и Методиј“, на Македонската академија на науките и уметностите, на библиотеките, или на други институти и институции ширум Македонија.

Со формирањето на Фондацијата „Петар Стаматов“ се создадоа услови стотина студенти да ги продолжат своите студии на мајчин македонски јазик на некојод факултетите на Универзитетот „Кирил и Методиј“. Советот на оваа значајна Фондација го сочинуваат видни општествено-политички и културни работници од Македонија, вклучувајќи ги членовите на Ректоратот на Скопскиот универзитет.

Фондацијата „Петар Стаматов“ на овој наш виден иселеник е гост што пленува и поттикнува, но во исто време таа е реализација на една дамнешна желба на смилевчанецот Петар Стаматов да остави траен спомен на Македонија, со што докажа дека е верен на својата татковска земја и дека неговиот печалбарски живот е многу страно корисен и бележит.

ЗА ПОДОБРИ ВРСКИ СО МАКЕДОНИЈА

Еден од значајните бизнисмени од македонско потекло и милионер во метрополата Торонто е, секако, Џо (Јоле) Наумовски, кој е сопственик на индустриски комплекс, поголем број имоти, акции и хипотеки ширум Канада. Покрај другото, тој е еден од сопствениците на компанијата „Дарберт машинери“ од Мисисига, предградие на Торонто. Исто така, тој е еден од сопствениците на фирмa која произведува разновидни делови за машини, како и на куки и апартмани од поголема вредност. Џо Наумовски потекнува од селото Наколец, што се наоѓа на брегот на Преспанското Езеро, а од 1960 година живее и работи во Канада.

Македонска иселеничка сторија

Животниот и развојниот пат на Џо Наумовски има своја приказна и е исполнет со многу успеси, но и со многу непреспани ноќи, ризици и стравувања во бизнисот. А да се успее во бизнисот потребно е време, доверба, деловност и многу други компоненти. Токму тоа го поседува Џо Наумовски, познатиот канадски бизнисмен од македонско потекло, кој над триесет години живее и работи во демократска и мултикултурна Канада. Џо Наумовски потекнува од македонско трговско семејство.

Основно училиште завршил во родното село, Наколец, а осумгодишно училиште во Љубојно, потоа воено училиште во Ниш и во Загреб, каде што го усовршил занаетот за прецизен механичар и алатничар. Уште во Загреб се истакнувал со своите квалитети во работата, особено при изработка на машински делови, при што ги надминува своите врсници. Таму се запознал со животен сопатник, со својата сопруга Бранкица со која, во 1960 година го напуштаат Загреб и заминуваат за Канада. Во почетокот во новата средина работи во повеќе фирми, каде што се запознавал со деловни луѓе од својата струка, со кои го пече занаетот и ја усовршува деловноста во партнёрското однесување.

- Секој почеток е тежок, а и мојот не беше лесен, ни рече Џо Наумовски при една средба во Торонто, кога ја посетивме компанијата „Дарберт машинери“ во Мисисага. Напротив, митребаше многу време да го најдам вистинскиот пат кој ќе ме поведе до ова сега што го имам. На почетокот ми помогнаа моите партнери и, секако, мојата сопруга Бранкица која во овој долг период ми беше десна рака во најтешките моменти и среќа во успешните зделки. Денес во бизнисот се моите синови Дарко и Роберт, коишо сопрругата ги водат работите и одат по моите стапки на успехот. За нив е многу полесно, бидејќи се родени во Канада и имаат завршено универзитет, односно колеџ во Торонто. Јас бев туѓинец во оваа земја и тешко ми беше да испливам од бурните води на бизнисот. Но, тоа го направив успешно и денес работата ми одигнула добро, нирече Џо Наумовски.

За подобра соработка

Компанијата „Дарберт машинери“ има тесни врски со голем број фирмии во светот, но и со Македонија, вели Џо Наумовски. Особено соработува со Јапонија, Кореја и други Азијски земји, потоа со Германија, Италија, како и со бившите југословенски републики. Исто така, тој соработува и со неколку фирмии во Македонија, меѓу кои со Металскиот завод - Скопје. За тоа се уверивме при нашата посета на неговиот изложбен салон во Мисисага, каде што покрај неколкуте тешки машини за производство на разновидни алати и предмети видовме една што е произведена во Скопје. Ваквата соработка се планира да се интензивира по новите плуралистички избори, вели Џо Наумовски, кој патува ширум светот и е чест гостин во Македонија.

И покрај големата презафатеност со деловни работи, Јоле Наумовски сепак најдува време да се занимава и со општествени работи во Македонската заедница во Торонто. Долги години беше член и активно цркувуваше во „Св. Климент Охридски“, каде што е еден од донаторите за голем број активности. Меѓутоа со формирањето на МПЦ „Св. Илија“ во Мисисага, која се наоѓа во неговата непосредна близина каде што живее и работи, Џо Наумовски, стана активен член на оваа црковна општина. Во изминатиот период тој бил член на контролната комисија и член на управата, а денес е член на комисијата за изградба на овој македонски црковно-просветен и национален дом, во Мисисага. Господинот

Наумовски, еден од учесниците при купувањето на Македонскиот парк во Мисисага, заедно со своите браќа Миле, Бранко и Гоце, како и со внуокот Наум Наумовски, е еден од поактивните во оваа Црковна општина.

Исто така, Јоле Наумовски е донатор на повеќе преземени акции ширум иселеништвото во Торонто, а е донатор и спонзор на македонските весници, радио и телевизиските часови во Торонто и пошироко, кадешто со помош на реклами го помага опстојувањето на македонските гласила и се бори за доброто и напредокот, на македонските иселеници во демократска Канада.

ВО ОДБРАНА НА НАЦИОНАЛНИОТ ДУХ

Со чичко Методија Танев се сретнавме во неговиот дом во Мисисага уште во 1989 година, кога заедно со Пере Источки го посетивме и разговарајме за неговиот живот, за иселеништвото, за минатото на нашите печалбари... Но, нашата посета беше за да се запознаеме со неговите многу нешта во врска со активностите и животот на Македонците во Торонто, како и со бројните весници, списанија, билтени и друг материјал, кој чичко Методија љубоморно ги чуваше во својата собичка во подрумот, односно во бејсментот, како тие го викаат.

Методија Танев поради политичките околности во Македонија заминал во Канада како Таневич презиме што како сенка го следело цел живот. Но, тој често се потпишувал како Танев или Таневски. Меѓу своите пријатели познат како Танев. Роден е во 1903 година во Ресен во скромно семејство. Учел на српски 1 година и 3 години на бугарски. Работел како керамитија заедно со своите три браќа, од што и живееле. Меѓутоа, животот им бил многу тежок. Затоа во 1926 година, во времето кога многумина од Македонија оделе на печалба на северноамериканскиот континент, Методија, заедно со уште 18 души од Преспа, преку Франција пристигнал најпрво во Халифакс, а потоа во Торонто, каде што повеќе од шест децении работел и живеел.

Активен меѓу Македонците

- Кога тргнав на печалба, тоа ми беше прво излегување од Ресен. За мене сè беше ново и туѓо и тешко можев да се приспособам, ни рече при последната средба чичко Методија. Во почетокот ми беше многу тешко. Не знаев ни јазик, немав многу пријатели, малку заработка, тагував за родниот крај. Но со време се приспособив

и започнав да живеам подобар живот. Така, на триесет години во Торонто, се оженив со Марица од Шалевци, чие потекло е исто така од Ресен, со која го поминав поголемиот дел од животот. Таа ми роди три сина: Џими (Митко), кој е доктор по занимање, потоа Стив (Стево) и Дени. Што се однесува, пак, на бизнисот, во текот на работата долгогодини работев во фабрики и ресторани за потоа да станам ортак со Танас Георгиевски на ресторанот „Саншајн грил“.

Инаку, Методија Танев припаѓаше кон прогресивната група Македонци од Торонто, во која членуваа бројни истакнати доселеници од Беломорска Македонија, коишесе и првите иницијатори на организираниот живот во македонската колонија во Торонто.

Тој беше низок по раст, со црти на лицето кои кажуваат благодарност и добрина. Беше ведар по дух, карактеристично беше тоа што тој ги читаше иселеничките весници и списанија, во кои често и се јавуваше понекогаш со своите текстови, а чест гостин беше и во рубриките „Писма“. Цел живот остана верен на својот род. Цел живот ги носеше Ресен, Преспа и Македонија во душата и срцето. Таквата љубов тој ја изрази кога заедно со неколку преспанчани во 1926 година го формира друштвото „Преспа“ кое имаше за цел да даде помош, пред сè, на Преспа. За прв претседател на оваа македонска асоцијација беше избран токму Методија Танев. До неговата смрт во септември 1991 година, чичко Методија беше еден од активистите во друштвото. Исто така, тој беше активен во македонската православна црква „Св. Климент Охридски“ и во „Св. Илија“, но и во други македонски асоцијации во Торонто, во кои даде значаен придонес за афирмација на македонскиот народ.

Повторно во Македонија

- Времето во Канада ни помина многу брзо, велеше чичко Методија. Како да беше вчера кога дојдов во Торонто. Тогаш немаше многу Македонци во Канада, а немаше и наши организации. Но, ете, по Втората светска војна имаме наши друштва, организации, црковни општини... Во овие години сме биле неколку пати во Македонија во нашиот Ресен, во Преспа. Меѓутоа, во 1986 година кога со Марица го прославувавме јубилејот - 50 години од нашиот брак, синовите ни го платија патот и не испратија во Македонија. Тоа ни беше најдрагоценот поклон. Таму останавме еден месец. Се видовме со наши роднини и пријатели, а посетивме и многу места во

нашата родна земја. Тоа патување нема да го заборавам, бидејќи ми остави вечни траги во мислите.

При посетата на домот на Методија Танев се сретнавме и со неговата сопруга Марица, која љубезно не пречека и не почести со старокрајска ракија и ни се приклучи во разговорот. Зборувавме за Ресен, за Преспа, за минатите времиња... Чичко Методија ни даде поголем број иселенички весници, списанија и устави на неколку организации, за што срдечно се заблагодаривме, и не покани повторно да го посетиме. Меѓутоа, чичко Методија почина пред година дена кога повторно го посетивме Торонто. Во таа пригода пак се сретнавме со Пере Источки, со когото обновивме сеќавањето за една прекрасна личност, доблесен патриот и човекот кој беше во одбрана на македонскиот дух. Тоа беше нашиот пријател Методија Танев, кој, ете, судбината го однесе од Преспа, од Македонија во Канада за навек.

БИТОЛА - МОЈ РОДЕН КРАЈ

Калифорнија е една од најбогатите и најгусто населените држави во САД. На тие погодни простори по должината на Пацификот, Македонци претежно од Беломорска Македонија, од Гостиварско и Битолско првпат стасале кон крајот на минатиот или почетокот на овој век, насељувајќи се главно во Сан Франциско, Лос Анџелес, во Калифорнија и во Портланд во Орегон. Меѓу нив има голем број интелектуалци и деловни луѓе од македонско потекло кои имаат значајна улога во тамошното општество.

Кај нас Македонците од Лос Анџелес тлее силна желба за свое македонско катче, ни рече неодамна во разговорот Димче Спиров, кој се наоѓаше во посета на Републиката. Нашата колонија вели Спиров, е една од најдалечените од Македонија, меѓутоа чувствуваам дека сме блиски до родната земја и постојано живеаме со спомените и за сè она што не поврзува со неа. Таквата љубов кон „стариот крај“ како што често го велиме, ја изразуваме и преточуваме преку Македонската православна црковна општина „Св. Богородица“ во Лос Анџелес, која е вистински дом за голем број нашинци на тие далечни простори. Црквата е место за духовно и културно живеење, катче за видување и за игранки и место за нашите од сите возрасти. Накусо таа е нашиот втор дом.

Поврзаноста со родната земја

Димче Спиров е истакнат иселеник, патриот, донатор и до неодамна долгогодишн претседател на оваа црковна општина од Лос Анџелес. Многу витален, иако ја минува седумдесеттата, ведар по дух, благороден и активен член во македонската колонија, тој од Битола за САД заминал пред близу две децении. Сега, како пензионер има слободно време да ги зближи тие далечни простори со Македонија. Во Америка е заедно со синот Ванчо, со ќерките Павлина и Лидија (којашто живее и работи во Њујорк), а има голем број роднини и пријатели од Битола ширум далечниот континент.

Поради оддалеченоста од другите македонски колонии во САД и во Канада, а и како резултат на многуте антимакедонски пропаганди, еден дел од нашите луѓе во Калифорнија биле изложени на тугивлијација. Меѓутоа, конституирањето на Република Македонија како држава на македонскиот народ, како и со возобновувањето на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква, условите на иселениците од сите делови на македонската земја, од корен се променија. Така, уште во шесеттите години дојдоа првите иницијативи за организирано живеење на македонските доселеници. Тоа особено било изразено преку друштвото „Александар Македонски“.

Подоцна, некаде во 1978 година, вели Спиров, група македонски патриоти и верници успеа да се организираат во МПЦО „Св. Богородица“, која на 9 јануари 1980 година беше организирана како македонски духовен храм пред надлежните органи на Калифорнија. Во 1982 година, во месноста Витнер се купени простории до кои е изграден олтар и сала за 250 луѓе. Наредната година (9 јануари 1983 година), првпат е отслужена богослужба на мајчин македонски јазик, а со тоа црквата влезе во канонска и духовна јурисдикција на Светоклиментовата македонска православна црква.

Широки активности меѓу Македонците

Голем број од Македонците се заслужни за изградбата на црквата и салата, со задоволство истакнува Димче Спиров, меѓутоа, посебно место му припаѓа на инженерот Љупчо Кубуровски, по потекло од Брушник, Битолско, кој бесплатно го направи проектот, потоа на Никола Данилов, по потекло од Кочани, кој бесплатно свири и организира голем број игранки и забави за македонските доселеници. Меѓутоа, за изградбата на олтарот на салата и паркингот, вели Димче, покрај другите, се најзаслужни Миле Паспаловски од Љубојно, Преспа и семејството Цареви, по потекло од Кукуречани. Особено Цане Царевски, кој е организатор и на фолклорната група „Македонски бисери“ за што има посебни заслуги, а значајна помош имаат дадено и сегашниот претседател Санде Стојановски, секретарот Сузана Царевска, заменик секретарот Џени Николовски, благајникот Јонче Митровски, Жарко зетот македонски и многу други.

- За жал, непријателите не мируваат, со доза на видлива тревога вели Димче. Така, во декември 1987 година, во црковната

зграда беше фрлена бомба, која што направи голема штета: изгореа сите икони, дел од столиците и многу друг материјал. Меѓутоа, не можеа да ни ја уништат вербата и љубовта кон Црквата и кон Македонија. Со заеднички сили ја обновивме зградата и во најкус период ја оспособивме за работа, со што за нас во Калифорнија повторно се отворија широки простори под американското поднебје, за афирмација на сите вредности на националниот идентитет на македонскиот народ, ни рече на крајот иселеникот Димче Спиров од Лос Анџелес.

ЛЕГЕНДА ЗА НАСТАНИТЕ И АКТИВНОСТИТЕ

Кога се зборува или пишува за инициаторите при формирањето на МПЦ „Св. Климент Охридски“ или за другите активности во Торонто, името и делото на македонскиот доселеник Ван Петров се тесно поврзани со почетните настани. Имено, тој е и еден од петтенина доблесни патриоти од македонско потекло, коишти ги своите потписи и со својот имот гарантираа пред канадските власти за валидноста и сигурноста при формирањето и изградбата на првиот македонски духовен, културно-просветен и национален храм во мултикултурна Канада - МПЦ „Св. Климент Охридски“ во Торонто. Ван Петров е роден битолчанец, а веќе шеесетина години живее и работи во Канада. Се оженил со Мери Лекушева, Канаѓанка од македонско потекло, родена во Торонто, чии корени се протегаат во Беломорска Македонија, во селото Поздвиште, Костурско. Тој е еден од познатите Канаѓани од македонско потекло, кој долги години работеше и беше сопственик на сервис за снабдување со прехранбени артикли на фабрички мензи, кафетерии и друг вид угостителски објекти. Ван е организатор на отворениот македонски голф турнир што се одржува над четириесет години, а сега како пензионер е активен во Канадско-македонското место и во Клубот на пензионерите во Торонто.

Човек со бурна историја

Животната и бизнис историја на Ван Петров е многу интересна и бурна. Во разговорот што со овој пријатен, разговорлив, интелигентен и мудар нацинец го водевме во просториите на Канадско-македонското место, во периодот кога тој беше претседател на таа институција, кога и бевме информирани како на филмско платно за него и за неговите активности. Имено, тој е роден во 1923 година во Гени Маале, во Битола. Потекнува од македонско

печалбарско семејство. Татко му Тале бил еден од првите од тој крај кој заминал на печалба веднаш по Илинденското востание. Во 1903 година Тале пристигнал кај брат му, а потоа се преселил во градот Сент Томас во Онтарио, а од 1924 година засекогаш дошол во метрополата Торонто. Во меѓубреме, Тале се вратил во Битола, каде што изградил куќа, во чиј состав биле адаптирана фурна и слаткарница. Меѓутоа, наскоро бил мобилизиран во српската војска, од каде што бега за Канада каде што останува до крајот на животот.

Кога Ван Петров дошол во Канада во 1930 година, бил на седумгодишна возраст. Се доселил кај татко сиво Сein Томас, град што се наоѓа во непосредна близина на Нијагарините водопади. Таму завршил петгодишна гимназија, а потоа две години посебен курс за угостителство. Во 1946 година заминал во Канадската армија, во чии редови останал полни 18 месеци на канадската територија. По отслужувањето на војската мусе пружиле поголеми перспективи за работа во познати хотели во Торонто, каде што и го усвршил своето занимање.

Во почетокот на бизнисот Ван Петров започнал со мали угостителски инвестиции. Но од година во година неговиот капитал се зголемувал, што му овозможува да стане сопственик на триесеттина кафетерии во кои вработил околу 250 луѓе. Угостителската работа ја вршел цели триесет години, а од 1987 година е заслужен канадски пензионер. Но и како пензионер не мирува. Тој е витален и активен во поголем број асоцијации.

- Во Македонската заедница во Торонто, покрај другите спортивни, голфот е омилена игра на голем број бизнисмени и интелектуалци од македонско потекло, ни рече во разговорот Ван Петров. Како резултат на големата љубов кон голфот веќе четириесеттина години го организирам Отворениот македонски голф турнир. Оваа значајна спортска манифестација започнав да ја организирам уште во 1951 година, а на неа, секоја година учествуваат околу 200 натпреварувачи, од кои најголемиот број се канадски бизнисмени од македонско потекло, чии семејства претежно се дојдени во Канада пред војната.

За отворениот македонски голф турнир, се сеќава авторот на овие редови, кога заедно со Филип Ангелковски, Ник Тодоровски и Анцел Аргиро во 1989 година присуствуваше на одржувањето на 38-от голф турнир што се одржа на терените во Еуфора, недалеку

од Торонто. Тогаш победници беа Крис Коцопулос, познат хокејар во Канада, чие потекло е од Леринско и Крис Крцос, петтиот на ранг листата на аматерското првенство во голф на Онтарио.

Со љубов кон македонската црква

- Во периодот меѓу двете светски војни немаше наши цркви, затоа верските обичаи ги извршувавме во други православни цркви, ни рече Ван Петров. Така, најголемиот број Македонци одеа во македонско-бугарската православна црква „Св. Кирил и Методиј“ што е изградена 1910 година и во „Св. Ѓорѓи“. Меѓутоа, со формирањето на организацијата „Обединети Македонци“ и со обновувањето на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква, во 1962 година се покрена иницијатива за изградба на наша македонска црква. Така, јас бев еден од петте членови на групата што формираше корпорација за основање и градба на МПЦ „Св. Климент Охридски“ во Торонто.

Исто така, Ван Петров е еден од добротворите и донаторите на поголем број активности, помагачна македонските информативни гласила во Торонто и пошироко. Меѓутоа, се чини најголема е неговата улога и помош во Канадско-македонската хуманитарна институција во која нашле свое животно катче стотина стари лица, претежно од Беломорска Македонија, на кои, ете, на прагот на XX век не им е дозволено ни да умрат во родната земја, која сега се стенка под „јаремот на демократијата“. Меѓу другото, Ван Петров беше и претседател на Канадско-македонско место во периодот од 1985 до 1990 година и со успех организираше бројни активности во Домот и на други места. Често за него се вели дека покрај неговата сегашна активност тој е жива легенда за настаните и активностите што се одвивале во минатото во македонската колонија во Торонто и пошироко.

III ДЕЛ

АФИРМАТОРИ НА СЕМАКЕДОНСТВОТО

КАНАДСКО МУЛТИКУЛТУРНО ОБЕЛЕЖЈЕ

Канада, ветената земја за голем број Европејци и од другите континенти, се смета за светски пример на мултикултурно општество. Од Втората светска војна во оваа демократска и многунационална земја се одвиваат значајни социјални, културни и економски преобразби, а со тоа и голема трансформација во нејзиниот етнички состав. Канада е прва земја во светот која официјално го призна мултикултурното шаренило и ја дополноконтинуираната и доследна недискриминаторска политика, а со тоа мултикултурата се прогласи за политика на Владата на Канада.

Според Законот за зачувување и унапредување на мултикултурата во Канада (Законот С-93 донесен во 1986-87-88, на втората седница на 33 Парламент во Долниот дом на Канада), покрај другото се вели: Уставот на Канада пропишува дека секој поединец е еднаков пред Законот и има право на иста заштита и корист според Законот без дискриминација и дека секој има право на слобода на свеста, верата, мислата, верувањето, мислењето, изразувањето, мирното собирање и дружење и ги гарантира овие права и слободи подеднакво на лицата од машки и женски пол, без разлика на раса, национално или етничко потекло и боја, а со тоа, на лицата кои припаѓаат на етнички, верски или малцинства нема да им се спори правото да уживаат во сопствената култура, да ја пропагираат и применуваат сопствениот јазик.

Ова не е само декларација, туку Законот за мултикултура на Канада праведно се спроведува на дело. Канадската нација која на картата на светот постои околу 120 години, а која е составена од повеќе од сто етнички групи претставува пример за многу народи и земји. Етничките групи со своето заедничко живеење го градат познатиот канадски мозаик на културата составен од културите на народите што живеат на тие простори.

Меѓу тие стотина разни етнички групи што живеат во Канада е и македонската. Македонскиот народ, кој со векови беше, а и денес во некои соседни земји е жртва на насилна асимилација,

политичко угнетување, демационализација, принудно раселување, измачуван и изложуван на политичко и економско угнетување, си најде посебно место во современото мултикултурно општество на Канада.

Според Вебстеровиот английски речник зборот „мултикултура“ се однесува или е обележје на збир од повеќе различни, односно јасно одредени култури во едно населено место или држава. Овој современ термин во последните години особено дојде до израз во многунационалните општества на Канада, каде што во тој конгломерат сите народи, нации, малцинства и етнички групи, целосно ги изразуваат своите културни вредности, без разлика на бојата на кожата, националната припадност или верското убедување.

Мултикултурата стана државна политика на канадската нација, која е составена од повеќе од сто етнички групи, меѓу кои и македонската. Тие со своето заедничко живеење го градат канадскиот мозаик на културата на народите кои што живеат на тие простори, соединувајќи се во канадското мултикултурно општество.

Македонците се дел од канадската мултикултура

Во Торонто, најголемата метропола на провинцијата Онтарио, според канадските податоци живеат повеќе од сто нации, кои мултикултурализмот целосно го прифатиле како составен дел на кој и тие му припаѓаат и кој е симбол на канадското општество. Во Торонто, бисерот на Канада, како што често го нарекуваат овој убав велеград, којшто е најголем културен, политички, административен, индустриски и спортски центар, дојдени се Македонци од сите краишта на Македонија, и во него прврвмено или засекогаш, свиле свое гнездо. Оваа македонска колонија во прекуокеанските земји е една од најкомпактните и најзначајните и има истакната улога во општествениот, политичкиот и културниот живот во Торонто. Тие граѓани на Канада коишто водат потекло од Габреш, Баница, Желево, Љубојно, Оштима, Битола, Буф, од Костур до Скопје и од Охрид до Разлог, се дел на канадската мултикултура. Македонските доселеници во Канада своите активности ги вршат, покрај другото, прекумакедонските православни цркви „Св. Климент Охридски“ и „Св. Пророк Илија“, националната организација „Обединети Македонци“, Домот за стари лица, „Канадско-македонското место“, Друштвото на борците, Комитетот за човечки права, Одборот за децата бегалци од егејскиот дел на Македонија,

играорните групи „Македонка”, „Гоце Делчев”, „Селани”, „Илинден”, литературното друштво „Браќа Миладиновци”, преку гласилата „Македонија”, „Обединети Македонци”, „Литературна мисла”, телевизиските програми, радиочасовите на македонски јазик и преку голем број селски друштва и друг вид асоциации, кои исто така се дел и богатство на канадското општество.

Сета оваа македонска стварност во Торонто, а и пошироко, е дел од канадскиот мозаик и од секојдневното живеење. Меѓутоа, има пукнатини во тој мозаик на мултикултурализмот. Тоа особено беше изразено во последните неколку месеци од 1989 година, за што се јавија силни реакции и се водеше еден вид „отворена војна“ против канадскиот министер за мултикултура, господинот Гери Винер. Имено, реагирањата почнаа по одржувањето на antimакедонската конференција што летото 1989 година се одржа во Солун, а чиј гостин на таканаречената „семакедонска организација“ и на грчката влада беше спомнатиот министер Винер, претставник на Конзервативната партија на Канада.

Кусогледиот министер

Министерот за мултикултура на Канада Гери Винер со својот говор пред реакционерните кругови на елинистичкото двишење во Солун и со неговите неаргументирани, произволни и додворувачки изјави, силно ги повреди чувствата на Македонците, а особено на Канаѓаните од македонско потекло, чиј министер е самиот Винер. Веднаш потоа се огласија бројни македонски организации и поединци, барајќи што е сосем разбираливо дури и оставка на министерот.

Според пишувањето на весникот „Македонија“ од Торонто во бројот 59 од септември 1989 година, во текстот на англиски јазик под наслов „Гери Винер е уништувач на мултикултурализмот“, поктай другото, се вели дека Македонците во Канада се чувствуваат многу навредени од чудниот и antimакедонски однос на министерот Винер на конференцијата во Солун. „Таквиот однос, за жал, продолжи и по неговото доаѓање во Канада, кога во интервјуто за телевизиската програма на грчки јазик во Торонто изјави дека „Македонија е Грција...“, со што ја потврди неговата прогрчка настроеност и силно ја разбесни македонската заедница и го издлаби јазот во односите меѓу македонската и грчката етничка заедница.

Истото македонско гласило во бројот 60 од 16 октомври објави уште еден текст во врска со изјавите на министерот Винер, во кој, покрај другото, се вели дека на 3 октомври 1989 година, во Долниот дом, господата Ширли Махеу, критичар од Либералната партија побарала министерот за мултикултура јавно да се извини поради непризнавањето на особеностите на македонската заедница во Канада.

Во бројот, пак, 61 од 15 ноември на весникот „Македонија“ е објавено писмото од министерот Винер до истакнатиот бизнисмен од македонско потекло Џон Битов. Писмото се однесува на средбата на министерот Винер со неколку истакнати бизнисмени и интелектуалци од македонската заедница одржан неодамна во Торонто. Во писмото министерот Винер се заблагодарува за средбата и покрај другото додава: „...изјавата дека Македонија е Грција“ ја кажав во контекстот дека во Грција делот Македонија е провинција на Грција и ништо друго“.

Ваквиот проповеден и произволен одговор на министерот беше повод и националната организација „Обединети Македонци“ од Торонто да сејави во многутиражниот весник „Торонто стар“ со текст што беше објавен на 29 ноември 1989 година. Од текстот заслужува да се одбележи, покрај другото, делот каде што се вели дека изјавата на министерот Винер, според кого „Македонија е Грција“ не е прашање на територија, туку тоа е прашање на еден народ кој се вика македонски. Во продолжението на текстот се вели: „Според енциклопедијата Британика“ од 1987 година, дадено е дека во Грција живеат околу 180.000 Македонци. Вашата изјава не само штото го негира овој народ, туку тој народ за Вас не постои, а Вие ја зацврстувате лагата што ја шири грчката влада дека не постои македонското малцинство во Грција. Факт е дека постојат и во Грција, дека тие имаат свој јазик, што е неразбирлив за Грците, своја посебна култура, традиции... Вашиот сојуз со грчката влада не може да ја измени оваа вистина, туку само и помага на политиката на грчката влада против македонското малцинство, покрај тоа што таа има легитимни и морални обврски со Хелсиншкиот договор, пред Обединетите нации, Европската заедница и пред цивилизираните општества“. Бурата што ја предизвика кусогледиот министер меѓу Македонците не стивнува. Навредата не се брише само со извинување.

ЧУДЕСЕН МАКЕДОНСКО-АНГЛИСКИ ЈАЗИК

Уште со самото пристигнување во Канада, македонските доселеници прават усилби да се приспособат во новата средина и во секојдневните културни настани. Меѓутоа, английскиот јазик како основен белег на канадската култура и на животот во целина, претставува огромна пречка со која се судруваат македонските доселеници. Тие имаат тешкотии пред сè поради тоа што немале прилика во минатото да го учат английскиот јазик, ниту имале некои контакти со Англо-саксонците.

Во оваа пригода ќе изнесеме само некои од карактеристиките на јазикот што македонските доселеници ги употребуваат во Канада. Тој „посебен јазик“ започнува со процесот на креолизацијата на македонскиот говор и со навлегувањето на английски зборови, чиј број од ден на ден се зголемува.

По пристигнувањето во Канада и САД македонските доселеници почнуваат да го изучуваат английскиот јазик, кој има малку сличности со македонскиот јазик. Со исклучок на многу мал број Македонци кои се доселиле по Втората светска војна и кои имаат одредено знаење на английскиот јазик, за огромен број македонски доселеници английскиот јазик е нов и, бидејќи тие не зборувале англиски во почетокот, имаат големите шкотии на работа и во секојдневниот живот.

Процесот на креолизација на македонскиот говор во Канада и САД започнува со усвојувањето и адаптирањето на новите зборови, кои обично се именки и глаголи, а кои се многу важен дел на јазикот на новодојдените. Обично именките и глаголите се присвојуваат морфолошки, а нивниот изговор е многу сличен соанглискиот.

Во почетокот Македонците ги учат броевите. Тоа веројатно е затоа што броевњето има нешто заедничко со „магичната“ сила на доларот, за кој поголемиот број Македонци се доселиле во САД и Канада. Притоа брзо ги учат английските именки сврзани со превозот и сообраќајот, меѓу кои најкарактеристични се следните именки: car, bus, street car, ticket, highway, parking lot, traffic sign, lane, stop

sign etc. (автомобил, автобус, трамвај, билет, автопат, паркиралиште, семафор, сообраќаен знак, линија, знакот „стоп“ и други). Треба да се истакне дека поголемиот број од овие именки не постоеле во македонскиот јазик што доселениците го зборувале во своите домови. Затоа ваквите нови зборови веднаш стануваат дел од секојдневниот јазик на доселениците. Притоа, на новите зборови им се даваат македонски наставки зависно кон која граматичка категорија односниот збор се вбројува. Македонските доселеници ги употребуваат следните зборови:

"Bill вози street car" - Бил вози трамвај.

"Pete патува со carot" - Пит патува со автомобилот (колата).

"На parking lot-от има bus" - На паркиралиштето има автобус.

"Тој застана на traffic light-от" - Тој застана на семафорот..

"Купив два ticket - и за вечерашниот dance" - Купив два билети за вечерашната игранка.

"Car-от е на street-от" - Автомобилот е на улицата.

"Mike купи нов car" - Мајк купи нов автомобил.

Зборот "Kitchen" (кујна) е многу прифатен од македонските жени во Канада и САД. Тоа е веројатно од причини што во некои од селата кујната не била дел од куќата, туку по правило била дроградувана до куќата и била употребувана особено во пролетниот, летниот и есенскиот период. Исто така и следните зборови се адаптирани во речникот особено на македонските жени: room, sitting room, building, basement, garage, carpet, yard, floor, flat, bathroom, cupboard, veranda (соба, дневна соба, соба за седење, зграда, подрум, гаража, килим, двориште, под, кат, купатило, долап, трим). Следните изрази се само дел од секојдневниот говор на доселениците.

"Jimmy има многу nice basement" - Џими има убав подрум.

"Walter има swimming pool во yard-от" - Валтер има базен за калење во дворот.

"Don има два building-зи на 5 flat-a" - Доне има две згради на пет ката.

"Mary спие во тој room" - Мери спие во таа соба.

"Овој е новиот carpet" - Овој е новиот килим.

"Децата се во yard-от" - Децата се во двориштето.

"Walter прави fence-и" - Валтер прави огради.

Исто така, креолизацијата во македонскиот говор е присутна и кај следните зборови сврзани со храна и исхраната: breakfast, chicken, toast, fruit, juice, pork chops, hamburgers, cheesesburgers, lunch,

beer (појадок, пиле, тост, овошје, цус, кременадли, хамбургери, чизбургери, ручек, пиво), а се употребуваат во следните изрази:

"Pete прави hamburger-и" - Пит прави хамбургери.

"Купив fruit - а за lunch-от" - Купив овошје за ручекот.

"Имам juice од јаболка" - Имам цус од јаболка.

"Toj е owner на steakhouse - Toj е сопственик на ресторан.

Најкарактеристичен процес во македонскиот говор во Канада и САД е случајот со промената на македонските лични и фамилијарни имиња во познатата американска верзија, онаму каде што е можно. Бидејќи луѓето од англиското лингвистичко подрачје имаат проблеми со изговорот на славјанските имиња, македонските доселеници обично ги променуваат своите имиња како во следните случаи:

Марко	станува	Мајк	Mike	Васил	станува	Бил	Bill
Ристо	..	Крис	Chris	Сталин	..	Стенли	Stanley
Јован	..	Џон	John	Јордан	..	Џон	John
Цветан	..	Чарли	Charlie	Михајло	..	Мајкл	Michael
Тасе	..	Тами	Tammy	Ставре	..	Стив	Steve
Јандрија	..	Енди	Andy	Борис	..	Баб	Bob
Благоја	..	Баб	Bob	Спиро	..	Сперо	Spero
Славе	..	Стив	Steve	Стефо	..	Стив	Steve
Ефтим	..	Тони	Tony	Наум	..	Норман	Norman
Јосиф	..	Џо	Joe	Слободан	..	Френк	Frank
Љупчо	..	Луј	Louis	Маноли	..	Марк	Mark
Павле	..	Паул	Paul	Доне	..	Тони	Tony
Ване	..	Џо	Joe	Иљо	..	Луј	Luis
Кирил	..	Карл	Karl	Пандо	..	Пит	Pete
Владо	..	Валтер	Walter	Никола	..	Ник	Nick
Митре	..	Џими	Jimmy	Алексо	..	Алек	Alek
Елена	..	Хелен	Helen	Марија	..	Мери	Mary
Илинка	..	Еленка	Elenka	Цветанка	..	Флоренс	Florence
Ристана	..	Лефи	Leffy	Петканка	..	Пеги	Peggy
Павлов	..	Паул	Paul	Бранов	..	Браун	Brown
Масин	..	Мејси	Masen	Иванов	..	Еванс	Evans
Младенов	..	Малден	Malden	Јанев	..	Џејмс	James
Василев	..	Базел	Bassel	Паспалов	..	Писол	Pissol
Нановски	..	Нано	Nano	Ѓорѓиев	..	Џори	George
Френтов	..	Френк	Frank	Бадев	..	Бид	Bud

Исто така, има голем број именки од спортските игри кои се адаптирани од английскиот говор, меѓу нив се следните: bowling, bowler, hockey, golf, soccer club, out, skiing, competition, tournament (кугланье, куглач, хокеј, голф, фудбалски клуб, аут, скијање, натпревар, конкуренција и сл.). Така македонските доселеници од Канада и САД ќе речат:

"Bill е најдобар hockey player" - Бил е најдобар хокеар.

"Македонците имаат soccer club" - Македонците имаат фудбалски клуб.

"Тој оди на bowling" - Тој оди на куглање.

Креолизацијата на македонскиот говор е присутна и во изрази и во различни зборови и тоа: office, book, bank, club, picnic, hall, party, boyfriend, girlfrient, present, stage, publication, airport, city hall, scientific center, (канцеларија, книга, книшка, банка, пикник, излет, забава, дечко, девојка, поклон, бина, издание, аеродром, собрание, научен центар и др. Тие се употребуваат во следните изрази:

"Имам book во Royal Bank" - Имам штедна книшка во Ројал банката.

"Бев вчера на party" - Бев вчера на забава.

"Mary има boyfriend" - Мери има дечко.

"Manager-от ми даде пресент за Christmas" - Управникот ми даде поклон за Божиќ.

Има голем број английски глаголи кои се присвоени во македонскиот говор, како на пример: drive, shop, dance, paint, clean, known, like, thank, wash, phone, call, rent и сл. (вози, купува, игра, чисти, знае, сака, благодари, мие, телефонира, рента). Тие се употребуваат:

"Mike ja like-a Elizabeth-a" - Мајк ја сака Елизабета.

"Helen dance-a - Хелен танцува (игра).

"Suzy ro clean-a living room-ot" Сузи ја чисти дневната соба.

"Pete drive-a - убав car" - Пит вози убав автомобил.

"Nick ro paint-a room-ot" - Ник ја фарба собата.

"Hue shop-ame во Eatons" - Ние пазаруваме во Итонс.

„My phone-ав на John" - Му телефонираф на Џон.

"Taa rent-a еден flat" - Таа зеде под заем еден спрат.

Голем број целосни изрази и фрази се адаптираны во говорот на македонските доселеници. Такви се следните случаи: Thank you, I do not know; Do not worry; Oh, Yes; No; Oh; Sure; Please; I am sorry; All right. (Благодарам, Не знам; Не се секирај; Не; Да; Секако; Молам; Прости; Сè е во ред и др.). Овие изрази се употребуваат постојано во говорот. Некои од случаите каде што се употребуваат горенаведените изрази и фрази се следните:

"Thank you за present-от" - Ти благодарам за поклонот.

"Yes, ќе ти phone-ам утре" - Да, ќе ти телефонирам утре.

"Sure, ќе дојдам" - Секако ќе дојдам.

"Do not worry за ticket-ите, ги добив" - Не се секирај за билетите, ги добив.

"Please, дад ми еден whisky" - Те молам, дад ми еден виски.

"I am sorry што ти велам" - Жал ми е што ти ќелам.

Во овој процес на креолизацијата не постојат правила и шаблони, туку присвојувањето на зборови се разликува во различни средини на македонските доселеници. Така, во зависност од голем број фактори креолизацијата е различна. Ова е случај на телефонски разговор на две Македонки кои не работат, а ги чуваат своите внучиња. Разговорот го водат несврзано на следниот начин:

- Thank you, (Благодарам) Божано. Право да ти кажам, ич добро не се feel-am (чувствувам).

"Денес имам headache (главоболка).

"Да бидам honest, (искрена) не знам како се плаќаат bill-овите (сметките), а John (Џон) и Mike (Майк) отидоа со car-от (колата) на airport-от (аеродромот) и кога ќе се вратат ќе дојдам на кафе кај тебе. "А сега, good bye" (догледање).

ДОСТОЈНА АФИРМАЦИЈА НА МАКЕДОНСКАТА ВИСТИНА

Организацијата „Обединети Македонци“, заедно со македонските православни црковни општини, културно-уметничките друштва и другите асоцијации во Торонто, претставува најголемо и едно од најзначајните собиралишта на Македонците, и е важен фактор во презентирањето на македонското име и културното наследство на македонскиот народ насекаде во светот. „Обединетите Македонци“ во Торонто, всушност, е првата македонска национална организација во Канада која опфаќа најголем број наши луѓе од сите делови на Македонија. Таа е формирана на 28 април 1959 година во Торонто, кога беше свикано и сеопшто македонско национално собрание, чија основна задача беше да формира комитет во чиј состав влегоа четириесетина истакнати наши доселеници од кои поголемиот број беа од Беломорска Македонија, а кои пред тоа членуваа во разни македонски и други друштва, црковни општини, културно-просветни и селски друштва.

Значајна улога

Формирањето на организацијата „Обединети Македонци“ е настан што имаше вонредно значење во обединувањето на македонските доселеници во Канада и пошироко и почна сè посилно да ја афирмира сопствената нација на тие демократски простори.

Беше зацртано уште во почетокот дека Организацијата треба да работи за единството меѓу Македонците на северноамериканскиот континент и во светот, вклучувајќи ги и малцинствата кои се родени или се по потекло од Македонија, а кои го признаваат и го почитуваат статутот на Организацијата. Исто така, во оваа македонска организација може да членуваат лица без разлика на нивната религија, политички убедувања или поврзаност со други организации и асоцијации. Меѓутоа, се чини најзначајно е да се истакне дека Организацијата е неполитичка и не поддржува ниту една политичка партија.

Затоа, една од нејзините цели е да организира културно-воспитни програми меѓу младите генерации од македонско потекло, со цел да ги запознае со сопствената национална историја, јазик, култура, традиции, како и да го презентира културно-просветниот развиј на Македонија. Исто така, Организацијата го брани и го чува името на Македонија и на Македонците и правата загарантирани со одредбите на Обединетите нации и Декларацијата за човечки права, а ги почитува и достигнувањата и успехот на националните слободи во Република Македонија.

Илинденски пикник

Организацијата „Обединети Македонци“, во изминатите 33 години, е организатор на Илинденскиот пикник, кој е традиционален, најброен и најзначаен што Македонците го организираат на тие простори и на кој се собираат од десет до дваесет и пет илјади посетители од сите краишта на Канада и САД, а учествуваат и црковни и државни делегации, како и културни и јавни работници и друштва од Канада, САД и Република Македонија.

Организацијата е основоположник и организатор на првата МПЦ во Канада „Свети Климент Охридски“ што претставува најголема придобивка на Македонците во Торонто. Исто така, таа слави значајни датуми на македонскиот народ, организирајќи пригодни вечери со присуство на голем број посетители, а по тој повод се печати по еден број на весникот „Обединети Македонци“. Потоа се организираат „Деновина македонската култура“ на кои учествуваат културно-уметнички друштва, како и трибини и предавања за културниот и општествениот развој на македонскиот народ.

Една од дејностите на „Обединетите Македонци“ е образоването и воспитувањето на младите Канаѓанчиња од македонско потекло. Затоа, во составот на Организацијата работи дополнително македонско училиште во кое се учи национална историја, македонски јазик и географија, а е посетено од голем број Македончиња родени во Канада. Потоа, КУД „Гоце Делчев“ претставува собиралиште на младите играорци и вљубеници во македонските ора и песни, а во нејзиниот состав работат и Фудбалскиот и Хокеарскиот клуб, Литературната секција, Женската секција и друго.

Се чини, најкрупни чекори во последно време членовите на организацијата „Обединети Македонци“, направија со купувањето

на земјиштето од неколку хектари, кое го крстија „Македонски парк”, а се наоѓа во Пикеринг.

Големи заслуги за постигнатите резултати имаат и претседателите и другите членови на Организацијата. Прв претседател беше Чим Сандерс, истакнат Македонец попотекло од с. Желево, Леринско. Во овој период од плодни 33 години, покрај другите, на чело на Организацијата биле: Никола Стојановски, Џан Гивенс, Владо Гроздановски, Петре Василевски, Стив Пљакас и други., а од неодамна претседател е истакнатиот иселеник Тели Мариовче. Се очекува и ви иднина оваа значајна Организација да биде собиралиште на најголемиот број Македонци во Торонто и пошироко и да претставува вистински афирматор на македонското име и на македонската вистина.

ВЉУБЕНИЦИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ФОЛКЛОР

Македонците во Торонто се организирани во бројни културно-уметнички друштва, фолклорни групи и други асоцијации. Една од тие е фолклорната група „Селани“. Оваа значајна и по многу нешта единствена македонска фолклорна група работи и расте заедно повеќе од дваесет години, а нејзините цели се да го зачува својот идентитет како независна македонска фолклорна група. Таа е самостојна аматерска асоцијација и претставува дел од канадската мултикултура од која добива финансиска и друга помош и претставува дел на демократското канадско друштво. Групата е формирана при крајот на 1969 година, со цел да се учествува и да презентира дел од македонските изворни ора, песни и обичаи на Првиот интернационален караван на нациите што се одржа истата година во Торонто, а на кој, покрај другите, се претставија и македонските иселеници кои живеат и работат на тие простори. Групата „Селани“ постигна забележителен успех на Караванот, што беше добра основа и поттик за натамошна макотрпна работа на сите членови.

Првиот учител, кореограф и инструктор на младите фолклорни ентузијасти од групата „Селани“ беше Олга Сандоловиќ, родена Велов, која е специјалист за балкански игри и многу познат учител за фолклор во Северна Америка, а големи заслуги има и д-р Тим Рајс, професор на Музичкиот факултет на Универзитетот во Торонто и кој им ја пренесе, вештината за свирење на гајда, кавал, тамбура и тапан. Од 1975 година доденес, раководител е Џим (Митре) Николов, кој заедно со својот животен сопатник Дина, се матицата и душата на оваа многу значајна фолклорна група.

Со Џим се видовме неколкупати при последната посета. Тогаш се уверив дека тој е познат во македонската колонија во Торонто не само со својот ведар дух и интелектуални способности, туку е и одличен играорец, потоа свири на кавал, ги пее старите изворни македонски песни и живее со народното богатство од Македонија. Џим е економист по професија, високо образован, честит Канаѓанец од македонско потекло, роден во Торонто пред четири и пол десетици. По потекло е од Беломорска Македонија, татко му е од

селото Трсје - Леринско, а мајка му од градот Лерин. Неговите родители го понеле со себе македонското изворно фолклорно богатство и му го пренеле на Џим, кој се гордееш со своето македонско потекло. Џим Николов е добитник на значајни признанија и пофалби за постигнатите резултати во фолклористиката. Но, голем успех и заслуги за тоа има неговата сопруга Дина која, исто така, е родена во Торонто, а по потекло е од Беломорска Македонија; нејзиниот татко е од селото Загоричани - Костурско, додека мајка и е родена во Торонто, а по потекло е од селото Габреш - Костурско. Таа е гимназиски професор по географија, а во групата игра и свири на тамбура и е често домаќинка на заеднички другарувања. Принашата посета се уверивме во нејзините домаќински квалитети.

Членовите на македонската фолклорна група „Селани“ се главно интелектуалци од македонско потекло од Беломорска Македонија, но родени во Канада, кои со голема љубов и жар го негуваат македонскиот изворен фолклор. Меѓутоа, меѓу нив има и членови од други народи, како Кинез, Мексиканец и други. Треба да се каже дека членовите на групата во исто време се и играорци и дел од музичката секција, свирејќи на изворни инструменти. Меѓу нив треба да се истакнат: Кети Алман, Кети и Џим Алусис, Мери Димитриу, Крис и Дона Герман, Кристин Христовски, Џун Ниркои, Денис Марангос, Таша Мајкл, Анцело и Мери Мајнас, Лена Пандов, Дијана Василев, Том Папаганис, Кети Николов, Тим Рајс, Никола Урумов, како и Дина и Џим Николов.

Поголемиот број од песните и ората што се на репертоарот на оваа македонска фолклорна група се снимени на албумот под наслов „Селска музика од Македонија“, што е единствен од ваков вид реализиран во Торонто, а и пошироко. Оваа лонгплејка на „Селани“ чии реклами материјали и кратка содржина за песните и ората се на английски јазик, е проследена со поголем број фотографии од настапите на играорците и инструменталистите, а содржи 14 изворни македонски песни.

Исто така македонската фолклорна група „Селани“ ја има издадено на английски јазик книшката „Македонија“ - збирна текстови за историјата и културата на Македонија. Книшката содржи 64 страници, а во неа се поместени следните наслови: Етнокултурен профил на Онтарио, Куса историја од античкиот период, Формирањето на славјанска алфабета, Историја на македонската поезија, Македонски народни приказки, Македонски собир, Велигден во Македонија, Божиќ во Македонија, Македонскиот народен вез, Македонските народни инструменти, Поемата „Т'га за југ“ и други

материјали. Уредници на оваа книшка се Дина и Џим Николови, а уредник е Мери Димитриу, кои се заблагодаруваат на Министерството за култура и рекреација на Онтарио за помошта што им ја дало за издавањето на книшката.

Македонската фолклорна група „Селани”, исто така, има препечатено картиза Македонија од 1903 година, кои се на француски и кирилица, стандардна големина.

Македонската група „Селани”, покрај изворните ора и песни прикажува и народни обичаи, носии, везови, инструменти и друго. Членовите на оваа група потврдуваат дека културата на народите претставува голем дострел на човештвото, а културните вредности на македонските доселеници во демократска Канада одиграа пресудна улога за одржување на македонскиот идентитет и националната виталност. Тоа особено е изразено во периодот од над дваесет години, колку што егзистира групата „Селани”, а во која членувале неколку стотици ентузијасти во македонскиот фолклор од сите возрасти кои оствариле истотолку концерти. Притоа особено внимание му се посветува на организирањето на младите генерации од македонско потекло, за кои фолклорот претставува израз на достоинство и силна врска со дедовските корени.

Од разговорот со Џим и Дина Николови дознавме дека членовите на оваа значајна фолклорна група се претставиле со своите фолклорни вредности на бројни меѓународни и етнички фестивали во Канада, а гостувале во САД, Велика Британија и Република Македонија. Меѓу другото тие настапиле на фолк-фестивалот „Марилоса”, на Универзитетот Торонто, Универзитетот Јорк, на фестивалот во Стратфорд, на Фестивалот за жената и уметноста на Харбор фронт и други. Групата „Селани” беше една од десетте што ја претставуваше провинцијата Онтарио една седмица на Олимписките игри во Монреал во 1976 година. Тоа беа незаборавни моменти за членовите на играорната група кои оставија силен впечаток на милионскиот аудиториум. Исто така, оваа група постигна забележителен успех на меѓународниот музички фестивал во Ланголен, во Велс во 1977 година, на кој настапија фолклорни групи од разните земји. На овој меѓународен фестивал групата „Селани“ се претстави со традиционални изворни песни и игри од Македонија и го зазеде второто место за народни песни, третото во народни инструменти, а петтото во народни игри, меѓу силната конкуренција од четириесеттина фолклорни ансамбли.

Во 1980 година групата гостуваше во Република Македонија и, покрај другото, настапи на фолклорниот фестивал „Илинденски денови во Битола“. Во текот на фестивалот на изворен фолклор групата „Селани“ беше прогласена како голем негувач на традиционалниот стил на македонските игри. Истотака, тие настапиле на голем број манифестации што се организирани во Онтарио и пошироко, особено на македонски манифестации во Торонто и во другите градови. Во летниот период од 1992 година беа гости на Интернационалниот фестивал во Велика Британија.

Главната цел на групата е да го развие традиционалниот македонски изворен фолклор и да го претстави што е можно повеќе на оригинален начин. За таа цел членовите на групата, покрај ората и песните, ги учат народните инструменти, традициите, стилот на пеењето, изведбата на песните, а ги проучуваат обичаите, песните и носиите. Неколку членови од групата го развиле својот интерес до таа мера што тие сега се собирачи на носии и инструменти и други регионални рачни предмети од различни места на Македонија. Работата на фолклорната група овозможува да се зачуваат македонските традиции и да се развијат во голема мера тие македонски народни богатства, со цел да бидат попристапни за Македонците во Канада, да ги презентираат извornите ора и песни преку живописните мариовски, смилевски и носиите од егејскиот дел на Македонија.

МЛАДИНСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ВО ВИНДЗОР

Еден од првите центри на македонските доселеници во Канада и САД е Виндзор. Овој „град на цвеќето“, како што често го нарекуваат, е основен во 1834 година и претставува индустриски, универзитетски и културен центар на Онтарио. Градот привлекува со својата убавина и претставува пријатно место за живеење и работа. Тој е лоциран од другата старана на реката, спроти Детроит - центар на автомобилската индустрија и магнет за македонските доселеници, од каде што многумина ја префрлиле границата за САД. Во Виндзор живеат околу три-четири илјади Македонци од сите краишта на Македонија, но најбројни се од Леринско, Преспанско, Костурско, Битолско, Тетовско и други места. Често се вели дека Буфчани и Долно-преспанчани како да се преселиле во Виндзор, ги има во голем број и со својот економски потенцијал играат важна улога на тие простори.

Младински дом

Младинците од Виндзор се едни од првите кои се организирале на национално-културен план на северноамериканскиот континент и кои формирале една од најхомогените македонски иселенички колонии. Најпрво, организираниот живот го започнале во 1955 година со формирањето на Канадско-македонската младинска лига. Оваа значајна македонска организација е темелник на голем број активности на Македонците во Виндзор и пошироко, која уште од самото формирање имаше широки видици и силна лъбов кон ослободениот дел на Македонија. Прв претседател беше познатиот иселеник и бизнисмен Марк Браун (Бранов), по потекло од убавото и славно село Буф, Леринско, а потоа подолго претседател и стожерот на Лигата беше доблесниот патриот и организатор Крис Васов од Костурско.

Во тие почетни дни на организиран живот, кога туѓите пропаганди беа во силна експанзија и кога одреден број од македонската емиграција беше во канците на туѓинските пропаганди, особено на бугарската, ентузијазмот и желбата за своја македонска

национална организација во Виндзор беше силата што ги поведе тие млади Македонци да ја формираат Канадско-македонската младинска лига, која опфати најголем број Канаѓани од македонско потекло. Уште во почетокот, во рамките на Младинската лига, се формира Групата (Хорот) на македонски народни песни, се организираат вечеринки, пикники, а подоцна се формира фудбалската екипа „Македонија“, училиште на македонски јазик, национална драмска секција и друго. Тие млади ентузијасти и вљубеници во културниот напредок на македонскиот народ во Виндзор распишаа општа национална кампања за развивање на канадско-македонската култура и спорт. Акционата беше поддржана не само од голем број Македонци, туку и од домашната власт која и финансиски ја помогна оваа кампања. Тоа беше повод за тогашниот градоначалник на Виндзор г. Мајкл Патрик да ги прими членовите на Извршниот одбор на Македонската лига и тоа: претседателот Крис Васов, потпретседателот Хелен Мазарес, секретарот Томас Шапарданов, секретарот на Секцијата за култура Стела Шапарданова и Дороти Кристинович, член на Одборот. Инаку, Младинската лига секоја година одржуваше изборни состаноци, на кои се давани извештаи за извршената работа, а е разговарано и за активностите што претстојат.

Новинарска дејност

Една од најзначајните активности на Канадско-македонската младинска лига е, секако, покренувањето на весникот „Организациони вести“ и „Канадски Македонец“. Имено, првиот број на весникот „Организациони вести“ излезе на 1 октомври 1957 година, како официјален орган на Младинската лига. А оваа година се навршуваат 46 години од неговото излегување. Се печати на англиски и на македонски јазик со латиница, а со својата содржина претставува бранител и афирматор на сè она што со векови тлеело во душата на македонскиот иселеник, особено на Македонците од Беломорска Македонија дојдени меѓу двете светски војни.

Како продолжение на првото гласило на Канадско-македонската младинска лига во 1958 година се појави весникот „Канадски Македонец“ што го уредуваше Редакциски одбор на Националниот комитет на младинската лига. Уште во воведот се вели дека весникот е единствен во Канада што се печати на англиски и на македонски мајчин јазик, а којшто известува за културата, за прашања од религијата, за поголем број други активности во

македонската колонија во Винзор, Детроит и пошироко. Весникот „Канадски Македонец“ се печатеше во периодот од 1958 до 1961 година и претставуваше вистински афирматор на македонското иселеништво и неговите активности.

Денес, во македонската колонија во Винзор средиште на националните, духовните, културно-просветните и спортските активности е македонската православна црква „Св. Никола“, која е формирана уште во 1969 година. Во состав на црковната општина работат повеќе секции, меѓу кои најпозната е играорната група „Гердан“, која е носител на културно-забавниот живот, афирматор на македонскиот богат фолклор и собиралиште на стотина млади Канаѓани од македонско потекло. Исто така, во составот на црквата работат Женската секција, Училиштето на македонски јазик, Спортската и други секции кои претставуваат значаен дел од културното богатство на мултикултурна и демократска Канада.

ПУБЛИКАЦИЈА ЗА ВИСТИНАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ

Публикацијата „Македонските доселеници во Канада и нивното потекло“ е печатена на английски јазик во издание на Македонско-канадскиот клуб на пензионери од Торонто, а е печатена во Хајнес Принтинг Цо. Лтд. Цобоург, Онтарио, во 1980 година. Таа вкупно е дел од историјата на Македонците во Канада, за нивното потекло, причините за доселувањето, за нивните активности во новата земја, за македонските организации, црковни општини, селски труштва и воопшто за постигнувањата на културно, образовно и целовно поле на Канаѓаните од македонско потекло.

Книгата е печатена на 160 страници со корици од тврд повез, а со димензии 28.5 X 22 см. Нејзиното печатење е помогнато од Програмата за мултикултура, од Одделението на државниот секретар и од Новите хоризонти на владата на Канада, за што Канаѓаните од македонско потекло изразуваат голема благодарност. Затоа публикацијата ја посветија на нивната нова татковина - Канада, верувајќи дека ќе помогнат во зачувувањето на единството и пријателството со другите Канаѓани, а во исто време верувајќи дека ќе ги зачуваат своите културни традиции, а ќе го збогатат мозаикот на канадската култура воопшто.

Во оваа значајна публикација на Македонците во Канада на почетокот е поместена фотографија од нејзиното величество англиската кралица Елизабета II, потоа картата од јужниот дел на Европа од римскиот период, картата на Самоиловата патријаршија, на Егејска Македонија и етничката карта на Македонија.

Публикацијата е сочинета и подготвена од членови на Македонско-канадскиот клуб на пензионери, меѓу кои посебно место му припаѓа на Спиро Василев - Тупурковски, истакнат иселеник од селото Ошчима, Леринско, како и на Одборот што се грижеше за документите, фотографиите и текстовите во книгата, а тоа се: Џан Црвенков, Хик Кирjakopolus, Џејмс Типоф, Ник Мангос, Борис Дамоф, Наум Усалкос, Тед Сијапас, Питер Кристофер, Мајк Талин и други.

Во воведот на книгата се вели дека нејзината цел е да ја пренесе реалноста на времето и народот и да информира на

објективен начин; таа е дел од историјата на македонскиот народ, затоа Канаѓаните од македонско потекло треба да негуваат с што донеле со себе; да гледаат во минатото, а да се борат за иднината. Намерата на оваа публикација е да се каже вистината за македонските доселеници во Канада. Понатаму се вели дека човекот гради болници, универзитети, цркви, домови и други објекти, а се бори за слобода, човечки права и занезависност. Така и Македонците кои се родени во Канада или кои ја напуштиле родната земја што е илјадници километри зад Атлантикот, како народ не се исклучок и тие прават сè во нивните можности за доброто на Канада.

Во поглавјето за потеклото на Канаѓаните од македонско потекло се вели дека првите Македонци пристигнале во Канада во 1898 година, а во 1978 година се навршија 80 години од нивното доселување во новата татковина, кога е и решено да се издаде оваа публикација со цел да се одбележи тој историски настан и скромно да се презентира дел од постигнувањата. Тие се гордеат, се вели, дека можат да речат оти се Македонци Канаѓани и дека го зачувале својот идентитет, нивната иднина е дел од иднината на Канада, без разлика на нивното етничко потекло, религиозните верувања и политичките убедувања.

Исто така, во овалоглавје е поместен материјалот за причините што ги присилиле Македонците да емигрираат во Канада, а се дадени и нивните активности, како и текстот по повод 75-годишнината на Македонската заедница во Торонто објавен во весникот „Скарборо Мирор“, на 13 јуни 1979 година. Потоа е поместен текстот за славистите, за македонското прашање и македонскиот литературен јазик, за древната и современата историја на Македонија, за Македонија во периодот помеѓу 1878 и 1978 година, за животот и делото на браќата Кирил и Методиј и за историјата на Мис Стоун, како и за историскиот развој на првата Македонска православна црква „Св. Климент Охридски“ изградена во 1964 година и за Македонско-бугарската православна катедрала „Св. Кирил и Методиј“, изградена во 1910 година во Торонто.

Во публикацијата значаен простор е посветен на селските друштва во Канада, како и на историјата и минатото на позначајни села во егејскиот дел на Македонија, односно од селата од кои е најбројна емиграцијата во Торонто и околината. Така, презентирани се пригодни текстови за селото Бесфина, Леринско, за 25-годишнината (1924-1949) од формирањето на Буфското друштво, прикаската заселото Ошчима, Леринско, краткиот историски приказ

за селото Балчор, Костурско, извадоци од книгата „Кратка историја на селото Желево“ проследени со неколку фотографии, како и извештајот за Првата национална конвенција на организацијата „Обединети Македонци“ од Северна Америка што се одржа во Торонто од 4-6 септември 1970 година.

Посебен простор е посветен на литературното творештво на Македонците од Канада,. Така, поместена е песната „Мисли од минатото“ од Петар Флоров, во која е изразена љубовта, тагата, носталгијата, меланхолијата и далечните чувства на авторот кон неговата родна земја, додека во песната „Мртвото девојче од Хирошима“ авторот ја изразува љубовта кон децата на светот. Исто така, се поместени и песните „Подели го мирот“, „Песна за Даме Груев“, „Песната за Гоце Делчев“ и „Славни борци“ од Христо Лазаров Калов, поемата „Песна на Канада“ од Џорџ Филип Теодор и „Мудроста на нашето минато“ од Џејмс Типоф.

Во публикацијата е објавена и Декларацијата за човечки права и нејзините триесет членови, парламентарната процедура и голем број поуки коисе во корист на медицинската практика, насоки за одржување на состаноци, за исхраната на човекот, а дадена е и една сторија за еден типичен македонски емигрант.

Во последниот дел на публикацијата се поместени голем број фотографии од главниот град на Македонија - Скопје, од Македонскиот болнички комитет од времето кога започна акцијата за изградба на болницата во Скопје, макета на болницата, потоа фотографии на градови од Македонија и Канада, како и фотографии одразни спортски и културно-уметнички друштва и други македонски асоцијации кои достојно ги презентираат фолклорните, спортските и други постигнувања на Македонците во Канада.

ФОРМИРАНО ДРУШТВО „ЉУБОЈНО”

Една од најголемите македонски колонии во дијаспората, а најбројна во САД, е македонската заедница во Детроит, каде што засекогаш или прврремено свиле гнездо околу четириесетина илјади нашици од сите делови на Македонија. Нив ги има од сите краишта, но се чини најбројни се од тетовскиот, преспанскиот и од битолскиот крај. Тој број особено е голем од печалбарското село Љубојно - Преспанско. Затоа често се вели дека љубојчани се преселиле во Детроит и таму ги има повеќе, отколку во родниот крај, или на друго место.

Љубојчани кои живеат на тие американски и демократски простори се познати и признати не само по нивното трудолубие, домаќинство и по заедничко живеење, туку и по својата љубов кон родниот крај и татковската земја Македонија. Таквиот позитивен однос кон дедовската земја, македонските доселеници од Љубојно ширун светот го докажале на повеќе навраати на дело со нивната помош при собирање средства за обнова на црквите, реконструкција на старата зграда на училиштето, кое во минатото беше расадник на учени кадри, потоа за решавање на бројни комунални проблеми, за поддршка и помош на Илинденските манифестиации што секоја година се организираат во Љубојно за Илинден и за други потреби на селото. Така, љубојчани кои живеат и работат во Детроит, во САД, во Виндзор, во Канада и во околните места, а нив ги има околу сто и педесет семејства, неодамна се собраа и одлучија да формираат свое македонско друштво под име „Љубојно”. Оваа асоцијација на љубојчани од Детроит и Виндзор има за цел да ги опфати и зближи македонските доселеници кои се родени, потекнуваат или имаат родбински врски со Љубојно.

Медицинска помош за родниот крај

Често со право се вели дека љубојчани го напуштиле родното огниште, но нив не ги напуштила носталгијата. Така, голем број, а нив ги има на секаде во светот, се враќаат на родната грутка за да изградат нови, убави куќи, да ги реновираат старите македонски

цркви, да ги асфалтираат улиците, да постават водовод... Со еден збор, да го разубават Љубојно, кое е убаво, пријатно и погодно катче за живеење, одмор и рекреација.

Формирањето на македонското друштво „Љубојно“ е дело на поголем број активисти од Љубојно кои живеат на тие американски простори. За претседател на друштвото е избран истакнатиот иселеник Џон (Јонче) Христов (Рајчовски), потпретседатели се Трајан Митревски (Врчковски) и Љуба Пашариковска (Клунковска), секретар е Стојче Панчевски, негов заменик е Јандрија Митрович (Пашариковски), благајник е Џон Ложенковски, додека негов заменик е Јосиф Шерденковски. Исто така, избрана е Управа од седум души и Контролна комисија од три членови, коизаедно ќе ги координираат активностите на Друштвото.

Македонското друштво „Љубојно“ од Детроит и Виндзор веќе ја организира и првата средба, што се одржа на 5 декември 1992 година во просториите на МПЦ „Св. Богородица“. На средбата се собраа бројни иселеници кои потекнуваат од Љубојно и од другите преспански села, како и нивни пријатели, кои во пријатна атмосфера, со песни и ора изведувани од квартетот „Пелистер“ од Чикаго, го прославија своето прво видување и другарување во рамките на македонското друштво „Љубојно“.

Исто така, во организација на друштвото „Љубојно“, а во рамките на севкупната помош што МПЦ „Св. Богородица“ ја дава на Република Македонија, се спроведе една хумана акција. Имено, по писмен пат се апелираше до сите љубојчани во Детроит и Виндзор да се обратат до своите лекари, или медицински установи со молба за медицинската помош во лекови и друга помош, што ќе биде испратена до амбулантата во Љубојно. Договорено е медицинската помош да биде бесплатно доделувана на болните лица од Љубојно, Брајчино, Долно Дупени, Наколец и од другите села во Преспа, а се очекува помошта да пристигне во Македонија во најскоро време ќе биде донесена од претставник на друштвото.

Оваа хуманитарна акција на друштвото „Љубојно“ од Детроит и Виндзор претставува убав гост на доселениците, израз на љубовта кон родниот крај и поттик на другите нашинци во иселеништвото да помогнат на своите родни места и на нивната родна земја Македонија.

ПРЕНЕСУВАЧ НА МАКЕДОНСКИТЕ ЖЕЛБИ

Во последната деценија во Канада се јавија повеќе весници, списанија и билтени на приватни лица, на друштва и на организации. Меѓу нив, особено во Торонто, посебно внимание заслужува весникот „Македонија“, кој континуирано се печати од 1984 година до денес и претставува значаен гласник и еден од подобрите и попрофесионални весници, не само во Канада, туку и во иселеништвото во целина.

Во анализите на новинарството се регистрирани десет години од излегувањето на првиот број на весникот „Македонија“, кој во последните години, како вистински афирматор и информатор на Канаѓаните од македонско потекло, има значајна национална и благородна мисија, особено за Македонците во Торонто и околината. Тој е единствен весник од ваков вид на тие простори, што ги афирмира македонскиот мајчин јазик, литературата и културата, како и активностите и достигнувањата на Македонците, кои привремено или засекогаш свиле гнездо во Канада. А, се знае дека нивниот број достигнува околу 100.000 од сите делови на разделена Македонија, меѓу кои побројни се од Беломорска Македонија.

Поборник за мултикултурата

При неодамнешната посета на Редакцијата на весникот „Македонија“ во Торонто, како и од разговорите, покрај другото, дознавме дека ова гласило првпат излезе од печат на 2 ноември 1984 година, а потоа започна да се печат секој 15-ти во месецот. Весникот излегува и денес како месечник, чија страница се исполнети со текстови и со фотографии од активностите и животот на Македонците во новата средина, како и голем број рекламен материјал на фирмии или департменти на канадската, односно онтариската Влада, како и од наши и други деловни луѓе што живеат во таа далечна и демократска земја - Канада, која е поборник на мултикултурата, на развојот на националните чувства на сите етнички групи без разлика на нивната вера, боја на кожата и на нивното политичко убедување.

Првиот број од весникот „Македонија“ од 1984 година е именуван како македонски народен весник, чија глава е дадена на кирилица. Меѓутоа, текстот од воведникот што е поместен на првата страница, во отсуство на кирилична азбука, е пренесен со латиница., а на првата страница исто така е дадена етнографската карта на Македонија. Во воведникот, покрај другото, се вели: „Весникот, „Македонија“ е гласило за сите родољубиви Македонци кои живеат на овие простори, далеку од својата родна грутка, а целта на весникот ќе биде да донесува новости од родната земја; да пишува за природните богатства, за секојдневните настани и слично. Весникот ќе биде огледало за сите читатели, бидејќи ќе се печати во Торонто и ќе биде простор за објавување на активностите на културно-уметничките друштва, спортските клубови и други асоцијации, со што весникот ќе си го најде своето место меѓу Македонците во Канада, а во сите срца ќе го внесе македонскиот патриотски дух“.

Инаку, весникот „Македонија“ го покренла редакцискиот колегиум на чело со сегашниот редовен дописник на „Нова Македонија“ од Торонто, Гордан Јовановски. Првите три броеви се печатени на осум страници на среден формат, што е задржан и денес, а од четвртиот број се печати обично на дванаесет страници. По првата година одизлегувањето сепојавија финансиските тешкотии, но и тешкотии од други субјективни и објективни причини, така што од бројот тринаесет до денес остана да биде сопственик и главен и одговорен уредник само Танас Јовановски.

На страната на македонските доселеници

Весникот „Македонија“ денес се печати на литературен македонски јазик со кирилица, а голем број материјали од историјата, литературата и културата се печатат на английски јазик, со цел да бидат достапни за другите читатели од англосаксонското подрачје. Главниот и одговорен уредник и сопственик на ова гласило е Танас Јовановски кој живее и работи повеќе од дваесет години во Торонто. Тој потекнува од печалбарското преспанско село Брајчино, а е ентузијаст и пријател на новинарството, со кое се занимава во слободното време. За весникот „Македонија“ Танас е: сопственик, уредник, дактилограф, компјутерски работник, печатар, дистрибутер, со еден збор тој му ја дава душата на македонско гласило. Тоа се потврди при нашата посета на Редакцијата на весникот и при подготвувањето на бројот 96 од октомври 1992 година. Меѓутоа, за

весникот „Македонија“ големи заслуги има сопрругата Љубица, а особено децата Линда, која работи на компјутерот, Дијана и Стојан, кои уште од детството го учат новинарскиот занает.

Инаку, Танас Јовановски е добитник на посебната награда за новинари што работат меѓу Македонците доселеници, што ја додели Здружението на новинарите на Македонија за 1991 година. Ова високо признание тој го доби за својата долгогодишна и успешна новинарска дејност во годината.

Уште од почетокот весникот „Македонија“, кој се печати од 2 до 3 илјади примероци и се дистрибуира ширум светот, привлекува со својата разновидна содржина на текстовите, кои во голема мера го презентираат актуелниот момент од богатиот национален, културно-просветен и спортски живот на македонските доселеници во Канада. Во него се пренесуваат активностите на Македонците во новите средини во Канада и САД, притоа се пренесуваат и значајни информации што иселениците треба да ги добијат од тамошните власти. Во исто време весникот ги афирира македонските православни црковни општини и асоциации што работат во рамките на општините и другите македонски друштва издроженија. Сето тоа придонесува весникот „Македонија“ да биде драг гостин во македонските домови и да претставува дел од мозаикот на македонската и канадската култура.

Весникот „Македонија“ е еден од најзначајните гласила кој е на страната на македонските доселеници, на македонскиот народ, на Република Македонија и на македонската вистина во целина. Затоа со право се вели дека тој претставува вистински гласник и афирматор на сè она што е македонско. Весникот „Македонија“ особено придонесува за афирмација на културното богатство на македонскиот народ во новата средина и дава значаен прилог воближувањето меѓу Македонците и другите етнички групи, со посебен акцент врз врските меѓу македонските и канадските културни достигнувања.

ВИСТИНСКО КАНАДСКО-МАКЕДОНСКО МЕСТО

Торонто, третиот македонски град по големина, како што често македонските доселеници со гордост го истакнуваат тој податок, претставува национален, духовно-просветен, културен и спортски центар за стотина илјади Македонци од сите делови на поделена Македонија. Покрај македонските православни црковни општини во чиј состав работат бројни фолклорни групи, женските секции, хоровите, македонските дополнителни училишта, друштвата на борците, бројни спортски, селски и други асоцијации, полни тринаесет години постои и со успех работи Домот за стари лица, познат како Канадско-македонска институција од хуманитарен карактер, во која, далеку од својот роден крај, македонските доселеници се собирале во едно големо семејство под еден покрив за заедничко живеење.

Спектакуларно творење

Канадско-македонското место е сместено во срцето на Торонто на Оконор Драјв, во непосредна близина на македонската православна црква „Св. Климент Охридски“. Тоа претставува значаен хуманитарен центар чија вредност се проценува на петнаесетина милиони долари и претставува добротворна корпорација на провинцијата Онтарио, чии акционери се претежно Канаѓани од македонско потекло и други лица. Иницијативата за изградба на ваков дом започна уште во почетокот на осумдесеттите години, покрената главно од лица чии корени се во Беломорска Македонија, кои за жал од познатите причини и од односот на грчките власти не можеа и сè уште не можат да се вратат на своите дедовски огништа и да почиваат на својата родна земја. Но, ете, таквата болка ја надоместува, демократска и праведна Канада. Оваа благородна иницијатива се реализира 1979 година со изградбата на првата фаза од Канадско-македонскиот центар. Имено, на 17 јуни 1979 година на спектакуларен начин, седумдесетина станари на домот, пејќи ја во еден глас химната на новата втора, или за некој првата татковина - „О' Канада“ го означија почетокот на животот на Канадско-македонското место. Лентата официјално ја пресече госпоѓата

Паулин Мак Гибон, застапник на британската круна за Онтарио и патрон на центарот, а во придружба беа видни општествени и културни работници, бизнисмени и други доселеници, меѓу кои Џон Битов, како претседавач и претседател на Одборот, Ван Петров, како претседател на домот, како и истакнати членови: Васа Еванс, Вирчиња Стојменов, Алек Кристов и многу други. Во културно-уметничката програма, пак, учествуваа играорните групи „Македонија“ и „Селани“ од Торонто, потоа настапи познатата група „Билјана“ од Охрид, како и детските играорни групи на црквите „Св. Кирил и Методиј“ и „Св. Ѓорѓи“. Свеченоста ја з bogатija со свои програми играорните групи од португалската, јапонската, филипинската и ирската етничка заедница. Притоа беа вселени првите станари на домот, а тоа беа Доно Еванс и Луиз Тенков, а по нив се вселија и други македонски доселеници.

Здравецот како симбол

Канадско-македонското место е институција од посебен карактер и е прво од ваков вид во Канада, каде што се собрани околу стотина нашинци од старата генерација македонски доселеници кои ги напуштиле родните огништа во бурните времиња на војните и потоа. Исто така, во домот живеат и лица од други националности, кои што го поминаа поголемиот дел од животот на тие канадски простори. Но, се чини, едно од најзначајните катчиња на центарот е Клубот на Македонците - пензионери. Тоа е место за другарување, средби и разделби, за разонода и другарување на пензионерите, не само на оние што живеат во домот, туку и за оние во пошироката ерија на мегалополисот Торонто. А нив ги има голем број, особено од онаа генерација пред Втората светска војна, кои дошле претежно од Леринско, Костурско, Преспанско, Битолско, Воденско и од други краишта на Македонија.

Инаку, Македонско-канадското место има 110 апартмани, претежно еднособни, заеднички простории со ординација за медицинска заштита на старите, ресторан, кујна и клубски простории. Центарот е убав пример на заедништвото во оваа Канадско-македонска заедница и претставува израз на солидарност и хуманост. Симболот на Центарот е здравецот, цвеќе што расте на планинските предели на Балканот, особено на планините во Македонија, а може да се најде во поголем број македонски домови во Канада. Под истото име „Здравец“ повремено се печати билтенот од центарот. Тој излегува на англиски јазик и претставува информатор

на активностите, на потребите и на прашањата во врска со животот на станарите во домот и пошироко во македонската колонија. Исто така, на денот на отворањето на центарот започна да се печати уште еден гласник на англиски јазик под име „Весник“, од кој се отпечатени само неколку броеви. Во Канадско-македонското место земаат учество голем број истакнати општествени бизнисмени од македонско потекло кои пред тоа членувале и живееле во разни македонски организации, црковни општини, селски и друг вид асоциации. Прв претседател на Одборот за изградба на центарот беше познатиот бизнисмен, претседател на Канадско-македонската федерација и претседател на Македонското лоби во Канада и САД, господинот Џон Битов, кој е еден од најзаслужните за изградбата и опстанокот на центарот. Овој истакнат општественик и познат бизнисмен, со својот капитал, углед, надареност и мудрост има силно влијание во тамошното општество. И денес Џон Битов е еден од најголемите донатори на центарот кој во иднина се планира да се прошири и да биде вистинско канадско-македонско катче. Затоа со право може да се каже дека Канадско-македонското место е центар иубавдом за постарите Македонци. Тоа е значајна иселеничка институција која со доизградбата на планираните делови ќе стане еден голем канадско-македонски центар во кој ќе се зголемат активностите за сите возрасти, место за живеење на најголемиот број македонски доселеници во далечна и демократска Канада.

РОДНОКРАЈНИ СПОМЕНИ И ЗАПИС

Македонските иселеници во прекуокеанските земји, Австралија, Канада, и САД покрај големиот број активности во нивните нови средини, особено во последните две децении, започнаа со публикување на различни изданија на македонски и на английски јазик. Тие главно ги изразуваат литературните афинитети и можности на иселениците, а се тесно врзани за родниот крај во Македонија. Притоа авторите ја вградуваат во нив големата љубов, носталгијата, поврзаноста и спомените, како и це она што останале во нивниот стар крај како што најчесто го нарекуваат родното место.

Меѓу големиот број публикации во Австралија познати се изданијата на литературното друштво „Григор Приличев“ и на Македонскиот школски одбор од Сиднеј на македонското културно друштво „Искра“ од Аделајд, на Централниот организационен комитет за македонски човечки права од Мелбурн, како и приватните изданија на Томе Мировски и Трпо Цалев од Перт и други. Во САД посебно место им припаѓа на публикациите на Американско-канадската издавачка куќа „Илинден“ од Детроит, меѓу кои стихозбирките на Цветко Сарагилов, Бошко Рајчовски-Пелистерски и Јосиф Грежловски - Ганде. Во Канада, пак, се отпечатени поголем број изданија во рамките на црковните општини или во приватна режија меѓу кои монографиите за селата: Ошчима, Желево, Баница - Леринско, на английски јазик, монографијата за селото Балчор, Костурско, на македонски јазик, Зборникот од македонски народни приказни од Фото Томев, публикацијата на Клубот на пензионерите од Торонто, на английски јазик, како и бројни публикации на македонските православни општини и други приватни лица од редовите на иселениците.

За животот во татковината

Една од нив, отпечатена во Торонто, е зборникот под наслов „Македонски народни приказни од брегот на Преспанското Езеро“, раскажани од Славе Јанкуловски - Грчевски, а подгответи од Танас Вражиновски. Зборникот содржи 84 народни приказни од преспанскиот крај, поместени во издание од двесте страници, во

тираж од пет илјади примероци. Публикацијата содржи и опширен предговор од подготвувачот, текст за родното место и биографски податоци за авторот, како и текст под наслов: „Татковите маки”, географски и лични имиња и др. Оваа македонска публикација е издадена во текот на 1990 година и претставува скромен придонес во книжнината на македонските иселеници од Канада.

Зборникот од С. Јанкуловски - Грчевски, чиј најактуелен жанр на раскажување се анегдотите за случаи од секојдневниот живот во Канада, содржи приказни со нови мотиви коишто ги прават хумористични и привлечни за слушање. Ваквото негување на традицијата на раскажување е нов процес на адаптирање во новата етничкотурска средина, во која секој иселеник може да си го најде своето место, а тоа ја одржува силната врска со дедовската земја.

Авторот, односно собирачот на прикаските на зборникот Славе Јанкуловски - Грчевски е роден 1934 година во селото Наколец, на брегот на Преспанското Езеро, апотекнува од семејство со богати печалбарски традиции. Славе е добар и талентиран раскажувач и чувар на македонските народни традиции надвор од својата родна земја, а неговиот репертоар на приказни е прилично богат и разновиден. Тој е народен творец кој умејќи да ја осмисли приказната според неговиот вкус и според неговите сфаќања за улогата и функцијата на приказната во средината во која живее. Веројатно тој како вистински почитувач на македонските народни традиции, продолжува да ги негува далеку од татковината, но во една нова средина. Тој живее и работи во Канада од 1969 година и припаѓа на последната генерација на масовното печалбарство кои ја напуштиле родната земја, но носталгијата не ги напуштила.

ЗА МИНАТОТО И ЗА ВИСТИНАТА НА БАПЧОР

Издавачката дејност сред македонското иселеништво во Канада започна да се развива по Втората светска војна, особено по обновувањето на автокефалноста на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква. Таквата активност е многу поинтензивна во последните две децении, во рамките на македонските православни црковни општини, но и како приватни изданија.

Меѓу бројните публикации на македонски и на английски јазик, посебно место им припаѓа на: „Македонските имигранти во Канада и нивното потекло”, што на английски јазик ја објави Македонско-канадскиот клуб на пензионерите, монографиите за селата Ошчима, Желево и Баница, Леринско, Беломорска Македонија, публикациите „Македонски народни приказни од брегот на Преспанското Езеро” од Славе Јанкуловски - Грчевски, за македонските православни црковни општини „Св. Климент Охридски” од Торонто, „Св. Наум Охридски” од Хамилтон, „Св. Никола” од Виндзор, изданието на Македонската фолклорна група „Селани” под наслов „Збир на текстови за историјата и културата на Македонија”, „Првиот брајчински календар” и монографијата „Прикаска за Балчор” од Ѓорѓи Стојчев.

Публикацијата под наслов „Прикаска за Балчор” го отсликува револуционерното и едно од најпознатите села во костурскиот крај и пошироко, како и животниот пат на авторот Ѓорѓи Стојчев. Таа, всушност, претставува убав пример на изразување на љубовта кон својот роден крај и кон својата татковина. Оваа публикација со скромни амбиции е приватно издание на иселеникот Ѓорѓи Стојчев од Балчор, кој се потрудил да оставитрагиза печалбарскиот живот, за дел од своите патешествија ширум светот, за своето семејство, етнолошкото и културното творештво на Македонците од тој дел на Егејска Македонија и за бројни други особености од секојдневното многудеценијско опстојување на нашите луѓе кои подоцна свише свој пристан, свој нов дом во некој дел на големата и далечна Канада.

Публикацијата „Прикаска за Балчор“ е печатена на мајчин македонски јазик, се разбира со мали отстапки и примеси на костурскиот дијалект, и е богато илустрирана со бројни, впечатливи фотографии како за овој дел, така и за семејните преселби на авторот и за неговиот животен пат кој почнува од Балчор, а продолжува во Канада и е една несекојдневна сторија преполнана со низа возбудливи настани.

Инаку, според авторот, селото Балчор во 1913 година имало над 300 куќи и се вбројувало меѓу најголемите македонски села во Костурско во кое живеело исклучиво македонско население, кое за жал, особено во Граѓанска војна во Грција е целосно иселено. Таму тој геноцид, тоа прогонство е сликовито прикажано на страниците на ова издание како запис од многуте средби и кажувања што ги бележел Гоѓи Стојчев. Посебно поглавје им е посветено и на верските обичаи, на православните празници, на минатото, на имињата, местата, на занаетчиството, трговијата, на некои преданија, традиции, народни песни. Говори за жртвите во Илинденското востание, за настраданите во Граѓанска војна 1946-1949 година, а содржи и многу други интересни податоци и сознанија за оваа голема македонска населба, што сè заедно е вистинско богатство од теми, од спомени, записи и видувања на овој крај, на Балчор.

АФИРМАЦИЈА НА САМОБИТНОСТА

Македонската православна црква надвор од земјата, особено во прекуокеанските земји, САД, Канада и Австралија, како и во бројни западноевропски земји е важен, ако не и најважен фактор во севкупното живеење на Македонците. Таа е место каде што јакне националниот дух, верата, вековните традиции, обичаите и единството меѓу доселениците од сите делови на распарчена Македонија. Во исто време МПЦ придонесува во сплотувањето на Македонците во дијаспората и гиградинивните врски со дедовската земја - Македонија.

По обновувањето на Охридската архиепископија во 1958 година и по возобновувањето на автокефалноста на МПЦ во 1967 година, Македонската православна црква направи силен пробив меѓу иселениците во далечните простори на демократските земји, каде што се создадени 37 црковни општини и се изградени три манастири со две епархии на МПЦ, кои се најзначајните и најголемите собиралишта за Македонците. Во македонските црковни општини, коишто во исто време се културно-просветни и духовни центри, се слуша македонскиот збор. Таму работат македонски училишта, се учи мајчиниот македонски јазик, националната историја и географија, во голем број и верска поука, а се одвиваат и голем број активности од севкупното живеење на македонските доселеници.

Една од најзначајните црковни активности во САД и Канада се црковно-народните собори, што ги организира Американско-канадско-македонската епархија. Таа, покрај другото, има за цел да ги продлабочува врските меѓу македонските иселеници во дијаспората со Татковината и со Црквата, како и да биде мост заближување на Македонија со земјите каде што тие живеат. Епархијата досега има организирано 16 црковно-народни собири, за коишто се издадени исто толку публикации - билтени, кои претставуваат огледало на МПЦ на Североамериканскиот континент. Црковно-народните собири се одржуваат во различни градови во САД и Канада при крајот на август или во почетокот на септември во траење од неколку дена. Се одржуваат пред голем аудиториум,

обично во ексклузивни хотели во присуство на црковни и државни делегации од Македонија. Тие претставуваат културно-просветна, фолклорна и спортска манифестација и место за средби, разговори, договори, другарување и афирмација на МПЦ и на македонскиот народ воопшто.

Во чест на секој народен собир се печати по една публикација - билтен, во кои се застапени текстови на македонски и на англиски јазик. Со исклучок на првиот билтен од првиот собир, којшто е во мал формат и има 96 страници, другите шестнаесет се во формат А-5 и се печатени во големи тиражи. Секој од нив содржи од 32 до стотина страници. Билтените ги уредуваат македонските свештеници во соработка со членовите на управите во црковните општини. Вообщично, на насловните страници, односно на кориците се дадени ликовите на македонските светци. Се презентираат, исто така, текстови на македонски и на англиски јазик за историјата на МПЦ, краток историски развој на македонските општини во САД и Канада проследени со бројни фотографии и голем број реклами материјали за иселениците и нивните семејства и бизниси.

Првиот билтен е посветен на Црковно-народниот собир, којшто се одржа во Торонто од 30 август до 1 септември 1975 година, а беше организиран од МПЦ „Св. Климент Охридски“. Оваа значајна црковна општина била домаќин на црковно-народните собири во 1981 и 1988 година, кога се отпечатени седмиот и четиринаесеттиот билтен. МПЦ „Св. Богородица“ од Колумбос, Охајо, била домаќин на Вториот собир во 1976 година, на Единаесеттиот во 1985 и на Шеснаесеттиот во 1989 година; МПЦ „Св. Наум Охридски“ од Хамилтон, Онтарио, на Третиот собир во 1977 година; „Св. Петар и Павле“ од Гери, Индијана, на Четвртиот во 1978 и на Тринаесеттиот во 1987 година; „Св. Димитрија“ од Рочестер, Њу Јорк, на Петтиот собир во 1979 година; „Св. Кирил и Методиј“ од Пасаик, Њу Џерси, на Осмиот собир во 1982 година; „Св. Кирил и Методиј“ од Чикаго на Деветтиот во 1983 година; „Св. Кирил и Методиј“ од Бафало, на Десеттиот во 1984 година; „Св. Никола“, Виндзор, Онтарио, на Дванаесеттиот и „Св. Богородица“, Детроит, Мичиген, била домаќин на Шестиот во 1980 година и Шеснаесеттиот во 1990 година; „Св. Ѓорѓи“ од Сирајуз на Седумнаесеттиот и „Св. Климент Охридски“ од Ејвън на Осумнаесеттиот собир, 1992 година.

На црковно-народните собири доаѓа до израз високиот патриотски дух на Македонците, потоа се прави смотра на достигнувањата на одделни црковни општини, се натпреваруваат

црковни хорови, културно-уметнички друштва, спортски екипи и се држи Годишно собрание на Епархијата, кое претставува своевиден празник за сите иселеници. Публикациите - билтените, пак, се израз на љубовта кон Црквата, Републиката и целата македонска земја.

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	5
I ДЕЛ: Меѓу Македонците во Канада и САД.	7
Носталгичен лет	9
Во Торонто како дома	15
Да не се заборават корените	17
Во светската метропола	21
Во центарот на автомобилската индустрија	26
Семакедонски иселенички собир	30
Презентација на македонската вистина	34
До Њујорк и назад	38
Македонското знаме на канадски јарбол	42
За духовно и национално единство	47
II ДЕЛ: Парче иселеничка вистина	51
Дали Гркот Зорба е вистински Грк	53
За подобра афирмација на Македонија	58
Печалбарски копнеш	61
Секогаш на страната на татковината	64
Приврзаник на родното Желево	66
Македонскиот винар од Охajo	71
Поборник за вистината на Александар Македонски	73
Донатор за татковината и младината	76
За целосно и вистинско информирање на иселениците ..	79
Со душата и со срцето во Македонија	81
Бранител на македонското единство	84
Македонско крштевање во Ејвн	86
Галички јогурт во Канада	88
Со љубов кон дедовската земја	91
Незаменлив информатор и афирматор	94
За одбрана на македонското име	96
Да се биде Македонец е света работа	98

Подарок за родната земја	101
За подобри врски со Македонија	103
Во одбрана на националниот дух	106
Битола - мој роден крај	109
Легенда за настаниите и активностите	112
III ДЕЛ: Афирматори на семакедонството	115
Канадското мултикултурно обележје	117
Чудесен македонско-англиски јазик	121
Достојна афирмација на македонската вистина	126
Вљубеници во македонскиот фолклор	129
Младинска организација во Виндзор	133
Публикација за вистината на Македонија	136
Формирано друштво „Љубојно“	139
Пренесувач на македонските желби	141
Вистинско канадско-македонско место	144
Роднокрајни спомени и записи	147
За минатото и за вистината на Балчор	149
Афирмација на самобитноста	151
Содржина	154

Книгоиздателство:
Матица македонска
Скопје, 1993

*
Славе Николовски - Катин
ПЕЧАЛБАРСКИ КОПНЕЖ

*
Лектура
Божо Стефановски

*
Коректура
Сузана Стојковска

*
Компјутерска обработка
„Типографика Треид“ - Скопје

*
Печат
ТРИ ЦВЕТА - КУМАНОВО
тираж 1000 примероци

CIP - Каталогизација во публикација
Народна и универзитетска библиотека
„Св. Климент Охридски“, Скопје
887.6 - 32
Славе Николовски - Катин
Печалбарски копнеж
Славе Николовски - Катин, - Скопје :
Матица македонска, 1993 -

